

Ръководство за добри практики относно използването на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства

Публикувано от
Хагската конференция по международно частно право — ХКМЧП
Постоянно бюро
Churchillplein 6b
2517 JW The Hague
Нидерландия

 +31 70 363 3303

 +31 70 360 4867

secretariat@hcch.net
www.hcch.net

ПРЕДГОВОР

От името на Постоянното бюро на ХКМЧП имам удоволствието да представя настоящото *Ръководство за добри практики относно използването на видео връзка* съгласно Конвенцията от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела (Конвенция за събиране на доказателства).

Съставителите на Конвенцията са имали прозорливостта да възприемат подход, който е изцяло неутрален от технологична гледна точка — подход, който, както показва настоящото ръководство, е издържал проверката на времето. Използването на технологии за улесняване на прилагането на Конвенцията гарантира, че тя може да бъде в крак с реалностите на нашия бързо променящ се свят. Наближавайки своята петдесета годишнина, Конвенцията продължава и днес да привлича нови договарящи страни от цял свят.

След публикуването през 2016 г. на 3-о издание на Практическия наръчник за прилагането на Конвенцията за събиране на доказателства все по-честото използване на технологии за видео връзка и за видеоконферентна връзка налага разработването на по-подробни и по-целенасочени указания в тази област.

Ръководството се основава на дискусиите в Експертната група относно използването на видеовръзки и други съвременни технологии при събирането на доказателства в чужбина, оглавявана от г-н Джеймс Олсоп — председател на Федералния съд на Австралия. Работата на Експертната група беше възложена от Съвета по общи въпроси и политика на ХКМЧП по препоръка на Специалната комисия относно практическото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства. Ръководството включва също така препратки към отговорите, предоставени от органите на договарящите страни, отговорни за въвеждането и ежедневното прилагане на Конвенцията.

В Постоянното бюро основната работа по съставянето и подготовката беше извършена от г-жа Майела Селис (бивш главен служител по правните въпроси) и г-н Броуди Уорън (служител по правните въпроси). Искам също така да благодаря на г-н Кийт Локен (командиран консултант в Постоянното бюро и бивш помощник правен съветник по международно частно право в Държавния департамент на Съединените американски щати) за приноса му за подготовката на проекта за Ръководство. Благодарен съм и на членовете на Експертната група за техните прозрения и коментари. И накрая, специална благодарност на д-р Жерардин Го Есколар (първи секретар), г-жа Рим Лауфи (бивш служител по правните въпроси) и г-жа Лиди Де Лооф (служител по публикациите) за тяхната работа по финализиране на Ръководството, както и на множеството стажанти в Постоянното бюро, които участваха в този проект. Искам да им благодаря за техния принос, въпреки че са твърде многобройни, за да бъдат изброени тук.

Настоящото ръководство е актуализирано до ноември 2019 г. Препоръчвам на читателите редовно да посещават уебсайта на ХКМЧП за допълнителна практическа информация и актуални сведения относно Конвенцията.

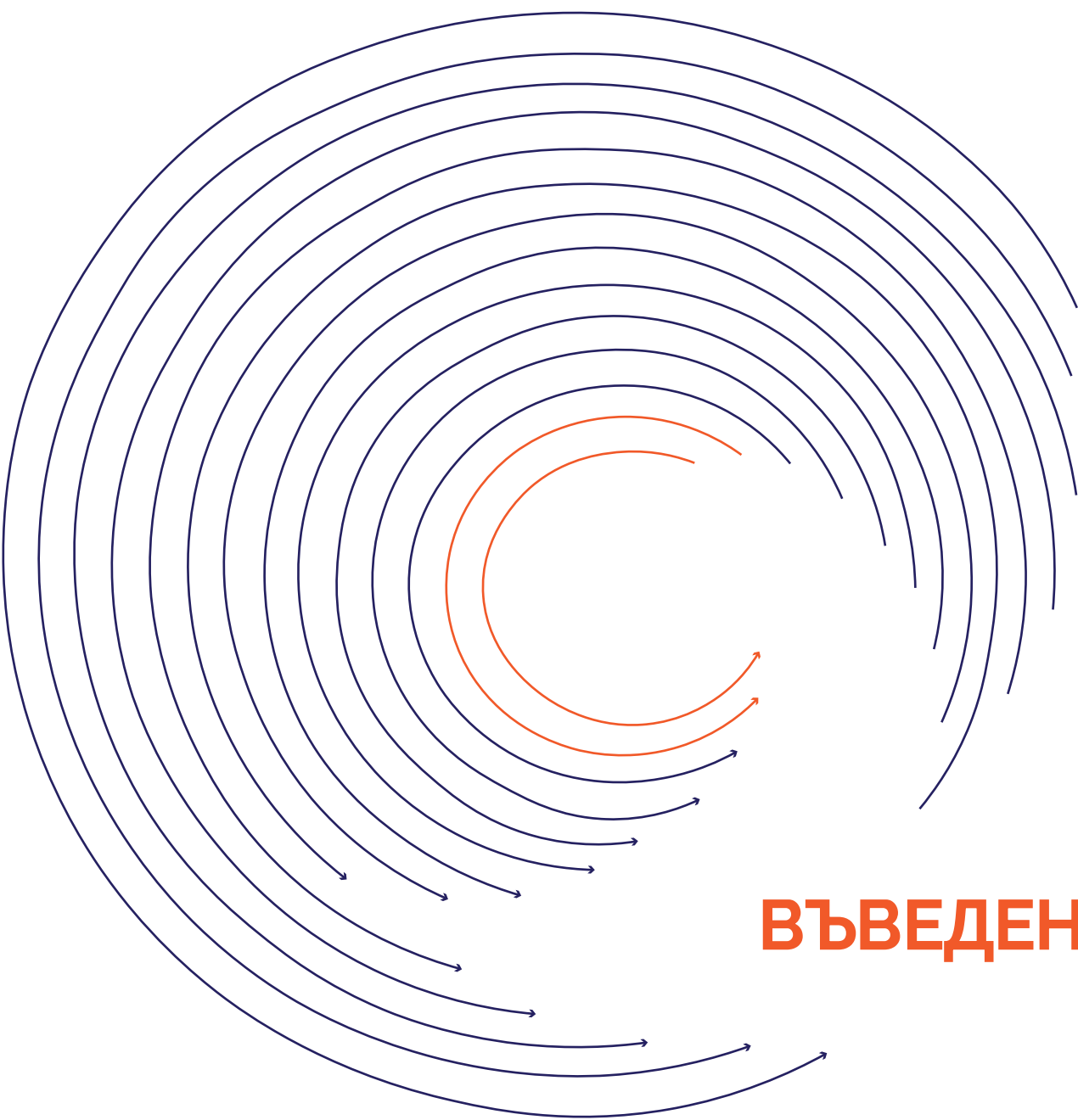
Подобно на Наръчника за събиране на доказателства, който продължава да бъде широко използван и цитиран, убеден съм, че и настоящото допълнение към Наръчника ще се окаже също толкова ценно за използващите Конвенцията.

Кристоф Бернаскони | Генерален секретар

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	8
КАКВО Е ВИДЕО ВРЪЗКА?.....	14
ОТНОСНО НАСТОЯЩОТО РЪКОВОДСТВО.....	18
РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ.....	26
ЧАСТ А ЗАПОЧВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВИДЕО ВРЪЗКА.....	34
A1 ПРЕДВАРИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ.....	37
A1.1 Правни основания.....	38
а. Използване на видео връзка съгласно вътрешното право.....	39
б. Използване на видео връзка съгласно други инструменти.....	42
в. Използване на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства.....	44
A1.2 Пряко или непряко събиране на доказателства.....	47
A1.3 Правни ограничения при събирането на доказателства.....	51
A2 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА I.....	53
A2.1 Съдебни поръчки.....	53
A2.2 Съдържание, форма и предаване на съдебната поръчка.....	56
A2.3 Отговор на съдебна поръчка.....	59
A2.4 Уведомяване или призоваване на свидетели/вещи лица и на други участници.....	57
A2.5 Присъствие и участие при изпълнението на съдебна поръчка.....	59
а. Присъствие на страните и/или техните представители (член 7).....	59
б. Присъствие на представители на съдебната власт (член 8).....	60
A2.6 Мерки на принуда.....	62
A2.7 Клетва/потвърждение.....	63
A2.8 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници.....	64
A2.9 Наказателни разпоредби.....	65
A2.10 Права и други гаранции.....	66
A2.11 Разноски.....	67
A3 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА II.....	69
A3.1 Консули и специални пълномощници.....	69
A3.2 Нужда от съгласие на държавата на изпълнение.....	72
A3.3 Уведомяване на свидетеля.....	73
A3.4 Явяване, присъствие и участие на страните, техните представители и/или представителите на съдебната власт.....	75
A3.5 Мерки на принуда.....	76
A3.6 Клетва/потвърждение.....	77
A3.7 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници.....	79
A3.8 Наказателни разпоредби.....	79
A3.9 Права и други гаранции.....	82
A3.10 Разноски.....	83
ЧАСТ Б. ПОДГОТВЯНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗСЛУШВАНИЯ ЧРЕЗ ВИДЕО ВРЪЗКА.....	85
B1 Разглеждане на възможните практически пречки.....	89
B2 Насрочване и тестване.....	92
B3 Техническа поддръжка и обучение.....	94
B4 Заявяване на подходящи съоръжения.....	96
B4.1 Използване на документи и веществени доказателства.....	97
B4.2 Частни линии за комуникация.....	98
B4.3 Специални случаи.....	99
B5 Използване на устен превод.....	100
B6 Записване, протоколиране и преглед.....	102

Б7	Обстановка, разположение и протоколи.....	105
Б7.1	Контрол на камерите/звука	107
Б7.2	Протокол за говорене	109
Б7.3	Протокол в случай на срив в комуникациите	110
ЧАСТ В ТЕХНИЧЕСКИ АСПЕКТИ И АСПЕКТИ НА СИГУРНОСТТА.....		111
В1	Адекватност на оборудването	114
В1.1	Използване на лицензен софтуер	115
В1.2	Използване на търговски доставчици	116
В2	Минимални технически стандарти	118
В2.1	Кодек	120
В2.2	Мрежи	121
В2.3	Честотна лента	123
В2.4	Шифроване.....	124
В2.5	Аудио (микрофони и говорители)	125
В2.6	Видео (камери и екрани)	126
ПРИЛОЖЕНИЯ.....		129
ПРИЛОЖЕНИЕ I Събиране на добри практики		131
ПРИЛОЖЕНИЕ II Разяснителни диаграми.....		145
ПРИЛОЖЕНИЕ III Практически примери		149
ПРИЛОЖЕНИЕ IV Незадължителен формуляр за видео връзка		159
ПРИЛОЖЕНИЕ V Текст на Конвенцията		165
ПРИЛОЖЕНИЕ VI Релевантни заключения и препоръки на Специалната комисия		177
Индекс на цитираната съдебна практика.....		183
Библиография.....		187
Съкращения		21

ВЪВЕДЕНИЕ

„В един непрекъснато разрастващ се свят, пълен с бързо развиващи се технологии, определени иновации могат да променят и да благоприятстват някои от най-старите традиции в света.“¹

1. Настоящото ръководство се отнася до използването на технологии за видео връзка² при трансграничното събиране на доказателства съгласно *Конвенцията от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела* (Конвенция за събиране на доказателства).
2. Конвенцията за събиране на доказателства е сключена по време, когато днешните модерни технологии не са се използвали широко, но въпреки това технологично неутралният език, възприет от съставителите, позволява употребата на такива технологии. Специалната комисия относно практическото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства на няколко пъти потвърди, че, както при другите конвенции за правно сътрудничество, нито духът, нито буквата на Конвенцията за събиране на доказателства представляват пречка за използването на нови технологии и че то може да бъде от полза за прилагането на Конвенцията. Специалната комисия отбеляза също така, че използването на видео връзка и на подобни технологии в помощ на събирането на доказателства е в съответствие с настоящата уредба съгласно Конвенцията³.
3. Много от вече над 60-те договарящи страни по Конвенцията за събиране на доказателства не считат, че има законови пречки пред използването на видео връзка за улесняване на събирането на доказателства съгласно Конвенцията.⁴ Сред тези договарящи страни някои са напълно оборудвани да използват технологии за видео връзка, а други понастоящем нямат възможност за това. Например в рамките на Европейския съюз, въпреки равнището на регионална интеграция и силната подкрепа за по-широка употреба на видео връзката, използването ѝ остава „непоследователно“ между държавите членки.⁵ За да се впрегне истинският потенциал на технологиите и да се насърчи тяхното използване в по-широкия

¹ R. A. Williams, „Videoconferencing: Not a foreign language to international courts“, *Oklahoma Journal of Law and Technology*, том 7, № 1, 2011 г., стр. 1.

² Навсякъде в настоящото ръководство „видео връзка“ се използва като общ термин, който включва различните технологии за осъществяване на видеокоферентна връзка, явяване от разстояние или всяка друга форма на видео присъствие. За повече информация относно този термин вж. по-долу раздела, озаглавен „Какво е видео връзка?“.

³ ЗИП № 4 от 2003 г. на СК; ЗИП № 55 от 2009 г. на СК; ЗИП № 20 от 2014 г. на СК; Вж. също така „Заклучения и препоръки (или „ЗИП“)“ в речника на термините.

⁴ Вж. „Кратък обзор на отговорите на въпросника за профила на държавата относно събирането на доказателства чрез видео връзка съгласно *Хагската конвенция от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела* (Конвенция за събиране на доказателства)“, който може да бъде намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП под заглавието „Събиране на доказателства чрез видео връзка“, част V, въпрос а); част VI, въпрос а); част VII, въпроси i) и q) (наричан по-долу „Кратък обзор на отговорите“).

⁵ Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски дела, „Using videoconferencing to obtain evidence in civil and commercial matters under Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001: A practical guide“, Брюксел, Комисия на Европейския съюз, 2009 г., стр. 6, което може да бъде намерено на следния адрес: < https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-bg.do?init=true > [последна справка на 4 март 2020 г.]. Вж. също така последните стъпки, предприети в контекста на проекта „Ръкостискане“ (2014—2017 г.) на Съвета на Европейския съюз, както е представен схематично в речника на термините и както се препраща към него навсякъде в настоящото ръководство.

международен контекст на Конвенцията за събиране на доказателства, са необходими допълнителни насоки за решаване на проблемите в тази относително неизследвана област.

4. В този контекст на заседанието си през май 2014 г. Специалната комисия препоръча, в отговор на предложението на Австралия, Съветът по общи въпроси и политика на ХКМЧП да създаде експертна група, която да проучи въпросите, които могат да възникнат при използването на видео връзка и на други съвременни технологии при събиране на доказателства в чужбина⁶.
5. На следващото си заседание през март 2015 г. Съветът по общи въпроси и политика (СОВП) реши, в съответствие с препоръката на Специалната комисия, да създаде експертна група, чийто основен мандат е да проучи възможните начини за решаване на проблемите, които могат да възникнат при използването на видео връзка и на други съвременни технологии за събирането на доказателства съгласно Конвенцията за събиране на доказателства. Експертната група също така имаше задача да оцени доколко различните налични варианти са желателни и осъществими, като вземе предвид както текущата практика във и между държавите, така и съществуващите регионални и международни инструменти⁷.
6. Впоследствие Експертната група⁸ проведе заседание през декември 2015 г. и установи, че възникналите предимно практически въпроси ще бъдат решени най-добре с ръководство за добри практики, което ще бъде допълнено от подробен и еднакво структуриран профил на всяка договаряща страна, като информацията за държавите ще бъде събрана чрез въпросник. Групата прецени, че Ръководството ще даде подробни насоки за използването на видео връзка и на други съвременни технологии при прилагането на Конвенцията, които ще се основават главно на съответните членове и при изготвянето на които ще се следва практически подход с цел да се покаже на ползвателите как въпросните технологии могат и следва да бъдат използвани в съответствие с глава I и глава II от Конвенцията⁹. Освен това Експертната група препоръча да се създаде малка подгрупа за съставяне на проекти.

⁶ Зип № 21 от 2014 г. на СК.

⁷ Зип № 9 от 2015 г. на СОВП.

⁸ На отделни или на всички етапи от работата на Експертната група, включително в съставянето на проекта на настоящото ръководство и на въпросника за профила на държавата, участваха следните експерти: **Андора**: Sara DIÉGUEZ; **Австралия**: James ALLSOP (председател); **Китайска народна република**: Haibo GOU, Tailong WANG, Tanshuo XU, Yong ZHOU; **Колумбия**: María José MONTAÑA CORREA, Lucía Teresa SOLANO RAMÍREZ; **Чешка република**: Jana VEDRALOVÁ; **Европейски съюз**: Jacek GARSTKA (Европейска комисия), Jaana POHJANMÄKI (Съвет на Европейския съюз), Xavier THOREAU (Съвет на Европейския съюз), Susana FONTE (Евроюст), Csaba SÁNDBERG (Евроюст); **Финландия**: Anna-Lena HALTTUNEN; **Франция**: Camille BLANCO, Nicolas CASTELL, Marie VAUTRAVERS; **Германия**: Thomas KLIPPSTEIN, Stefanie PLÖTZGEN-KAMRADT, Nils SCHRÖDER, Dana TILLICH; **Индия**: Kajal BHAT; **Япония**: Masayoshi FURUYA; **Република Корея**: Ha-Kyung JUNG, Jongsun KANG; **Латвия**: Voldemārs KIZINO, Viktors MAKUCEVIČS, Madara RIEKSTĀ; **Литва**: Gintarė BUSTAEVIENĖ, Vaida PETRAVIČIENĖ; **Мексико**: Alejandro León VARGAS; **Норвегия**: Catherine WESTBYE-WIESE; **Нидерландия**: Willem T. WASLANDER; **Полша**: Paweł KOSMULSKI, Anna SALWA; **Португалия**: Carlos GANDAREZ, Claudia Alexandra KONG, Nuno LÁZARO FONSECA; **Руска федерация**: Иван МЕЛНИКОВ; **Словения**: Judita DOLŽAN; **Испания**: Alegría BORRÁS; **Швеция**: Freddy LARSSON, Mari-Ann ROOS; **Швейцария**: Silvia MADARASZ-GAROLLA; **Турция**: Kansu KARA; **Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия**: David COOK, Nic TURNER; **Съединени американски щати**: Ada E. BOSQUE, Daniel KLIMOW, Katerina OSSENOVA.

⁹ Вж. „Доклад на Експертната група относно използването на видеовръзки и други съвременни технологии при събирането на доказателства в чужбина“, предварителен документ № 8 от декември 2015 г., предоставен на вниманието на СОВП, стр. 3 (който може да бъде намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП).

7. През март 2016 г. СОВП одобри създаването на по-малката подгрупа на Експертната група, натоварена с разработването и съставянето на настоящото ръководство, както и на допълващите го подробни профили на държавите¹⁰.
8. Малко след това подгрупата започна работа в сътрудничество с Постоянното бюро. В рамките на този процес и с цел надлежно отчитане на географското и правораздавателното разнообразие, както и в съответствие с препоръките на Експертната група, Постоянното бюро проведе консултации с външни участници, а именно — Съветът на адвокатурите и правните общества в Европа (CCBE), Евроюст, Иbero-американската мрежа за международно правно сътрудничество (IberRed) и Международното сдружение на адвокатските колегии (IBA). Допълнителните консултации осигуриха информация от широк кръг региони и правни традиции, включително такива, които не бяха представени в подгрупата.
9. През февруари 2017 г. въпросникът за профила на държавата беше разпространен сред националните органи и органите за контакт на членовете¹¹, както и сред нечленуващите договарящи страни по Конвенцията за събиране на доказателства, а при получаването на отговорите съдържанието, отнасящо се до отделните профили на държавите, беше качено на уебсайта на ХКМЧП.¹² През цялата 2017 г. и в началото на 2018 г. Постоянното бюро продължи с проучванията и съставянето на Ръководството, като след няколко кръга на съставяне и консултации с подгрупата през цялата 2018 г. проектът на Ръководството беше одобрен от Експертната група в пълен състав през ноември 2018 г. След това беше внесен в СОВП и окончателно одобрен през юни 2019 г.¹³

¹⁰ ЗИП № 20 от 2016 г. на СОВП.

¹¹ В съответствие с член 6, параграф 1 от Статута на ХКМЧП всяка държава членка трябва да определи национален орган, а всяка организация членка — орган за контакт, който да служи като основно звено за връзка с Постоянното бюро.

¹² След първоначалното разпращане на въпросника за профила на държавата бяха получени 35 отговора от 33 договарящи страни: Австралия, Беларус, Босна и Херцеговина, Бразилия, България, Китай (САР Хонконг и САР Макао), Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Мексико, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Швеция, Швейцария, Обединеното кралство (Англия, Уелс и Северна Ирландия), Съединените американски щати, Венесуела. Към момента на написването това представляваха около 53 % от договарящите страни по Конвенцията за събиране на доказателства. Получените отговори могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП (вж. връзката, посочена в бележка 4).

¹³ ЗИП № 38 от 2019 г. на СОВП.

**КАКВО Е ВИДЕО
ВРЪЗКА?**

10. Под „видео връзка“ се разбира технологията, която позволява едновременно взаимодействие от две или повече местоположения посредством двупосочно видео и аудио предаване, което улеснява комуникацията и личното взаимодействие между тези две местоположения. Тъй като тази практика постепенно беше възприета в процесуалните закони, както и в механизмите за трансгранично правно сътрудничество, са разработени различни правни определения. Някои от другите термини, които обикновено се използват за описание на въпросната практика, когато тя се прилага с цел събиране на доказателства, са „видеоконферентна връзка“, „явяване от разстояние“ и „видео присъствие“¹⁴.
11. Тъй като видео връзката не е ограничена от традиционните граници, в рамките на съдебното производство тя позволява на страните, на техните представители и/или на свидетел да се явят пред съда и/или да дадат показания пред него от друго място в района на същия съд, от друга териториална единица на същата държава или от чужбина.
12. Преодолявайки разстоянието между съда, страните, техните представители и свидетелите, видео връзката може да допринесе за намаляване на времето, разходите, неудобствата и влиянието върху околната среда при пътуване до съда¹⁵ и представлява средство за преодоляване на невъзможността на едно или повече лица да участват в производството. Това е от особена полза в случая с вещите лица, чиято невъзможност да се явят в съда често може да доведе до забавяне на делото поради отлагания.¹⁶ Всъщност в някои случаи благодарение на използването на видео връзка наличността на свидетелите може дори да се окаже далеч по-маловажен фактор при определяне на съда, който има компетентност по дадено дело¹⁷. Използването на видео връзка може също така да доведе до повече гъвкавост при насрочването на производството, както и да отговори на нуждите на свидетели с определени физически или психически увреждания или на свидетели, които биха се страхували да се явят лично в съда, като по този начин се подобрява достъпът до правосъдие. Всички тези фактори в своята цялост могат да допринесат за вземането на по-информирани решения и за по-ефикасно производство.
13. Тъй като използването на видео връзка може и да не е подходящо във всички случаи, в които едно лице следва да се яви пред съда и/или да даде показания пред него, то продължава да се разглежда като допълнение към традиционните методи за събиране на доказателства (т.е. лично явяване в съдебната зала), а не като техен заместител. Това

¹⁴ Възможни са известни различия в определенията, давани на тези и на аналогични термини, в зависимост от контекста и източника. Вж. напр. дискусията относно разликата между видеоконферентна връзка и телеприсъствие в: M. E. Gruen и C. R. Williams, *Handbook on Best Practices for Using Video Teleconferencing in Adjudicatory Hearings*, Administrative Conference of the United States, 2015 г., стр. 9—10, който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.acus.gov/report/handbook-best-practices-using-video-teleconferencing-adjudicatory-hearings> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

¹⁵ Вж. напр. Съвет на Европейския съюз, „Д1а: Съдебни случаи на употреба, при които трансграничните видеоконферентни връзки са били от голяма полза“, *Многоизмерна инициатива за подобряване на трансграничните видеоконферентни връзки* (проект „Ръководство“; за повече информация относно този проект вж. речника на термините), 2017 г., стр. 2; M. Davies, „Bypassing the Hague Evidence Convention: Private International Law Implications of the Use of Video and Audio Conferencing Technology in Transnational Litigation“, *American Journal of Comparative Law*, том 55 (2), 2007 г., стр. 206; Федерален съд на Австралия, *Guide to Videoconferencing*, 2016 г., стр. 2, което може да бъде намерено на следния адрес: < <http://www.fedcourt.gov.au/services/videoconferencing-guide> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

¹⁶ Съвет на Европейския съюз, „Невъзможността на вещите лица да се явят в съда се смята за една от причините за забавяне“, *Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства*, Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2013 г., стр. 6 [наричан по-долу „Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства“], който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.consilium.europa.eu/bg/documents-publications/publications/guide-videoconferencing-cross-border-proceedings/> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

¹⁷ M. Davies (цит. бележка 15), стр. 236.

принципно е така, защото равнището на лично взаимодействие със свидетеля е неизбежно по-ниско в сравнение с взаимодействието при физическо присъствие на свидетеля в съдебната зала¹⁸. Поради тази причина способността на участниците да преценяват поведението и надеждността на свидетеля може да бъде възпрепятствана¹⁹, особено когато технологиите и отдалечеността изострят езиковите или културните различия и водят до загуба на нюансите. Според проучване на различни апелативни съдилища, проведено в една от договарящите страни (Съединените щати), някои съдии смятат, че задават по-малко въпроси, когато разпитват свидетели чрез видео връзка, и са по-малко склонни да прекъсват изложението.²⁰ В някои случаи отдалечеността на свидетеля също така би могла да намали способността на съда да упражни контрол върху него. Друг повод за безпокойство са възможните технически проблеми. Ето защо отговорните лица следва да гарантират, че на всички места за връзка има подходящи съоръжения, оборудване и поддръжка. Всеки от възможните проблеми, свързани с използването на видео връзка, би могъл да компрометира основополагащи аспекти на производството като „правото на справедлив процес“ или „принципа на непосредственост“, а наред с това да възпрепятства или ограничи достъпа до правосъдие²¹. Поради тази причина съдилищата не трябва да мислят само за удобството, когато решават дали използването на видео връзка в конкретния случай като цяло благоприятства справедливото и ефикасно правораздаване²².

14. В настоящото ръководство са очертани най-добрите практики при използването на видео връзка, които могат да отговорят на някои от предизвикателствата. Целта на тези практики е да се помогне на ползвателите на Конвенцията за събиране на доказателства, да използват съществуващите днес технологии по най-добрия възможен начин. В бъдеще, с по-нататъшния напредък в технологиите, се очаква този процес да се подобри, което в крайна сметка ще позволи да се извлече максимална полза от прилагането на технологиите за видео връзка при събирането на доказателства в чужбина.

¹⁸ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 26.

¹⁹ R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 21. За обсъждане на отражението на технологиите за видео връзка върху преценката на надеждността на свидетеля вж. също така бележка 42.

²⁰ M. Dunn and R. Norwick, *Report of a Survey of Videoconferencing in the Courts of Appeals*, Federal Judicial Center, 2006 г., стр. 13, който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.fjc.gov/sites/default/files/2012/VidConCA.pdf> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

²¹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 26—27. Понятието за непосредственост е общ принцип на процесуалното право в редица държави, особено в Европа, в основата на който е залягнала идеята, че показанията следва да бъдат изслушани в оригиналната им, а не в производна форма (т.е. „непосредствено“ както във времеви, така и в материален смисъл). За по-задълбочено обсъждане на принципа на непосредственост и връзката му с използването на видео връзка вж. напр. T. Ivancs, „Theoretical Background of Using Information Technology in Evidence Taking“, in V. Rijavec и др. (редактори), *Dimensions of Evidence in European Civil Procedure*, the Netherlands, Kluwer Law International, 2016 г., стр. 265—300; V. Harsági, „Evidence, Information Technology and Principles of Civil Procedure — The Hungarian Perspective“, in C.H. van Rhee and A. Uzelac (редактори), *Evidence in Contemporary Civil Procedure*, Cambridge, Intersentia, 2015 г., стр. 137—154.

²² Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 2.

**ОТНОСНО
НАСТОЯЩОТО
РЪКОВОДСТВО**

15. Основният акцент в настоящото ръководство е поставен върху използването на технологии за видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства. Наред с това в него е представен опитът, натрупан с общото развитие в тази област на национално и на международно равнище, като са дадени препратки, където е уместно, към вътрешното право и към други международни споразумения.
16. Приложното поле на настоящото ръководство принципно е ограничено до използването на видео връзка при снемането на показания, тъй като това е видът доказателства, който е най-подходящ да се събира чрез технологии за видео връзка и който се използва/иска най-често от юрисдикциите. В зависимост от приложимото право видео връзката може да се използва и за събиране на доказателства, различни от показания, но използването ѝ за тази цел би било по-ограничено²³.
17. Също така следва да се отбележи, че някои отговарящи държави съобщават за нормативни разпоредби, които ограничават събирането на доказателства чрез видео връзка до снемане на показания от свидетел или от страна по делото²⁴. Други са изразили опасения относно трудностите, свързани с получаването на писмени доказателства чрез видео връзка²⁵. Ето защо фокусът на настоящото ръководство остава върху трансграничното събиране на доказателства от свидетели и вещи лица²⁶.
18. Нещо повече, приложното поле на Конвенцията за събиране на доказателства се разпростира само върху „граждански и търговски дела“ (за повече информация относно този термин вж. речника на термините), въпреки че някои логистични аспекти и практически съображения в настоящото ръководство могат да се отнасят до използването на технологии за видео връзка в по-общ план. Наред с това в Европа се забелязва, че „огромна част от трансграничните [видео връзки] са използвани по граждански и търговски дела за снемане на показания от свидетели и за друг вид събиране на доказателства“²⁷. Настоящото ръководство само по себе си се ограничава до гражданските и търговските дела и не се занимава в подробности с трансграничното събиране на доказателства по наказателни производства.
19. Настоящото ръководство е структурирано по следния начин:

Част А дискутира започване на използването на видео връзка, включително предварителните съображения, и обяснява начините, по които видео връзката може да бъде използвана съгласно Конвенцията, като се фокусира главно върху правните аспекти.

²³ Някои държави не налагат ограничения върху вида на доказателствата, които могат да бъдат събрани чрез видео връзка, и поради това могат да използват технологиите и за получаване на писмени и други доказателства. Вж. напр. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част IV, въпроси b) и d).

²⁴ Вж. напр. отговора на Франция на част IV, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁵ Вж. напр. отговора на Хърватия на част IV, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁶ Както е отбелязано в речника на термините, за целите на настоящото ръководство терминът „свидетел“ се разглежда като включващ както страните по делото, така и трети лица, от които се снемат показания. Трябва да се отбележи обаче, че в някои договарящи страни, като Съединените щати, „съдилищата са показали, че са по-малко склонни да допуснат даване на показания чрез [видео връзка][...], когато свидетелят от разстояние е и страна по делото“: M. Davies (цит. бележка 15), стр. 211.

²⁷ Резултатите от проекта „Ръкостискане“, осъществен от Съвета на Европейския съюз, показват, че „огромната част“ съставлява 80—90 % от случаите на употреба на видео връзка: проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 15.

Част Б засяга подготовката и провеждането на изслушвания с използване на видео връзка, като включва както правни, така и практически съображения.

Част В дава допълнителни подробности относно техническите аспекти и аспектите на сигурността.

Доколкото е приложимо, всеки раздел се предхожда от предложения за **добри практики**, отнасящи се до този конкретен раздел или подраздел. Добрите практики се намират в оцветени кутийки и са номерирани по различен начин от точките. Те са събрани и в **приложение I**. **Приложение II** съдържа разяснителни диаграми, в които се показва как може да се използва видео връзка съгласно Конвенцията (в случаите на пряко и непряко събиране на доказателства), а **приложение III** дава поредица от примери в конкретни ситуации.

Останалите **приложения** включват друга важна информация, като новия незадължителен формуляр, който се отнася конкретно до въпроси на видео връзката и който следва да се приложи към препоръчителния образец на съдебна поръчка (**приложение IV**), пълния текст на Конвенцията за събиране на доказателства (**приложение V**) и релевантните заключения и препоръки на Специалната комисия (**приложение VI**).

20. Навсякъде в Ръководството се препраща към отделните **профили на държавите** за всяка договаряща страна. С оглед на различията в законодателствата, практиките и процедурите на договарящите страни относно използването на видео връзка за събиране на доказателства²⁸ Експертната група определи, че за даването на целенасочени указания, които да се осъвременяват по-лесно, са необходими такива профили на държавите. Профилите на държавите съдържат допълнителна информация, която е уникална за всяка договаряща страна, относно използването на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства, както и относно релевантното законодателство, правила или подзаконови разпоредби, полезни връзки и координати за връзка. Профилите на държавите могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП.
21. Целта на настоящото ръководство е да допълни 3-о издание на „**Практически наръчник за прилагането на Конвенцията за събиране на доказателства**“ (наричан по-долу „Наръчник за доказателствата“),²⁹ който съдържа приложение, посветено на използването на видео връзка (приложение 6). Практическият наръчник представлява всеобхватно ръководство, което съдържа информация не само за използването на технологии за видео връзка, но и за по-широкото прилагане на Конвенцията, в това число съдебна практика и коментари, свързани с Конвенцията като цяло. Повече информация за закупуването на екземпляри от Практическият наръчник може да се намери в раздела за доказателствата и раздела за публикации на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >.

²⁸ Пак там, стр. 20.

²⁹ Постоянно бюро на ХКМЧП, *Практически наръчник за прилагането на Конвенцията за събиране на доказателства*, 3-о издание, Хага, 2016 г. Вж. също така речника на термините.

СЪКРАЩЕНИЯ

ADSL	Асиметрична цифрова абонатна линия
AES	Усъвършенстван стандарт за криптиране
AIR	All India Reporter (Индия)
ATR	Австралийска данъчна съдебна практика (Австралия)
Bankr. E.D.N.Y.	U.S. Съд по несъстоятелност за Източен окръг на Ню Йорк (Съединени щати)
BCSC	Върховен съд на Британска Колумбия (Канада)
ЗиП	Заклучения и препоръки (ХКМЧП)
CCBE	Съвет на адвокатурите и правните общества в Европа
COVP	Съвет по общи въпроси и политика (ХКМЧП)
Кодек	Кодер-декодер
Комп. мрежи	Компютърни мрежи
D. Conn.	U.S. Районен съд за окръг Кънектикът (Съединени щати)
D.D.C.	U.S. Районен съд за окръг Колумбия (Съединени щати)
EK	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
EWHC (Ch)	Висш съд на Англия и Уелс (Канцлерско отделение) (Обединено кралство)
EWHC (QB)	Висш съд на Англия и Уелс (Отделение на Кралската скамейка) (Обединено кралство)
FCA	Федерален съд на Австралия
FCR	Федерална съдебна практика (Австралия)
Fed. R. Civ. P.	Федерални правила за гражданското производство (Съединени щати)
Fed. R. Evid. Serv.	Услуга във връзка с федералните правила за доказване (Съединени щати)
HD	Висока разделителна способност
HKEC	Електронно цитиране на Хонконг (Китайска народна република)
HKLRD	Сборници със съдебна практика на Хонконг (Китайска народна република)
CAP Хонконг	Специален административен район Хонконг (Китайска народна република)
IberRed	Иберо-американска мрежа за международно правно сътрудничество
IBA	Международно сдружение на адвокатските колегии (IBA)
Л.к./паспорт	Документ за самоличност
IP	Интернет протокол
ISDN	Цифрова мрежа с интегрирани услуги (ISDN)

ITU-T	Международен съюз по далекосъобщения
LawAsia	Сдружение на юристите от Азия и Тихоокеанския регион
CAP Макао	Специален административен район Макао (Китайска народна република)
MCU	Устройство за многоточкова конферентна връзка (MCU)
ONSC	Върховен съд на Онтарио (Канада)
ONCJ	Съд на Онтарио (Канада)
Res/D/N/DC	Резерви/Декларации/Уведомления/Комуникация с депозитаря
СК	Специална комисия (ХКМЧП)
SIP	Протокол за започване на сесия
SD	Стандартна разделителна способност
S.D.N.Y.	U.S. Районен съд за Южен окръг на Ню Йорк (Съединени щати)
САЩ	Съединени американски щати
W.D. Tenn.	U.S. Районен съд за Западен окръг на Тенеси (Съединени щати)
WXGA	Широк разширен графичен масив

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Централен орган

Органът, определен от договаряща страна в съответствие с член 2, параграф 1.

Глава I

Разпоредбите на Конвенцията относно системата за съдебни поръчки. Глава I обхваща членове 1—14 от Конвенцията.

Глава II

Разпоредбите на Конвенцията относно събирането на доказателства от консули и специални пълномощници. Глава II обхваща членове 15—22 от Конвенцията. По силата на член 33 от Конвенцията договаряща страна може да изключи отчасти или изцяло прилагането на глава II. Декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, могат да се видят в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“, в **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства.

Граждански или търговски дела

Термин, който се използва за очертаване на материалното приложното поле на Конвенцията. Терминът „граждански или търговски дела“ се тълкува *свободно* и по *автономен* начин и се прилага последователно както за Конвенцията за събиране на доказателства, така и за Конвенцията за връчването.

Кодек

Кодек (съкратен вариант на „кодер-декодер“) е устройство, което компресира аудио и видео сигналите на едното място в цифров сигнал, който се предава на другото място преди обратното му преобразуване в четим аудио и видео формат³⁰.

Специален пълномощник

За целите на глава II — лице, участващо в събирането на доказателства (вж. по-специално член 17).

Заклучения и препоръки (или „ЗиП“)

Заклученията и препоръките от различни заседания на ХКМЧП. Навсякъде в настоящото ръководство повечето препратки са към ЗиП на Специалната комисия относно практическото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства заедно с годината на съответното заседание (напр. „ЗиП на СК от 2014 г.“ се отнася до заключенията и препоръките, приети от Специалната комисия на заседанието ѝ през 2014 г.). Съответните заключения и препоръки на Специалната комисия са възпроизведени в **приложение VI** и може също така да се намерят в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >. Прави се препратка и към ЗиП от други заседания на ХКМЧП, като например годишното заседание на Съвета по общи въпроси и политика.

³⁰

М. Dunn и R. Norwick (цит. бележка 20), стр. 2; М. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 5.

Консул

За целите на глава II „консул“ е термин, с който се обозначават консулските длъжностни лица и дипломатическите агенти.

Консулско длъжностно лице

За целите на глава II — лице, участващо в събирането на доказателства (вж. по-специално членове 15 и 16). За удобство в настоящото ръководство терминът „консул“ се използва за обозначаване на консулските длъжностни лица и дипломатическите агенти.

Профил на държавата

Отговор на *въпросника за профила на държавата*, разпространен от Постоянното бюро сред договарящите страни през 2017 г. и предназначен да допълни по-общата информация, съдържаща се в настоящото ръководство. Отделните „профили на държавите“, както и всички събрани отговори („Кратък обзор на отговорите“) могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >. Препратките към „въпрос“ навсякъде в настоящото ръководство се отнасят до въпросите във въпросника за профила на държавата.

Пряко събиране на доказателства

Процедура за събиране на доказателства, при която органът на молящата държава, пред който има висящо дело, провежда разпита на свидетеля/вещото лице пряко. *Виж също така: „Непряко събиране на доказателства“; разграничението между пряко и непряко събиране на доказателства е предмет на разглеждане в А1.2; Разяснителни диаграми се съдържат в приложение II.*

Регламент на ЕС относно събирането на доказателства

Регламент, който е в сила за държавите — членки на Европейския съюз (ЕС) (с изключение на Дания)³¹, относно събирането на доказателства по граждански или търговски дела. Пълното заглавие на Регламента на ЕС за доказателствата е: *Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 г. относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела*³².

Конвенция за събиране на доказателства (или Конвенция)

Международен договор, съставен и приет под егидата на ХКМЧП, пълното заглавие на който е *Конвенция от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела*. Пълният текст на Конвенцията е даден в **приложение V** и също така може да се намери в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >.

³¹ Обединеното кралство остава обвързано от Регламента на ЕС относно събирането на доказателства до 31 декември 2020 г. в съответствие със Споразумението за оттегляне, подписано между Обединеното кралство и Европейския съюз, което влезе в сила на 1 февруари 2020 г.

³² Пълният текст на Регламента е наличен в базата данни EUR-Lex, която може да бъде намерена на следния адрес: < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001R1206&from=en> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

Наръчник за доказателствата

Публикация на ХКМЧП, чието пълно заглавие е „*Практически наръчник за прилагането на Конвенцията за събиране на доказателства*“. Наръчникът за доказателствата съдържа подробни разяснения за различните аспекти на общото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства, както и официални коментари по основните въпроси, възникнали в практиката. Настоящото ръководство следва да се разглежда като допълнение към Наръчника за доказателствата. Ако не е посочено друго, препратките в настоящото ръководство към Наръчника за доказателствата се отнасят до 3-то му издание, публикувано през 2016 г. Информация за закупуването на Наръчника може да се намери в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >.

Раздел за доказателствата

Раздел на уебсайта на ХКМЧП, посветен на Конвенцията за събиране на доказателства. До раздела за доказателствата има достъп чрез връзка на началната страница на уебсайта на ХКМЧП < www.hcch.net >.

Обяснителен доклад

Доклад, изготвен от г-н Филип В. Амрам, който описва контекста и подготвителната работа по Конвенцията за събиране на доказателства, и съдържа коментар по всеки член от нея. Пълният текст на обяснителния доклад е възпроизведен в приложение 3 към **Наръчника за доказателствата** и може също така да се намери в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >. Обяснителният доклад е публикуван първоначално в: *Actes et documents de la Onzième session (Proceedings of the Eleventh Session) (1968 г.)*, том IV, *Obtention des preuves à l'étranger* (стр. 202—216).

Проект „Ръкостискане“

Проект, осъществен между 2014 г. и 2017 г. от Експертната група относно видеоконферентните връзки към Работната група по електронно право (електронно правосъдие) в рамките на Съвета на Европейския съюз. Пълното заглавие на проекта е: „*Многоизмерна инициатива за подобряване на трансграничните видеоконферентни връзки*“³³. Заявената цел на проекта беше „да се насърчат практическото използване и споделянето на най-добри практики и експертен опит във връзка с организационните, техническите и правните аспекти на трансграничните видеоконферентни връзки (ВКВ) с цел подобряване на цялостното функциониране на системите за електронно правосъдие в държавите членки и на европейско равнище.“³⁴

Резултатите и препоръките от проекта вдъхновиха процеса по съставяне на настоящото ръководство, и по-специално във връзка с практическите и техническите аспекти. Това до голяма степен се дължи на обширното тестване на практика на видео връзките, осъществено между различни държави — членки на Европейския съюз.

³³ Документите и резултатите от проекта (.zip файл) „*Многоизмерна инициатива за подобряване на трансграничните видеоконферентни връзки*“ могат да бъдат намерени на: < https://beta.e-justice.europa.eu/69/EN/general_information > [последна справка на 4 март 2020 г.].

³⁴ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 2.

Изслушване

За целите на настоящото ръководство терминът „изслушване“ се използва за всеки вид разпит на свидетел, от когото трябва да се снемат показания, независимо дали разпитът се провежда като част от съдебно производство, или извън съда. Вж. също така „Свидетел“, „Консул“ и „Специален пълномощник“.

Непряко събиране на доказателства

Процедура за събиране на доказателства, при която орган на замолената държава, на чиято територия се намира свидетелят/вещото лице, провежда неговия разпит. Вж. също така: „Пряко събиране на доказателства“; *разграничението между прякото и непрякото събиране на доказателства е предмет на разглеждане в A1.2; Разяснителни диаграми се съдържат в приложение II.*

Цифрова мрежа с интегрирани услуги (ISDN)

Международният съюз по далекосъобщения определя ISDN като вид „[мрежа, която предоставя или поддържа спектър от различни телекомуникационни услуги] за цифрови връзки между потребителски мрежови интерфейси“³⁵.

Сектор за стандартизация на далекосъобщенията на Международния съюз по далекосъобщения (ITU-T)

Сектор в Международния съюз по далекосъобщения, който отговаря за „[събирането] на експерти от цял свят с цел разработване на международни стандарти, известни като препоръки на ITU-T, които функционират като определящи елементи в глобалната инфраструктура на информационните и комуникационните технологии“.³⁶

Мрежа с интернет протокол (IP)

Мрежата с IP се определя от Международния съюз по далекосъобщения като вид „мрежа, в която IP се използва като протокол за слой“³⁷.

Съдебен орган

В Конвенцията терминът „съдебен орган“ се използва, за да обозначи: а) органът, който издава съдебни поръчки (член 1, параграф 1) и б) органът, който изпълнява съдебни поръчки (член 9, параграф 1).

³⁵ Международен съюз по далекосъобщения, „I.112: Vocabulary of terms for ISDNs“, 1993 г., стр. 6, който може да бъде намерен на: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-I.112-199303-I> > [последна справка на 4 март 2020 г.]. Вж. също по-долу бележка 36 за повече информация относно Международния съюз по далекосъобщения.

³⁶ За повече информация относно ITU-T вж.: < <https://www.itu.int/en/ITU-T/about/Pages/default.aspx> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

³⁷ Международен съюз по далекосъобщения, „Y.1001: IP framework – A framework for convergence of telecommunications network and IP network technologies“, 2000 г., стр. 3, който може да бъде намерен на: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-Y.1001-200011-I> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

Съдебна поръчка

За целите на глава I — средство, което се използва, за да се поиска събирането на доказателства или извършването на друго съдебни действия. В настоящото ръководство „съдебна поръчка“ се отнася и до средствата съгласно други инструменти (напр. Конвенцията на ХКМЧП за гражданското производство от 1954 г.) или вътрешното право в областта на събирането на доказателства или извършването на друго съдебни действия (обикновено наричана на английски език „letters rogatory“ и по-рядко „rogatory commission“).

Образец

Образецът на съдебна поръчка, препоръчан от Специалната комисия. Версии на образца, които могат да бъдат попълнени както на английски, така и на френски език могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >. В приложение 4 към Наръчника за доказателствата е дадено копие на образца с инструкции за попълването му.

Диаграма с практическа информация

Диаграмата за дадена договаряща страна, която може да бъде намерена в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП (< www.hcch.net >) под заглавието „Централни и други органи“ и съдържа информация за практическото прилагане на Конвенцията от конкретната договаряща страна.

Замолен орган

За целите на глава I — органът, който изпълнява съдебната поръчка. Конвенцията предвижда, че замоленият орган е съдебен орган на замолената държавата, компетентен по вътрешното ѝ право да изпълнява съдебни поръчки.

Замолена държава

За целите на глава I — договарящата страна, до която е изпратена или ще бъде изпратена съдебна поръчка.

Молещ орган

За целите на глава I — органът, който издава съдебна поръчка. Конвенцията предвижда, че молещият орган е съдебен орган на молещата държавата, компетентен по вътрешното ѝ право да издава съдебни поръчки.

Молеща държава

За целите на глава I — договарящата страна, от която е издадена или ще бъде издадена съдебна поръчка.

Отговаряща държава

Договаряща страна по Конвенцията, която е дала отговор на *въпросника за профила на държавата*, разпространен от Постоянното бюро през 2017 г. Всеки отделен отговор („профил на държавата“), както и всички събрани отговори („Кратък обзор на отговорите“) могат да

бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >.

Изпращаща държава

В настоящото ръководство терминът се използва единствено по смисъла на *Виенската конвенция за консулските отношения от 24 април 1963 г.* (наричана по-долу „Виенска конвенция за консулските отношения“) и се отнася до държавата, която изпраща дипломатически агент или консулско длъжностно лице, което да представлява интересите ѝ в чужбина.

Специална комисия (или „СК“)

Специалните комисии се учредяват от ХКМЧП и се свикват от генералния секретар на всяка от тях, за да изготвят и договарят нови конвенции на ХКМЧП или за да правят преглед на практическото прилагане на съществуващите конвенции на ХКМЧП. В настоящото ръководство „Специална комисия“ (или „СК“) се отнася до Специалната комисия, която заседава периодично, за да прави преглед на практическото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства.

Държава на изпълнение

За целите на глава II — договарящата страна, на чиято територия се събират или ще се събират доказателства.

Държава на произход

За целите на глава II — договарящата страна, на чиято територия е било започнато производство, в помощ на което се събират или ще се събират доказателства. В случай че доказателствата се събират от консул, държавата на произхода съвпада с държавата, която консултът представлява. *Виж също така: „Изпращаща държава“.*

Таблица за състоянието

Актуален списък на договарящите страни, който се поддържа от Постоянното бюро въз основа на информацията, получена от депозитаря. Таблицата за състоянието е може да бъде намерена в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП (< www.hcch.net >) заедно с указания как да се чете и тълкува.

Таблицата за състоянието включва важна информация относно всяка договаряща страна, като:

- а) датата на влизане в сила на Конвенцията за тази договаряща страна;
- б) начина, по който тя се е присъединила към Конвенцията (напр. подписване/ратификация, присъединяване или правоприемство);
- в) когато става въпрос за присъединяване на договарящи страни, дали присъединяването е било прието от другите договарящи страни;
- г) пролонгациите на Конвенцията;
- д) органите, които договарящата страна е определила съгласно Конвенцията (напр. централните органи); и
- е) резерви, уведомления и други декларации, които договарящата страна е направила по Конвенцията.

За повече информация относно аспектите по-горе вж. Наръчника за доказателствата.³⁸

Технологии за видео връзка (известни още като технологии за видеоконферентна връзка)

Технологии, които позволяват едновременното взаимодействие от две или повече местоположения чрез двупосочно видео и аудио предаване. Моля да отбележите, че за целите на настоящото ръководство изразът „видео връзка“ включва различните технологии за започване на видеоконферентна връзка, явяване от разстояние или всяка друга форма на видео присъствие.

За повече информация относно термина „видео връзка“ вж. по-горе раздела, озаглавен „Какво е видео връзка?“.

Мост за видеоконферентна връзка (известен още като устройство за многоточкова конферентна връзка (MCU) или „шлюз“)

Комбинация от софтуер и хардуер, която създава виртуална заседателна зала и действа като „мост“, който свързва местата и позволява провеждането на разговори, когато е необходимо (напр. преобразуване на мрежовия сигнал, протоколи на кодеци или аудио/видео разделителна способност).

За повече информация относно термина „мост за видеоконферентна връзка“ вж. също така **B2**.

Свидетел

За целите на настоящото ръководство терминът „свидетел“ включва както страните по делото, така и трети лица, от които ще се снемат показания.

³⁸

Цит. бележка 29.

**ЗАПОЧВАНЕ НА
ИЗПОЛЗВАНЕТО
НА ВИДЕО
ВРЪЗКА**

- A1 ПРЕДВАРИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ
- A2 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА I
- A3 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА II

А1 ПРЕДВАРИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ

22. Както е посочено накратко във въведението, въпреки че в Конвенцията за събиране на доказателства не се споменават изрично съвременните технологии, като например видео връзката, отдавна е установено, че използването им за подпомагане на ефективното прилагане на Конвенцията е разрешено и дори се насърчава.³⁹ Използването на видео връзка е допустимо както при изпълнението на съдебни поръчки по глава I, така и при удовлетворяването на искания по глава II от Конвенцията. Видео връзката може да се използва по-конкретно за:
- улесняване на присъствието и/или участието на страните по делото, на техните представители и на представители на съдебната власт при събирането на доказателства; или
 - улесняване на самото събиране на доказателства (пряко или непряко).

За по-подробно обяснение на специфичните начини за използване на видео връзка съгласно всяка глава от Конвенцията вж. **А2** (глава I) и **А3** (глава II) по-долу.

23. Провеждането на разпита по начин, който е възможно най-близък до този във физическа съдебна зала — това следва да е основната цел на всяко използване на видео връзка.⁴⁰ За постигането на тази цел използването на видео връзка в конкретния случай може да зависи от съображения за справедливост⁴¹, както ги определя съдът, както и от практически и технически съображения.
24. Съображенията за справедливост могат да включват оценка на отражението на видео връзката върху надеждността на свидетеля⁴² поради намалената възможност лицето,

³⁹ Вж. ЗИП № 4 от 2003 г. на СК, ЗИП № 55 от 2009 г. на СК и ЗИП № 20 от 2014 г. на СК.

⁴⁰ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 15 и 17; Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 9; N. Vilela Ferreira и др., *Регламент на Съвета (ЕО) № 1206/2001: Article 17° and the video conferencing as a way of obtaining direct evidence in civil and commercial matters*, Lisbon, Centre for Judicial Studies (*Centro de Estudos Judiciários*), 2010 г., стр. 14.

⁴¹ Интересите на справедливостта са ръководен принцип за съдилищата при преценката им относно използването на видео връзка за събиране на доказателства. Например съдилищата в Обединеното кралство са възприели концепцията, че видео връзката може да помогне за постигането на „първостепенната цел“ в гражданското производство, за да могат те да вземат мерки за постигане на справедливост. Вж. напр. Висшия съд, Отделението на Кралската скамейка по дело *Rowland v. Bock* [2002] EWHC 692 (QB).

⁴² Съдебната практика не е единна относно степента, в която видео връзката може да попречи на преценката на надеждността на свидетеля. При това положение съдилищата и прибягващите до технологии ще продължат да отчитат подобно съображение. За съдилищата на редица държави видео връзката няма съществено отражение върху преценката на надеждността. Вж. напр. дело *In re Rand International Leisure Products, LLC*, № 10-71497-ast, 2010 WL 2507634, at *4 (Bankr. E.D.N.Y. 16 юни 2010 г.) (Съд по несъстоятелност за Източен окръг на Ню Йорк, Съединени щати), по което съдът установява само ограничено влияние на технологиите за видео връзка върху способността да се наблюдава поведението на свидетеля и да се провежда кръстосан разпит; *Skyrun Light Industry (Hong Kong) Co Ltd v. Swift Resources Ltd* [2017] HKEC 1239 (Първоинстанционен съд, САР Хонконг), където се отбелязва, че, въпреки някои недостатъци, използването

което установява фактите, да анализира поведението на свидетеля или отсъствието на усещане за сериозността на положението, създавано от физическото присъствие в съдебната зала. Както се посочва по-горе обаче, подобни притеснения могат да бъдат преодоляни или смекчени с времето благодарение на технологичните новости, на засилената употреба на техническо оборудване и в резултат на това — на по-голяма яснота при боравенето с тях⁴³. Доказателствената стойност на самите показания също може да бъде накарвана, когато се използва видео връзка, в зависимост от това дали на мястото, от което свидетелят дава показания, мога да се приложат релевантните наказателни разпоредби (напр. тези относно лъжесвидетелстването или неуважението към съда)⁴⁴. Практическите съображения могат да включват организирането на достъп до оборудване за видео връзка или разносните за наемането и използването му. Техническите съображения могат да варират от конкретни операционни аспекти на връзката като например достатъчно широк диапазон на честоти и подходящи мрежови настройки до действителното качество на предавания видео и аудио сигнал.

25. Въпреки това никое от тези съображения не може да се разглежда изолирано. Успешното използване на видео връзка изисква цялостен подход, който да гарантира, че правните, практическите и техническите съображения се допълват.⁴⁵ Да се приеме, че традиционните съдебни практики и процедури могат по необходимост да се приложат по същия начин в дело с използване на видео връзка, означава да се подценят из основи сегашните ограничения на технологията⁴⁶. Налагат се корекции, било то малки или големи, за да „се отговори на ограниченията, които произтичат от използването на технологиите, на променената среда, създадена с тях, и на физическото разделяне на участниците“⁴⁷. При това положение настоящото ръководство разглежда всяко от правните, практическите и техническите съображения.

A1.1 Правни основания

26. В началото е важно да се отбележи, че събирането на доказателства чрез видео връзка може да се изиска/потърси на три правни основания:

на видео връзка за разпит на свидетел само по себе си не е несправедливо; *State of Maharashtra v. Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC 2053 (Върховен съд на Индия), където се застъпва възгледът, че, когато технологиите работят ефективно, може да се направи адекватна преценка на надеждността. На подобна позиция стоят и съдилища в държави, които не са страни по Конвенцията за събиране на доказателства, като например Канада: вж. напр. Върховния съд на Британска Колумбия по дело *Slaughter v. Sluys* 2010 BCSC 1576 и Върховния съд на Онтарио по дело *Chandra v. Canadian Broadcasting Corporation* 2016 ONSC 5385; *Paiva v. Corpening* [2012] ONCJ 88; *Davies v. Clarrington* 2011 ONSC 4540. Въпреки това влиянието на технологиите за видео връзка върху преценката на надеждността на свидетеля остава спорен въпрос, като съдилищата в други държави са по-внимателни с възхваляването им. Вж. в тази връзка бележка 55.

⁴³ Според някои коментатори проблемът за „по-малкия брой лични взаимодействия“ може значително да се смекчи, след като ползвателите и участниците „свикнат с този начин на взаимодействие“: M. Dunn и R. Norwick (цит. бележка 20), стр. 16—17, N. Vilela Ferreira и др. (цит. бележка 40), стр. 17—18.

⁴⁴ M. Davies (цит. бележка 15), стр. 225. Вж. също така **A2.9** (глава I) и **A3.8** (глава II).

⁴⁵ E. Rowden и др., *Gateways to Justice: Design and Operational Guidelines for Remote Participation in Court Proceedings*, University of Western Sydney, 2013 г., стр. 6, 10 и 19. Този доклад описва подробно констатациите и препоръките от тригодишен проект за свързване на Австралийския изследователски съвет: „Достъп до правосъдие: подобряване на комуникацията с видео средства между участниците в съдопроизводството“. Проектът направи цялостен преглед на литературата и законодателството, реални посещения на място, както и полуструктурирани интервюта в контролирана среда за оценка на различни фактори и влияния.

⁴⁶ Вж. Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 8.

⁴⁷ Пак там, стр. 7, точка 3.15.

- съгласно вътрешното право, вж. точки 27 и сл.
- съгласно други инструменти, вж. точки 31 и сл.
- съгласно Конвенцията за събиране на доказателства, вж. точки 34 и сл.

а. Използване на видео връзка съгласно вътрешното право

- 1 По силата на член 27 Конвенцията не е пречка за използване на вътрешното право за събиране на доказателства чрез видео връзка при по-малко ограничителни условия.
- 2 Първо, органите следва да проверят дали събирането на доказателства чрез видео връзка е допустимо по вътрешното право на държавата, в която протича производството.
- 3 Второ, органите следва да проверят дали събирането на доказателства чрез видео връзка не противоречи на вътрешното право на държавата, от която се събират доказателствата, включително че няма противоречие със съществуващи клаузи за предотвратяване на прилагането на чуждестранно законодателство („блокиращи клаузи“)⁴⁸ или с наказателното законодателство.

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

27. Правните основания за използването на видео връзка за трансгранично даване на свидетелски показания могат да се различават според вътрешното право на държавите. Някои държави са направили промени в законодателствата си, за да допуснат събирането на доказателства чрез видео връзка по вътрешни и международни дела.⁴⁹ Доколкото други

⁴⁸ Блокиращите клаузи санкционират изискването и/или предаването на доказателства без предварителното съгласие на договарящата страна, в която те се намират, като по този начин се канализира събирането на доказателства със средствата, предвидени в Конвенцията за събиране на доказателства или в друг приложим инструмент. Санкциите за нарушаване на тези разпоредби варират от глоба до лишаване от свобода. За по-задълбочено обсъждане на прилагането на блокиращите клаузи вж. Наръчника за доказателствата (цит. бележка 29), точка 26 и сл.

⁴⁹ Вж. напр. отговорите на част II, въпроси а) и б) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12), отговори на Австралия (вкл. напр. *Закон за доказателствата (аудио и аудио-визуални връзки) от 1998 г.* (НЮУ), който улеснява събирането на доказателства и даването на показания чрез аудио и аудио-визуални връзки в производства пред съдилища в щата Нов Южен Уелс); Бразилия (Резолюция № 105/2010 на Националния съвет по правосъдие, която въвежда правила за провеждането и документирането на изслушвания чрез видео връзка; Закон 11.419/2006 за електронното съдопроизводство; членове 236, 385,

държави нямат специални разпоредби в тази връзка, събирането на доказателства чрез видео връзка може да стане в съответствие с общите правила за това или по силата на други вътрешни разпоредби макар и главно по вътрешни дела⁵⁰.

28. Една от договарящите страни е приела нормативен акт, който позволява прякото събиране на доказателства чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията за събиране на доказателства, тъй като е на мнение, че Конвенцията не предвижда подобна възможност⁵¹.

453, 461 и 937 от новия Граждански процесуален кодекс предвиждат използването на видеоконферентни връзки); Китай (САР Хонконг) (предписания 39 и 70 от Процедурния правилник на Висшия съд (глава 4А) и част VIII от Постановлението за доказателствата (глава 8) предвиждат снемане на свидетелски показания чрез „жива телевизионна връзка“); Чешката република (очаква се скорошно приемане на промени в нейния Граждански процесуален кодекс, с които да се въведат нови особени правила за видео връзката); Естония (член 350, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс); Финландия (Кодексът на съдопроизводството 4/1734 предвижда събиране на доказателства по вътрешни въпроси чрез видео връзка); Германия (член 128а от Гражданския процесуален кодекс относно разпита на страни, на свидетели и на вещи лица чрез предаване на картина и звук); Унгария (Закон III от Гражданския процесуален кодекс и Наредба № 3/2016 (II.22) на министъра на правосъдието относно използването на затворена далекосъобщителна мрежа за съденето и изслушването на лица в гражданското производство); Израел (Член 13 от Постановлението за доказателствата от 1971 г. позволява на съд да разпорежи провеждането на разпити на свидетели извън Израел за целите на правосъдието); Република Корея (членове 327-2, 339-3, 340 и 341 от *Закона за гражданското производство* и членове 95-2 и 103-2 от *Правилника за прилагане на Закона за гражданското производство*, които предвиждат събиране на доказателства чрез видео връзка, ако съдът го счита за подходящо; и *Закона за специалните случаи на процес чрез видео* (Закон № 5004 от 6 декември 1995 г.); Латвия (член 703 от *Закона за гражданското производство* и вътрешни правила № 1-2/14 относно заявяване на оборудване за видеоконферентна връзка и процедури за използването му в съдопроизводството, издадени от Министерството на правосъдието, предвиждат събиране на доказателства чрез видео връзка, както и правила относно устния превод и установяването на самоличността на участващите лица); Полша (членове 235-2, 1131-6 и 1135(2)-4 от Гражданския процесуален кодекс, наредба на министъра на правосъдието относно апаратурата и техническите средства за събиране на доказателства от разстояние в гражданското производство, както и наредба на министъра на правосъдието относно подробно разписаните съдебни действия в случаи, които попадат в обхвата на международното гражданско и наказателно производство в международните отношения); Португалия (членове 456, 486, 502, и 520 от *Гражданския процесуален кодекс* регламентират събирането на доказателства от вещи лица, от свидетели и от страните чрез видеоконферентна връзка); Сингапур (член 4, параграф 1 от *Закона за доказателствата (гражданско производство в други юрисдикции)*, глава 98, Ревизирани закони на Сингапур, които позволяват на Висшия съд да разпорежи по свое усмотрение събиране на доказателства в Сингапур, включително чрез използване на видео връзка); Словения (член 114а от *Гражданския процесуален кодекс* предвижда събиране на доказателства чрез видео връзка, стига страните да не възразяват); Съединени щати (дъл 28, член 1782, буква а) от Кодекса на САЩ предвижда, че районен съд в САЩ може да разпорежи на свидетел да даде показания в помощ на производството в друга държава, въпреки че е малко вероятно американски съд да задължи свидетел да даде показания пред чуждестранен съд чрез пряка видео връзка; тази разпоредба не изключва доброволното даване на показания от свидетел в САЩ чрез пряка видео връзка с чуждестранен съд (вж. дъл 28, член 1782, буква б) от Кодекса на САЩ). За повече информация вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част II, въпрос а). Нещо повече, държавите по-долу са приели съдебни правила относно използването на видео връзка по вътрешни и международни дела: Аржентина (Заповед 20/13 от 2 юли 2013 г. — по опис № 2267/13 на Върховния съд, която допуска използването на видео връзка, когато свидетелят или вещото лице е в невъзможност или е по-добре да не присъства на изслушването и която установява правила за използването на видео връзка); Уругвай (Заповед 7784 от 10 декември 2013 г. на Върховния съд признава значението на използването на видео връзка и установява особени правила за събирането на доказателства с такива средства).

⁵⁰ Вж. напр. отговорите на България, Китай (САР Макао), Хърватия, Норвегия и Венесуела на част II, въпроси а) и б) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

⁵¹ Франция (Указ № 2017-892 от 6 май 2017 г. предвижда възможност за пряко изпълнение на съдебни поръчки чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията за събиране на доказателства, при условие че са спазени определени условия).

За повече информация относно разграничението между пряко и непряко събиране на доказателства вж. **A1.2** и приложение II.

29. Въпреки все по-широкото използване на видео връзката в съдебни производства в целия свят, договарящата страна, на чиято територия се намира свидетелят, може въпреки това да има опасения за суверенитета си, тъй като свидетелските показания де факто се снимат на нейна територия, но за целите на съдебен процес в чужбина⁵². При това положение в някои случаи може да се изисква съгласието на засегнатата договаряща страна, за да се проведе разпит чрез видео връзка — процес, който може да бъде улеснен от прилагането на договори за съдебно сътрудничество⁵³. Някои договарящи страни обаче не възразяват срещу използването на видео връзка за разпит на свидетел на тяхна територия и считат, че това се допуска от член 27 от Конвенцията⁵⁴.
30. Независимо дали се изисква разрешение, може да има допълнителни ограничения специално за използването на видео връзка и при това положение е важно да се отчете релевантното законодателство, съдебна практика, предписания или протоколи, които са в сила за засегнатата договаряща страна⁵⁵. Например за събирането на доказателства чрез

⁵² Вж. също така по-долу точка 66.

⁵³ Важно е да се отбележи, че, дори когато при разпита не се използва видео връзка, все пак може да се изисква разрешение на засегнатата/засегнатите държава/държави, какъвто е случаят съгласно глава II от Конвенцията за събиране на доказателства (вж. **A3.2**).

⁵⁴ Вж. напр. отговорите на част II, въпроси а) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12), отговорите на Съединените щати (дъл 28, член 1782, буква в) от Кодекса на САЩ, вж. по-горе бележка 49) и Обединеното кралство (*Закон за доказателствата (производство в други юрисдикции) от 1975 г.*, членове 1 и 2 относно молбите за помощ, включително разпит на свидетели, разглеждани във връзка с гражданскопроцесуално правило 32.3, което допуска използването на видео връзка).

⁵⁵ При всички предимства на технологиите разнообразните подходи към използването на видео връзка се различават съществено между договарящите страни (а понякога дори между юрисдикциите на една и съща договаряща страна). Например в Китай (САР Хонконг) по дело *Raj Kumar Mahajan v. HCL Technologies (Hong Kong) Ltd* 5 HKLRD 119 Апелативният съд декларира, че показанията чрез видео връзка са „по-скоро изключение, а не правило“. В Съединените щати член 43, буква а) от Федералните правила за гражданското производство допуска по вътрешно дело и при наличие на „основателна причина при непреодолими обстоятелства“ да се снимат свидетелски показания на живо в открито съдебно заседание чрез видео връзка. Американските съдилища са установили, че този стандарт е постигнат в поредица от различни случаи. Вж. напр. Районния съд на Тенеси по дело *DynaSteel Corp. v. Durr Systems, Inc.*, № 2:08-cv-02091-V, 2009 WL 10664458, at *1 (W.D. Tenn. 26 юни 2009 г.) (съдът констатира наличието на „основателна причина“, когато свидетел, който не е страна, не е могъл да бъде призован от съда по дело без съдебни заседатели); вж. Районен съд за окръг Колумбия по дело *U.S. v. Philip Morris USA, Inc.*, № CIV.A. 99-2496 (GK), 2004 WL 3253681, at *1 (D.D.C. 30 август 2004 г.) (съдът допуска видео връзката поради логистични трудности, свързани с довеждането на свидетелите и техните адвокати от Австралия в САЩ); вж. Районния съд на Кънектикът по дело *Sawant v. Ramsey*, № 3:07-cv-980 (VLB), 2012 WL 1605450, at *3 (D. Conn. 8 май 2012 г.) (съдът констатира, че невъзможността на свидетеля да пътува по здравословни причини съставлява „основателна причина“ и „непреодолими обстоятелства“). Нещо повече, свидетелски показания чрез видео връзка се допускат, само ако са били дадени подходящи гаранции. Сред тях например е възможността съдът и адвокатите и на двете страни да задават въпроси на и да разпитват свидетеля чрез видео връзка, както и наличието на подходящо длъжностно лице, пред когото да се положи клетва. Вж. напр. дела *DynaSteel Corporation v. Durr Systems, Inc.* и *Sawant v. Ramsey* (цитирани по-горе); вж. дело *In re Rand International Leisure Products, LLC*, (цит. бележка 42) (събирането на доказателства по това дело се обвързва с няколко практически и технически изисквания). Това е различно от извънсъдебното доброволно даване на свидетелски показания под клетва чрез видео връзка, които да се използват в процес в чужбина. Подобни клетвени показания са надлежни и не нарушават правото на Съединените щати, като съответно могат да се организират по частен начин от чуждестранните органи и доброволния свидетел в САЩ (вж. Служба за

използването на видео връзка може да се изисква съдебно разпореждане⁵⁶. За някои договарящи страни възможността за използване на видео връзка зависи от съгласието и на двете страни по делото⁵⁷.

6. Използване на видео връзка съгласно други инструменти

4

Като се има предвид че Конвенцията не отменя действието на други инструменти (член 32), органите следва да проверят дали в конкретния случай други двустранни или многостранни актове не се ползват с примат.

Вж. профила на държавата и/или диаграмата с практическа информация за съответната договаряща страна.

31. Няколко двустранни, регионални и многостранни инструменти предвиждат изрично използването на видео връзка за събиране на доказателства по дела за съдебно сътрудничество (т.е., когато органите на мястото, където протича съдебното дело, искат от органите на мястото, където се намира свидетелят, помощ за събирането на доказателствата).
32. Като забележителни примери за такива инструменти могат да се посочат:

международна съдебна помощ на САЩ (СМСП) Министерство на правосъдието на САЩ, *OIA Evidence and Service Guidance* (11 юни 2018 г.), което може да бъде намерено на следния адрес: < <https://www.justice.gov/civil/evidence-requests> > [последна справка на 4 март 2020 г.]. Съдилищата в Австралия са възприели два различаващи се подхода относно това дали да се разреши използването на видео връзка за снемане на свидетелски показания и в крайна сметка „какво ще е от най-голяма полза за правораздаването...[докато]...се постигне справедливост между страните“: дело *Kirby v. Centro Properties* [2012] FCA 60. Първият подход, а именно — видео връзката е допустима, освен ако не се изтъкне необорим аргумент, който да я отхвърли, се е развил, тъй като много съдии са възприели технологиите за видео връзка с оглед на тяхното удобство. По дело *Tetra Pak Marketing Pty Ltd v. Musashi Pty Ltd* [2000] FCA 1261 на вещо лице, което дава научни и вероятно противоречиви показания, е позволено да се яви чрез видео връзка, защото съдът счита, че видео връзката следва да бъде допусната „при липсата в конкретния случай на сериозна пречка пред използването ѝ“. Напротив, в други случаи е бил възприет по-предпазлив подход, според който жалбоподателят има задължението да действа активно и да приведе основателни доводи за използването на видео връзка. По дело *Campaign Master (UK) v. Forty Two International Pty Ltd (№ 3)* (2009) 181 FCR 152 съдът отказва да допусне видео връзка, защото свидетелят не изтъква никакви причини за неявяването, а доказателствата засягат ключов въпрос. Разрешение е отказано и по дело *Stuke v. ROST Capital Group Pty Ltd* [2012] FCA 1097, защото свидетелските показания са изключително противоречиви и се налага превод. В случай че наличните съоръжения не отговарят на изискуемите технически спецификации, използването на видео връзка може да бъде изключено като част от правните ограничения за това: вж. напр. австралийския, *Закон за доказателствата (Разни разпоредби) от 1958 г.* (Виктория), член 42G, който предвижда какви минимални технически изисквания трябва да бъдат изпълнени преди съдът да позволи даването на свидетелски показания чрез видео връзка. За още технически аспекти и аспекти на сигурността вж. **част В**.

⁵⁶ Вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част IV, въпроси а) и б).

⁵⁷ Пак там, част IV, въпрос е): само няколко отговарящи държави съобщават, че се изисква съгласието на страните, за да се събират доказателства чрез видео връзка.

- Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (Регламент на ЕС за доказателствата)⁵⁸;
- Иберо-американска конвенция от 2010 г. за използването на видеоконферентна връзка в международното сътрудничество между правните системи и допълнителния протокол към нея от 2010 г. за разносните, използването на езици и предаването на поръчки⁵⁹;
- Споразумение от 2008 г. между правителството на Австралия и правителството на Нова Зеландия относно транс-тасманийските съдебни производства и изпълнението на регулаторни изисквания⁶⁰.

33. В подобни инструменти използването на видео връзка обикновено се признава само като възможно средство за събиране на доказателства⁶¹ или се поставя в по-строга рамка от изисквания⁶². Както е отбелязано по-горе, важно е, че по силата на член 32 Конвенцията за събиране на доказателства не отменя действието на други конвенции, които се прилагат в отношенията между договарящите страни⁶³.

⁵⁸ Член 10, параграф 4 и член 17, параграф 4. Регламентът на ЕС за доказателствата се прилага между всички държави — членки на ЕС (с изключение на Дания). Като друг пример в ЕС за препратка към събирането на доказателства чрез използване на видео връзка, макар и в контекста на по-ограничен предмет, може да се посочи напр.: Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година за създаване на европейска процедура за иски с малък материален интерес, член 9, параграф 1.

⁵⁹ Член 3, параграф 1 (наричана по-долу „Иберо-американска конвенция от 2010 г. за използването на видеоконферентна връзка“). Към момента на съставяне на настоящото ръководство въпросната конвенция и допълнителният протокол към нея се прилагат в отношенията между Коста Рика, Доминиканската република, Еквадор, Мексико, Панама, Парагвай и Испания.

⁶⁰ Член 11 (наричано по-долу „Транс-тасманийско споразумение от 2008 г.“). Пълният текст на споразумението може да бъдат намерени на следния адрес: < <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/ATS/2013/32.html> > [последна справка на 4 март 2020 г.]. И двете държави са приели собствено прилагащо законодателство, а именно: *Транс-тасманийски закон за съдопроизводството от 2010 г.* (Британската общност) (Австралия); *Транс-тасманийски закон за съдопроизводството от 2010 г.* (Нова Зеландия).

⁶¹ Вж. напр. член 3, параграф 1 от Иберо-американската конвенция за използването на видеоконферентна връзка и член 11, параграф 1 от Транс-тасманийското споразумение от 2008 г..

⁶² Член 17, параграф 4 от Регламента на ЕС за доказателствата.

⁶³ Що се отнася до Регламента на ЕС за доказателствата, и както е отбелязано в Наръчника за доказателствата (цит. бележка 29), точка 435, „строго погледнато, Регламентът не попада в приложното поле на правилото „дайте път“, закрепено в член 32 от Конвенцията за събиране на доказателства. От гледна точка на правото на ЕС обаче Регламентът има предимство пред Конвенцията за събиране на доказателства в отношенията между държавите — членки на ЕС, които са страни по нея [трябва да се отбележи също така, че не всички държави — членки на ЕС, са страни по Конвенцията], но само по отношение на въпроси, за които Регламентът се прилага (член 21, параграф 1 от Регламента).“

в. Използване на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства

- 5 Нито духът, нито буквата на Конвенцията представляват пречка за използването на нови технологии, като тяхното прилагане може да бъде от полза за прилагането на Конвенцията⁶⁴.
- 6 Договарящите страни са разделени по въпроса за обвързващия характер на Конвенцията (т.е. дали тя трябва да се прилага винаги, когато се налага събиране на доказателства в чужбина — било то лично или чрез видео връзка). Въпреки различията в мненията Специалната комисия е препоръчала на договарящите страни да отдават приоритет на Конвенцията, когато се събират доказателства в чужбина (принцип на първото средство)⁶⁵.
- 7 Прибягването до Конвенцията и до други приложими договори обикновено е съвместимо с клаузите за предотвратяване на прилагането на чуждестранно законодателство⁶⁶.

34. На заседанията си през 2009 и 2014 г. Специалната комисия обсъди събирането на доказателства чрез използване на видео връзка. Специалната комисия стигна до заключението, че видео връзка би могла да се използва за улесняване на събирането на доказателства съгласно Конвенцията, както е изложено по-долу:

⁶⁴ Вж. Зип № 4 на СК от 2003 г. Вж. също така напр. Зип № 55 на СК от 2009 г. и Зип № 20 на СК от 2014 г.

⁶⁵ За задълбочено обсъждане на този принцип и историята му вж. Наръчника за доказателствата (цит. бележка 29), точки 19—25.

⁶⁶ Вж. също така по-горе бележка 48. Някои държави са приели блокиращи клаузи, които да предотвратят събирането на доказателства на тяхна територия и използването им в съдебно производство в чужбина, което не е започнато съгласно Конвенцията за събиране на доказателства (или съгласно друг приложим договор). Като скоросен пример може да се приеме Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните). Вж. по-специално член 48, в който се заявява, че „[в]сяко решение на съд или трибунал и всяко решение на административен орган на трета държава, с което от администратор или обработващ лични данни се изисква да предаде или разкрие лични данни, могат да бъдат признати или да подлежат на изпълнение по какъвто и да било начин, само ако се основават на международно споразумение, като договор за правна взаимопомощ, което е в сила между третата държава, отправила искането, и Съюза или негова държава членка [...]“.

	Ситуация	Членове от Конвенцията
Глава I	Присъствие и участие при изпълнението на съдебна поръчка Когато страните по делото, техните представители и/или представители на съдебната власт от молещия орган се намират в молещата държава и искат да присъстват чрез видео връзка при събирането на доказателствата и/или да присъстват на разпита на свидетеля Осъществяване на видео връзка, свързваща: • място в молещата държава (напр. помещенията на молещия орган); и • мястото на изпълнение на съдебната поръчка (напр. съдебна зала в замолената държава). Компетентен орган в замолената държава (т.е. замоленият орган) провежда разпита, прилагайки методи и процедури съгласно правото на замолената държава, в съответствие със специални начини или процедури, изискани от молещата държава⁶⁷. <i>За повече информация относно изпълнението на съдебни поръчки чрез видео връзка вж. А2.1. За повече информация относно присъствието (и евентуалното участие) чрез видео връзка на страните, техните представители и/или представители на съдебната власт съгласно глава I, вж. по-специално А2.5.</i>	Глава I (членове 7, 8 и 9)

⁶⁷

На заседанието си през 2014 г. по въпросите на практическото прилагане на конвенциите на ХКМЧП за връчването, доказателствата и достъпа до правосъдие Специалната комисия не се спря специално на прякото събиране на доказателства съгласно глава I от Конвенцията за събиране на доказателства, т.е. случая, когато молещият орган изисква разпитът да се проведе като специална процедура от съдия на молещата държава. Това е различно от случая, когато съдията провежда разпита в качеството си на определен специален пълномощник по смисъла на глава II.

	Ситуация	Членове от Конвенцията
Глава II	Снемане на показания от консул или специален пълномощник⁶⁸ Когато консул, представляващ държавата на произход, осъществява функциите си в държавата на изпълнение или надлежно определен специален пълномощник използва видео връзка за снемане на показания от лице, което се намира в държавата на изпълнение. Осъществяване на видео връзка, свързваща: • мястото, където консулт осъществява функциите си (напр. посолство или консулство в държавата на изпълнение) или където действа специалният пълномощник (напр. съдебна зала в държавата на произход); и • мястото в държавата на изпълнение, където се намира свидетелят (напр. офис или съдебна зала). Консулт или специалният пълномощник провежда разпита в съответствие с правото и процедурите на своята държава, освен ако правото на държавата на изпълнение не забранява това. Представител на съдебната власт от съда на държавата на произход (или друго надлежно определено лице), който действа като специален пълномощник по член 17 и който се намира в една от договарящите страни, може да разпита чрез видео връзка лице в друга договаряща страна. <i>За повече информация относно изпълнението на искане по глава II вж. A3.1 и сл. За повече информация относно присъствието (и евентуалното участие) чрез видео връзка на страните, техните представители и/или представители на съдебната власт съгласно глава II вж. по-специално A3.4.</i>	Глава II (членове 15, 16, 17 и 21)
Други договори, вътрешно право или практика	Други начини за събиране на доказателства (вж. A1.1) Договаряща страна може да позволи в съответствие със законите или вътрешната си практика начини за събиране на доказателства, различни от тези, предвидени в Конвенцията за събиране на доказателства. Конвенцията за събиране на доказателства не отменя действието на други конвенции, съдържащи разпоредби относно събирането на доказателства в чужбина.	Член 27, буква с) и член 32

⁶⁸По силата на член 33 от Конвенцията договаряща страна може да изключи отчасти или изцяло прилагането на глава II. Декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, могат да се видят в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“, в таблицата за състоянието за Конвенцията за събиране на доказателства.

35. Както е разгледано по-горе, целта на Конвенцията е да се прилага в синхрон с други инструменти и с вътрешното право, предвиждащи по-благоприятни и по-малко ограничителни правила за международното съдебно сътрудничество при събирането на доказателства, в това число използването на видео връзка за разпит на свидетели в чужбина. В резултат на това Конвенцията не отменя действието на двустранни, регионални или многостранни инструменти (член 32) като например Регламента на ЕС за доказателствата, Иbero-американска конвенция от 2010 г. за използването на видеоконферентна връзка и допълнителния протокол към нея, или Транс-тасманийското споразумение от 2008 г., нито е пречка за договаряща страна да позволи в съответствие със своите закони или вътрешната практика събиране на доказателства на нейна територия чрез видео връзка (член 27, буква с).

A1.2 Пряко или непряко събиране на доказателства

8

Договарящите страни не са на едно мнение относно това дали глава I от Конвенцията допуска пряко събиране на доказателства. Органите следва да проверят дали прякото събиране на доказателства се допуска от държавата, в която те се намират, преди да се изпрати съдебна поръчка за тази цел.

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

9

Съгласно глава II от Конвенцията специалният пълномощник може да събира доказателства в държавата на произход или в държавата на изпълнение при спазване на всички условия, определени в даденото разрешение. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила резерва по член 18 от Конвенцията.

За декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“.

10 Съгласно глава II от Конвенцията консултът може да събира доказателства чрез видео връзка от свидетели/вещи лица, които се намират на отдалечено място в държавата на изпълнение при спазване на всички условия, определени в даденото разрешение. Органите следва да проверят дали това е възможно в съответната договаряща страна.

11 Страните и представителите могат да присъстват чрез видео връзка независимо от това дали доказателствата се събират пряко или непряко.

36. С оглед на все по-широкото използване на видео връзки и лекотата, с която могат да се събират доказателства в чужбина, са се утвърдили две различни практики в тази връзка. Доказателства могат да се събират „пряко“ и „непряко“ в зависимост от органа, който ги събира⁶⁹. Разграничението не е само семантично, а има важни последици на практика.
37. Съществуващите инструменти по принцип предвиждат два начина за разпит на свидетели в чужбина чрез видео връзка — „пряк“ и „непряк“:
- органът, пред когото се развива производството (или съдебен служител от този орган или представител), провежда разпита на свидетеля чрез видео връзка с разрешението и помощта на орган на държавата, в която се намира свидетелят — в този смисъл показанията се снемат „пряко“ чрез видео връзка⁷⁰; и
 - орган на държавата, на чиято територия се намира свидетелят, провежда разпита му и позволява на моления съд (както и на страните и/или техните представители) да „присъстват“ на и/или да участват в (но не и да провеждат) разпита чрез видео връзка — в този смисъл показанията се снемат „непряко“ чрез видео връзка⁷¹.
38. Както е отбелязано по-горе, Конвенцията за събиране на доказателства разбираемо не споменава видео връзката или възможността за пряко събиране на доказателства съгласно глава I, защото е изработена по време, когато компютърните технологии и въздушният транспорт в световен мащаб са били на по-ранен етап от развитието си, като тогава непрякото събиране на доказателства е било правилото. Нещо повече, съставителите не са могли да предвидят, че в един момент доказателства ще се събират съгласно глава II чрез видео връзка от специални пълномощници, които физически се намират в държавата на произход.
39. В тази връзка възниква въпросът дали Конвенцията за събиране на доказателства допуска прякото им събиране съгласно глава I. Ако това е допустимо съгласно глава II, е спорно дали е позволено съгласно глава I от Конвенцията. При формален прочит на член 1 от Конвенцията за събиране на доказателства глава I сякаш не допуска пряко събиране на доказателства, тъй като прави специална препратка към искането за събиране на

⁶⁹ За по-задълбочено разглеждане на разграничението между пряко и непряко събиране на доказателства съгласно други инструменти вж. Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 6, 9—10.

⁷⁰ Този подход е възприет в Иберо-американската конвенцията за използването на видеоконферентна връзка (член 5 по-конкретно) и член 17, параграф 4 от Регламента на ЕС за доказателствата.

⁷¹ Регламент на ЕС за доказателствата, членове 10—12.

доказателства, направено от съдебен орган на договаряща страна до компетентния орган на друга договаряща страна. В резултат на това, ако някои договарящи страни допускат прякото събиране на доказателства съгласно глава I, други могат да възприемат разпоредбите ѝ като правна пречка и следователно да считат, че прякото събиране на доказателства надхвърля приложното поле на глава I от Конвенцията.

40. Профилите на държавите разкриват, че по въпроса за това дали доказателства могат да се събират пряко чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията отговарящите страни се разделят почти поравно. Няма ясно очертана тенденция в това отношение. Все пак заслужава да се отбележи, че много европейски държави, както и Южна Африка и Израел, са на мнение, че прякото събиране на доказателства чрез видео връзка е възможно по силата на глава I, докато повечето латиноамерикански и азиатски държави, както и Съединените щати, са на противоположното становище⁷².
41. Както беше отбелязано по-горе в А1.1, буква б), една от договарящите страни е приела нормативен акт, който позволява прякото събиране на доказателства чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията за събиране на доказателства, тъй като е на мнение, че Конвенцията не предвижда подобна възможност⁷³.
42. По силата на глава II разпитът на свидетели/вещи лица обикновено се провежда от специален пълномощник, определен от държавата на произход. В тези случаи се счита, че доказателствата се събират „пряко“. Както е посочено по-горе, Специалната комисия се обединява в мнението си, че специален пълномощник може да сменя показания чрез видео връзка както от място в държавата на произход, така и от място в държавата на изпълнение.
43. Освен това, що се отнася до дипломатическите или консулските мисии, са възможни случаи (напр. при обширни райони), в които консул би могъл да използва видео връзка за разпит на свидетел, който се намира на място, което е отдалечено, но все пак е на територията на държавата на изпълнение.

⁷² Вж. отговорите на част V, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). Отговарящи държави, които считат, че прякото събиране на доказателства може да се осъществи чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията: Китай (САР Хонконг), Кипър, Естония, Финландия, Франция, Гърция, Израел, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Швеция, Обединеното кралство (Англия и Уелс).

Отговарящи държави, които считат, че прякото събиране на доказателства не може да се осъществи чрез видео връзка съгласно глава I от Конвенцията: Беларус, Бразилия, Китай (САР Макао), Хърватия, Чешката република, Германия, Унгария, Латвия, Литва, Мексико, Република Корея, Швейцария, Съединените щати, Венесуела.

⁷³ Франция (Указ № 2017-892 от 6 май 2017 г.) (цит. бележка 51).

В таблицата по-долу са дадени примерни възможности относно събирането на доказателства съгласно Конвенцията:

	Практика	Членове от Конвенцията
Глава I	Непряко събиране на доказателства (пряко събиране на доказателства съгласно член 9, параграф 2, което е възможно само в някои договарящи страни)	Глава I (член 9, параграфи 1 и 2)
Глава II	Пряко събиране на доказателства <i>Специалните пълномощници</i> могат да събират доказателства чрез видео връзка или от място в държавата на произход, или от място в държавата на изпълнение. С оглед естеството на функциите им <i>консулите</i> очаквано се намират в държавата на изпълнение, откъдето ще събират доказателства чрез видео връзка.	Глава II (членове 15, 16 и 17)
Вътрешно право или практика	Пряко и непряко събиране на доказателства	Член 27, букви b) и c) и член 32

44. Както е посочено по-горе, ако глава I от Конвенцията за събиране на доказателства изглежда не допуска прякото им събиране, то е налице актуална тенденция съществуващи инструменти относно видео връзките да позволяват използването им съгласно разпоредби, сходни с тези в глава I (вероятно в търсене на по-голяма ефективност), при условие че са били дадени *правни гаранции*. Подобни правни гаранции включват, но не се ограничават до⁷⁴:

- Искането се прави в писмена форма, съдържа цялата необходима информация и е прието от компетентния орган;
- Искането попада в приложното поле на съответния договор;
- Искането е технически осъществимо;
- Искането не противоречи на националното право или на фундаментални правни принципи на засегнатите договарящи страни;
- Събирането на доказателства се осъществява на доброволна основа, без прилагане на принудителни мерки.

45. Наред с това Европейският съюз неведнъж е заявявал, че технологиите за видеоконферентна връзка представляват „най-ефективния“⁷⁵ метод за пряко събиране на доказателства, поне в отношенията между неговите държави членки. В профила си една от отговарящите държави допълнително съобщава, че прякото събиране на доказателства чрез видео връзка на практика е много често срещано, и е дори правилото, по вътрешни и

⁷⁴ Член 3 от Иберо-американската конвенция за използването на видеоконферентна връзка и член 17, параграфи 2 и 5 от Регламента на ЕС за доказателствата.

⁷⁵ Европейска съдебна мрежа по граждански и търговски дела (цит. бележка 5), стр. 6.

международни дела⁷⁶. Не е известно обаче колко често доказателствата наистина се събират пряко в други договарящи страни, независимо по силата на коя от двете глави на Конвенцията⁷⁷.

A1.3 Правни ограничения при събирането на доказателства

- 12 Събирането на доказателства чрез видео връзка обикновено се ограничава до разпит на свидетел/вещо лице.
- 13 При разпита на свидетел чрез видео връзка обикновено се прилагат същите правни ограничения както при личното събиране на доказателства. Органите следва да направят справка с вътрешното право на съответната договаряща страна, за да проверят дали не са наложени никакви допълнителни ограничения.
- 14 Органите се насърчават да предоставят информация относно ограничения, предвидени в законодателството на техните държави, относно използването на видео връзка за събиране на доказателства (напр. чрез съобщаване за такива разпоредби в профила на държавата им).

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

46. Съгласно Конвенцията за събиране на доказателства могат да важат няколко правни ограничения:
- По силата на глава I искане за специален начин или процедура (като използване на видео връзка) трябва да бъде изпълнено, освен ако това е невъзможно или искането противоречи на вътрешното право на замолената държава. Наред с това присъствието на представители на съдебната власт от молящата държава (било то физически, или чрез видео връзка) може да подлежи на предварително разрешение.
 - Съгласно глава II за събирането на доказателства от консул или специален пълномощник, независимо дали се осъществява чрез видео връзка, може да се изисква разрешение.
47. Нещо повече, макар Конвенцията да дава ясни насоки за прилагането на принудителни мерки (разгледани в **A2** и **A3** съответно за глава I и за глава II), някои договарящи страни могат да ги наложат единствено, за да задължат свидетеля да даде показания, но не и да

⁷⁶ Вж. отговора на Португалия на част II, въпрос b) от въпросника за профила на държавата, (цит. бележка 12).

⁷⁷ Вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част V, въпрос b); част VI, въпрос e).

го направи специално чрез видео връзка.

48. В случай че е съобщено за такива ограничения, те могат да се видят в профила на съответната договаряща страна. Сред конкретните примери са и други инструменти или споразумения, които дерогират Конвенцията за събиране на доказателства във връзка с използването на видео връзка (вж. също така членове 28 и 32), всякакви срокове или изисквания за уведомяване, приложими към осъществяването на видео връзка, както и ограничения върху събирането на доказателства, когато се използва видео връзка⁷⁸.
49. Отговарящите държави обикновено налагат същите ограничения върху събирането на доказателства чрез видео връзка, както биха направили, ако събирането е лично. Що се отнася до лицата, които могат да бъдат разпитани чрез видео връзка, те обикновено се свеждат до свидетели (т.е. терминът „свидетел“ се разбира в най-широк смисъл, вж. речника на термините). Другите ограничения включват: възраст (лицето не е навършило 18 години), хора с увреждания, роднини до трето коляно, съпрузи или партньори, възможността свидетелят да говори от името на организация или агенция и др.⁷⁹
50. Що се отнася до мястото, на което могат да се събират доказателства чрез видео връзка, следва да се отбележи, че в повечето отговарящи държави то е или съдебната зала, или помещенията на посолството или консулството в зависимост от това към коя глава от Конвенцията се препраща⁸⁰. Освен това, както е отбелязано в **Б1** и **Б4**, в профилите си много отговарящи държави посочват, че мястото следва да бъде зала за изслушване в сградата на съдебен орган⁸¹, а в някои случаи — дори специално определена зала в сградата на съда⁸².

За повече информация по тези въпроси вж. **A2** (глава I) и **A3** (глава II), както и **Б4** по-долу.

⁷⁸ Подобни ограничения могат да се отнасят до вида на доказателствата, които да се събират чрез видео връзка, лицата, които могат да бъдат разпитани по този начин, местата, където могат да се снемат показания чрез видео връзка или до това как да се обработят доказателствата, събрани чрез видео връзка. Вж. напр. Краткия обзор на отговорите (пак там), част IV, въпроси b) и d).

⁷⁹ Вж. Краткия обзор на отговорите (пак там), част IV, въпрос d).

⁸⁰ Вж. Краткия обзор на отговорите (пак там), част IV, въпрос f).

⁸¹ Вж. отговорите на Австралия (повечето щати), Беларус, България, Кипър, Финландия, Франция, Гърция, Сингапур (залата за изслушване трябва да се намира в съдебна зала на Върховния съд (само), ако представител на съдебната власт в Сингапур ще съдейства при събирането на доказателства), Южна Африка на част III, въпрос e) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

⁸² Вж. напр. отговорите на Китай (САР Хонконг — Съдът по технологиите, разположен във Върховния съд) и Малта (все пак видео връзка може да се осъществи и в повечето съдебни зали чрез използване на преносимо оборудване за видео връзка) на част III, въпрос e) от въпросника за профила на държавата (пак там).

A2 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА I

A2.1 Съдебни поръчки

- 15 Съгласно член 9, параграф 1 или член 9, параграф 2 от Конвенцията съдебни поръчки могат да се изпълняват чрез видео връзка.
- 16 В член 9, параграф 1 е предвиден обичайният начин или процедура за събиране на доказателства, напр. от свидетел/вещо лице, който се намира на място, което е отдалечено, но е на територията на самата замолена страна.
- 17 Изборът на видео връзка като специален начин или процедура по член 9, параграф 2 за събиране на доказателства може да доведе до разноски, включително във връзка с възможността да се иска тяхното възстановяване.

За повече информация относно разноските вж. **A2.11** (глава I) и **A3.10** (глава II).

51. Съгласно глава I съдебен орган на молещата държава издава съдебна поръчка, с която моли централния орган на замолената държава да събере доказателства чрез подходящия съдебен орган, т.е. „непряко“ събиране на доказателства.
52. Тогава компетентният съдебен орган на замолената държава (т.е. замоленият орган) провежда разпита, прилагайки методите и процедурите, предвидени в правото на тази държава (което може да включва използване на видео връзка) в съответствие с член 9, параграф 1 от Конвенцията. Другата възможност е молещият орган да поиска осъществяване на видео връзка като специален начин или процедура (член 9, параграф 2). Замоленият орган съответно трябва да изпълни искането, доколкото установяването на видео връзката не е несъвместимо със законите на замолената държава и осъществяването ѝ не е невъзможно поради съществуващата вътрешна практика или поради практически трудности⁸³.

⁸³

Във връзка с разноските вж. член 14, параграфи 1 и 2 от Конвенцията за събиране на доказателства:

„(1) Изпълнението на съдебната поръчка не поражда задължение за възстановяване на такси или разноски от каквото и да е естество.

(2) Независимо от това държавата на изпълнение има право да поиска от държавата на произход възстановяването на суми, изплатени като хонорари на експерти и преводачи, и разноските, направени във

53. Следователно типичното искане за видео връзка съгласно глава I ще е налице, когато страните по делото, техните представители и/или представители на съдебната власт от молещия орган, намиращи се в молещата държава, искат да присъстват чрез видео връзка при снемането на показанията. Тогава място в молещата държава (напр. помещения на молещия орган) и мястото на изпълнение на съдебната поръчка (напр. съдебна зала в замолената държава) ще бъдат свързани чрез видео връзка или като втора възможност — чрез виртуална конферентна зала. Установяването на видео връзка зависи от разрешението, дадено от замоления орган, както и от наличието на оборудване и техническа поддръжка.
54. Макар и по-рядко, е възможен алтернативен сценарий (напр. в случая на обширни райони), при който свидетелят/вещото лице се намира на територията на замолената държава, но на друго място, отдалечено от съдебния орган, натоварен със събирането на доказателствата. Компетентният орган в замолената държава може да поиска да проведе разпита на свидетеля/вещото лице чрез видео връзка в съответствие с вътрешното право на неговата държава. Като алтернатива, ако това не е предвидено, молещият орган може да поиска установяването на видео връзка като специален начин или процедура, за да улесни събирането на доказателства и да сведе до минимум разносните, направени от замолената държава при изпълнението на съдебната поръчка. Желанието на страните по делото, на техните представители и/или на представители на съдебната власт от молещия орган също да присъстват може да доведе до включването на трето местоположение в многоточковата видео връзка и ще е предмет на изискванията, посочени по-горе.
55. Възможността за пряко събиране на доказателства чрез видео връзка съгласно глава I (прилагайки напр. член 9, параграф 2 от Конвенцията като механизъм за тази цел) е противоречива, като някои договарящи страни допускат подобна форма на събиране на доказателства, а други я отхвърлят. Във всеки случай, към момента на съставянето на Конвенцията, в отношенията между договарящите страни по нея липсва каквато и да било практика в тази връзка.

*За повече информация относно разграничението между пряко и непряко събиране на доказателства вж. **A1.2 и приложение II.***

*За повече информация относно различните ситуации, които могат да възникнат на практика, вж. **практическите примери в приложение III.***

56. В светлината на гореизложеното изглежда, че технологиите за видео връзка се използват главно по глава I, за да се позволи присъствието и участието на страните по делото, техните представители и/или представители на съдебната власт при изпълнението на съдебната поръчка. Макар и в по-малко случаи, тези технологии могат да се използват за непряко събиране на доказателства, когато свидетелят или вещото лице се намира на отдалечено

връзка с прилагането на специална процедура, поискана от държавата на произход, съгласно член 9, параграф 2 [...]"

Що се отнася до практическите трудности, беше отбелязано, че член 10, параграф 4 от Регламента на ЕС за доказателствата позволява на засегнатите съдилища да се споразумеят за осигуряването на необходимите технически средства, ако замоленият съд сам не е в състояние да направи това. Вж.: M. Torres, „Cross-Border Litigation: „Video-taking“ of evidence within EU Member States“, *Dispute Resolution International*, том 12(1), 2018 г., стр. 76.

място в замолената държава.

A2.2 Съдържание, форма и предаване на съдебната поръчка

- 18 Разрешение за осъществяване на видео връзка може да се иска или в самата съдебна поръчка, или впоследствие чрез неофициални средства за комуникация. Все пак е препоръчително това да стане в съдебната поръчка. Препоръчително е също така да се влезе в контакт с централния орган на замолената държава преди официалното предаване на съдебната поръчка, за да се потвърди възможността за използване на видео връзка.

- 19 Органите се насърчават да използват образца на съдебна поръчка и, стига да е възможно и подходящо, да прибягват до електронни средства, за да ускорят предаването на съдебни поръчки и/или запитвания⁸⁴.

57. Важно е да се има предвид, че сама по себе си видео връзката е просто средство за изпълнение на съдебната поръчка. Следователно първо трябва да бъдат изпълнени формалните изисквания за съдебна поръчка, преди да се предприемат действия по който и да било аспект на искането за използване на видео връзка.
58. Молещият орган се насърчава да използва образца на съдебна поръчка, който може да бъдат намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП. В допълнение към стандартните подробности относно разглеждания въпрос и доказателствата, чието събиране се иска, съдебната поръчка следва да конкретизира изискванията за видео връзката, в това число дали са налице и/или се изискват допълнителна помощ, оборудване или съоръжения (напр. камера за документи, която да улесни предаването им в реално време от едно място към друго) заедно с приложимите технически детайли.
59. Съдебната поръчка може да включва искане за прилагането на специален начин или процедура (член 9, параграф 2 от Конвенцията). При искане за специален начин или процедура в точка 13 от образца следва да се включи информация относно използването на видео връзка.
60. Наред с това точки 14 и 15 от образца следва да бъдат допълнени със съответната информация, ако страните по делото, техните представители и/или представители на съдебната власт от молещия орган, намиращи се в молещата държава, искат да присъстват при снемането на показанията лично или чрез видео връзка. Това е още по-важно, ако те имат намерение да присъстват чрез видео връзка, вж. **A2.5**.

⁸⁴

За повече информация относно формата на съдебната поръчка, включително образца, вж. Наръчника за доказателствата (цит. бележка 29), точка 142 и сл.

61. Независимо дали се изисква специален начин или процедура, е препоръчително молещите органи да добавят незадължителен специален формуляр за видео връзка към образеца, така че да ускорят процеса на обработване на исканията за видео връзка и да избегнат технически проблеми. Незадължителният формуляр е включен в **приложение IV** към настоящото ръководство и съдържа следната информация:

- Технически параметри на устройството/устройствата за видео връзка: модел, вид на устройството за крайноточкова конферентна връзка или на многоточкова конферентна връзка, вид на мрежата, адрес и/или име на хоста, вид на използваното шифроване (вж. също така **част В**);
- Пълни координати за връзка с лицето/лицата от техническата поддръжка (вж. **част Б3**).

*За повече информация относно това кои аспекти да се вземат предвид при подготовката и провеждането на изслушвания чрез видео връзка вж. **част Б**.*

62. Съдебната поръчка трябва да бъде на езика на органа, от когото се изисква да я изпълни (или към нея да се добави превод на този език) или на английски или френски език (освен ако замолената държава не е направила резерва по член 33 от Конвенцията).

63. На заседанието си през 2014 г. Специалната комисия насърчи органите да предават и получават поръчки с електронни средства, така че да се улесни тяхното изпълнение във възможно най-кратък срок, както се изисква в член 9, параграф 3 от Конвенцията⁸⁵.

A2.3 Отговор на съдебна поръчка

20

Централните органи следва бързо да потвърждават получаването на съдебните поръчки и да отговарят на запитванията, отправени от молещите органи и/или заинтересованите страни, включително за използването на видео връзка.

64. Тъй като за потвърждаване на получаването на съдебните поръчки няма образец, Специалната комисия приветства практики, при които централните органи незабавно потвърждават получаването им и бързо отговарят на запитванията относно етапа на изпълнението им, като наред с това поддържат добра комуникация, включително чрез имейл⁸⁶.

65. Незабавното потвърждаване на получаването и бързият отговор на запитванията относно

⁸⁵ ЗиП № 39 на СК от 2014 г.

⁸⁶ Пак там, ЗиП № 9 и № 10.

етапа на изпълнение, разбира се, са само два примера, които се възприемат като добри практики за комуникация. Ефективната и, доколкото е възможно, пряка комуникация между молещия и съответния орган на замолената държава, който обикновено е централния орган, също следва да се насърчава, защото може да улесни, а в много случаи — да ускори процеса на изпълнение, при който се налагат разяснения поради различия в правната терминология и употреба в различните юрисдикции⁸⁷.

66. Без оглед на резултата органите на замолената държава се насърчават да вземат решения относно постъпващите съдебни поръчки възможно най-бързо⁸⁸.
67. Когато отговаря на съдебна поръчка, свързана с използването на видео връзка, именно замоленият орган трябва да определи времето и мястото, като уточни съответните условия за нея. Доколкото е възможно, условията следва да се определят след консултации с молещия орган, а когато бъдат приети в окончателен вид — да му се съобщят своевременно.

За повече информация относно това кои аспекти да се вземат предвид при подготовката и провеждането на изслушвания чрез видео връзка вж. част Б.

A2.4 Уведомяване или призоваване на свидетели/вещи лица и на други участници

- 21 Процедурата за уведомяване или призоваване на свидетеля може да варира според това дали доказателствата се събират пряко или непряко. При процедурите по глава I обикновено замолената държава е тази, която извършва услуги или призовава експерта/вещното лице.
- 22 В случай че се иска пряко събиране на доказателства и преди предаването на съдебната поръчка, на молещите органи се препоръчва да гарантират, че свидетелят е съгласен да даде показания чрез видео връзка.

68. Когато става въпрос за използване на видео връзка за нуждите на производството по глава

⁸⁷ ЗИП № 44 на СК от 2009 г. и ЗИП № 9 на СК от 2014 г. В контекста на ЕС вж. също така проекта „Ръкостискане“, „Д16 Препоръчителен поэтапен протокол за трансгранични видеоконферентни връзки в съдебни случаи на употреба“, стр. 16—17.

⁸⁸ Макар Конвенцията за събиране на доказателства да не фиксира срок, в контекста на Регламента на ЕС за доказателствата Европейският съюз препоръчва в идеалния случай решенията да се вземат в рамките на една до две седмици, но не повече от 30 дни. Вж. проекта „Ръкостискане“ (пак там), стр. 14, 16.

I, съгласно член 9 замоленият орган отговаря за призоваването на свидетеля/вещото лице в съответствие със законодателството и процедурите на собствената му държава.

69. От профилите на държавите е видно, че в по-голямата част от отговарящите държави липсват специални правила, които да се приложат в случаите, когато свидетелят/вещото лице биват уведомени или призовани да дадат показания чрез видео връзка за разлика от персоналното събиране на доказателства⁸⁹. Това обикновено е случаят на непряко събиране на доказателства, т.е., когато замолената държава събира доказателствата.
70. С оглед на посоченото една договаряща страна изисква свидетелят да даде съгласието си за събиране на доказателства чрез видео връзка — изискване, което се съдържа във връчената му съдебна заповед⁹⁰. В друга договаряща страна свидетелят или вещото лице се призовава с обикновено писмо, освен ако замоленият съд не разпреди използването на определен начин за връчване⁹¹.
71. Заслужава да се отбележи, че в договарящите страни, в които се допуска *пряко* събиране на доказателства съгласно глава I, могат да се приложат различни правила. В тези случаи молещата, а не замолената, държава ще отговаря за връчването на съдебни съобщения или призовки⁹². Нещо повече, други отговарящи държави отбелязват, че техни съдилища не могат да принудят свидетел да даде показания чрез видео връзка директно пред чуждестранен съд (вж. също така **A2.6** по-долу относно прилагането на мерки на принуда)⁹³.

⁸⁹ Вж. напр. отговорите на Беларус, България, Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Унгария, Израел, Латвия, Литва, Малта, Норвегия, Полша, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Швеция на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

⁹⁰ Вж. отговора на Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹¹ Вж. отговора на Германия на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹² Вж. напр. отговора на Франция на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹³ Вж. напр. отговорите на Австралия (един щат), Швейцария и Съединените щати на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата (пак там).

A2.5 Присъствие и участие при изпълнението на съдебна поръчка

а. Присъствие на страните и/или техните представители (член 7)

- 23 Присъствието *чрез видео връзка* на страните и техните представители подлежи на разрешение или на специален начин или процедура съгласно член 9, параграф 2 от Конвенцията.
- 24 В съдебната поръчка (в точки 13 и 14 на образеца) молещите органи следва да уточнят дали се иска присъствие на страните и техните представители чрез видео връзка, както и дали се налага кръстосан разпит.
- 25 Активното участие на страните и на техните представители в изслушването чрез видео връзка (т.е. не просто присъствие) се определя от законодателството на замолената държава. Вътрешното право на държавата може да допуска замоленият съд да упражни във всеки един случай дискреционните си правомощия в тази връзка.

- 72. Конвенцията предвижда, че страните по делото в молещата държава и техните представители присъстват на изпълнението на съдебната поръчка.
- 73. Ако страните и/или техните представители желаят да присъстват чрез видео връзка на изпълнението на съдебната поръчка, молещият орган следва да уточни това в точки 13 и 14 от образеца на съдебна поръчка. Въпреки че присъствието на страните и/или техните представители при изпълнението на поръчката е право съгласно член 7 от Конвенцията, това право не включва непременно изискване спрямо замоления орган да осъществи видео връзка, за да се улесни присъствието. Следователно установяването на видео връзка, която да улесни присъствието, подлежи на разрешение от съответния орган или на искане за специален начин или процедура съгласно член 9, параграф 2. Във втория случай замоленият орган трябва да изпълни искането, доколкото това не е несъвместимо с вътрешното право на замолената държава или е просто невъзможно поради липса на оборудване или съоръжения.

За повече информация по въпросите на оборудването, съоръженията и техническата поддръжка вж. **части Б3, Б4 и В.**

- 74. Повечето отговарящи държави съобщават в профилите си, че прилагат същите правила за присъствие на страните или на техните представители, независимо дали те се намират

физически на едно-единствено място или присъстват чрез видео връзка⁹⁴. Активното участие на страните и на техните представители в изслушването чрез видео връзка (т.е. не просто присъствие) в този случай се определя от законодателството на замолената държава. В някои от отговарящите държави разрешението за активно участие се дава по преценка и указание на председателстващото длъжностно лице, което отговоря за изпълнението, в съответствие с вътрешното право⁹⁵. При тези обстоятелства следователно степента, в която страните и техните представители могат да участват в изслушването чрез видео връзка, се определя от председателстващото длъжностно лице с оглед на конкретния случай.

75. Нещо повече, следва да се отбележи, че повечето отговарящи държави допускат кръстосан разпит на свидетел/вещо лице чрез видео връзка от представители, които се намират в молящата държава⁹⁶. Някои обаче изискват кръстосаният разпит чрез видео връзка да бъде изрично споменат в съдебната поръчка⁹⁷, както и че въпросите ще се задават непряко чрез съдебния орган⁹⁸. Докато някои юрисдикции не разрешават кръстосан разпит от представители на молящата държава, юрисдикция в една от отговарящите държави посочва, че може да се допусне кръстосан разпит, ако специалистът от молящата държава е оправомощен да практикува и на нейна територия (т.е. на замолената държава)⁹⁹.

6. Присъствие на представители на съдебната власт (член 8)

26 Проверете дали замолената държава е направила декларация по член 8 от Конвенцията.

За декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“.

⁹⁴ Вж. отговорите на Беларус, Бразилия, Китай (САР Хонконг), Китай (САР Макао), Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Израел, Латвия, Литва, Малта, Мексико, Полша, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Швеция, Обединеното кралство (Англия и Уелс) и Венесуела на част V, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹⁵ Вж. напр. отговорите на Австралия (два щата), Бразилия, Франция и Израел на част V, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹⁶ Вж. отговорите на Бразилия, Китай (САР Хонконг), Кипър, Естония, Финландия, Франция, Гърция, Унгария, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Обединеното кралство (Англия и Уелс), Венесуела на част V, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹⁷ Вж. напр. отговора на Франция на част V, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹⁸ Вж. напр. отговора на Бразилия на част V, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (пак там).

⁹⁹ Отговор на Австралия (Куинсланд) на част V, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (пак там).

- 27 Присъствието на представители на съдебната власт е възможно и без такава декларация, но при спазване на законодателството или практиките, установени в замолената държава.
- 28 Когато се иска разрешение от замолената държава, молещите органи следва ясно да уточнят, че присъствието на представители на съдебната власт ще се осъществи чрез видео връзка и да предоставят необходимите технически спецификации на оборудването ви за видео връзка.
- 29 Активното участие на представителите на съдебната власт в изслушването чрез видео връзка (т.е. не просто присъствие) се определя от законодателството на замолената държава. Вътрешното право на държавата може да допуска замоленият съд да упражни във всеки един случай дискреционните си правомощия в тази връзка.

76. Присъствието на представители на съдебната власт от молещата държава на изпълнението на съдебната поръчка, включително чрез видео връзка, зависи от това дали замолената държава е направила декларация по член 8 от Конвенцията, допускаща такова участие. В случай че е направена такава декларация, може да бъде поискано предварителното съгласие на посочения компетентен орган.

*За декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“.*

77. Важно е да се отбележи, че ако замолената държава не е направила декларация по член 8, присъствието на представители на съдебната власт все пак може да се окаже възможно в съответствие с вътрешното право или практики на тази държава. Наред с това две или повече договарящи страни могат да се споразумеят за прилагането на по-либерална система във връзка с присъствието на представители на съдебната власт при изпълнението на съдебни поръчки — член 28, буква с), въпреки че тази разпоредба рядко, ако въобще, е била прилагана на практика.
78. Дори представители на съдебната власт да присъстват, действителното активно участие в разпита е друг въпрос. Както е отбелязано в член 8, може да се изисква предварителното съгласие на компетентния орган, а в някои случаи участието на представители на съдебната власт от молещата държава може да зависи от приложимите съдебни правила и контрол от страна на председателстващото длъжностно лице¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Вж. напр. отговорите на Австралия (два щата), Бразилия и Франция на част V, въпрос g) от въпросника за профила на държавата (пак там).

A2.6 Мерки на принуда

30 За разлика от обикновените искания за съдебна помощ, свидетелят по принцип не може да бъде задължен да използва точно видео връзка за даване на показания.

79. Когато става въпрос за мерки на принуда, е важно да се отбележи, че може да се наложи разграничение между принуждаване на свидетел/вещо лице да даде показания пред съд и принуждаването му да направи това с помощта на конкретно средство (т.е. чрез видео връзка). Поради тази причина и в зависимост от приложното поле на мерките на принуда, към които може да прибегне замоленият орган в съответствие с вътрешното право на неговата държава, е напълно възможно свидетел/вещо лице да бъде принуден/о да даде показания пред съд, но не и чрез видео връзка.
80. Съгласно глава I от Конвенцията за събиране на доказателства замоленият орган трябва да прилага същите мерки на принуда, предвидени във вътрешното право на неговата държава, както би направил по дело, водено в съдилищата на собствената му страна (член 10). Все пак свидетелят може да се позове на правото си да откаже да даде показания в съответствие с правото на замолената държава (член 11, параграф 1, буква а), на молещата държава (член 11, параграф 1, буква б) или, ако е уточнено в декларацията на замолената държава, с правото на трета държава (член 11, параграф 2).
81. От профилите им е видно, че половината отговарящи държави са се позовали на вътрешното си законодателство, което разрешава принуждаването на свидетел/вещо лице да се яви пред съда, като действията им са били основно в контекста на глава I¹⁰¹. Не става ясно обаче дали явлият се пред съда свидетел може да бъде принуден да даде показания чрез видео връзка.
82. За разлика от тях другата половина от отговарящите държави отбелязват, че свидетел или вещо лице не може да бъде принуден/о да използва видео връзка, за да даде показания¹⁰². В частност две от отговарящите държави уведомяват, че във вътрешното им право не стои въпросът за прилагане на принуда спрямо свидетел, за да даде показания чрез видео връзка¹⁰³. Друга отговаряща държава споменава, че събирането на доказателства чрез видео връзка зависи от изпълнението на условието, че свидетелят не е принуден да дава показания чрез видео връзка¹⁰⁴.
83. Една от отговарящите държави допълнително поясни, че *ако* доказателствата се събират директно съгласно глава I (както е разгледано в **A1.2** по-горе), свидетелят следва да даде

¹⁰¹ Отговори на Австралия (три щата), Китай (САР Хонконг), Китай (САР Макао), Кипър, Чешката република, Унгария, Израел, Република Корея, Литва, Мексико, Норвегия, Полша, Румъния и Сингапур на част IV, въпрос г) от въпросника за профила на държавата. В своите отговори на част IV, въпрос h) от въпросника за профила на държавата някои от отговарящите държави предоставиха информация и за мерките на принуда (пак там).

¹⁰² Отговори на Австралия (два щата), Беларус, Хърватия, Естония, Франция, Германия, Гърция, Малта, Португалия, Словения, Южна Африка, Обединеното кралство (Англия и Уелс), Съединените щати и Венесуела на част IV, въпрос г) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁰³ Отговори на Хърватия и Словения на част IV, въпрос г) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁰⁴ Отговор на Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част IV, въпроси е) и г) от въпросника за профила на държавата (пак там).

показания доброволно, като в този случай принудата се изключва, и не може да бъде задължен дори да присъства на изслушването¹⁰⁵.

A2.7 Клетва/потвърждение

- 31 Даването на показания под клетва или с потвърждение може да варира в зависимост от това дали доказателствата се събират пряко или непряко. В съответствие с член 9, параграф 2 от Конвенцията може да се изисква специална форма на клетвата или потвърждението.
- 32 Органите следва да проверят приложимите изисквания на вътрешното право на замолената държава, на молещата държава или на двете едновременно, за да гарантират допустимостта на дадените показания.

84. Както е изложено по-горе, при изпълнението на искане за непряко събиране на доказателства по глава I от Конвенцията за събиране на доказателства чрез използване на видео връзка, се прилага правото на замолената държава (член 9, параграф 1), включително относно даването на показания под клетва или с потвърждение. Все пак молещият орган може да поиска специална форма на клетвата или потвърждението (член 3, буква h) като специален начин или процедура (член 9, параграф 2). Замоленият орган може също така да поиска да обясни на свидетеля начина, по който ще се положи клетвата или ще се получи потвърждението.
85. За разлика от това, в случай че доказателствата се събират пряко съгласно глава I, както е обсъдено в A1.2 по-горе, и стига замолената държава да го позволява, обикновено молещата държава е тази, която заклева свидетеля или получава потвърждението му¹⁰⁶. Ползвателите обаче следва да имат предвид, че заклеването на чуждестранни свидетели и получаването на техните потвърждения може да се разглежда като нарушение на суверенитета на замолената държава¹⁰⁷. Разяснения по този въпрос следва да се търсят от подходящия компетентен орган.

¹⁰⁵ Отговор на Франция на част IV, въпрос g) от въпросника за профила на държавата (пак там) с позоваване на член 747-1 от френския Граждански процесуален кодекс.

¹⁰⁶ Отговор на Португалия на част II, въпроси а) и б) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁰⁷ Например според Федералния офис на правосъдието на Швейцария „действието на чуждестранен съдия, на определено от него лице или, както системата на общото право допуска, на представителите на страните, отишли в Швейцария за осъществяване на правни процедури, е винаги официален акт, който може да бъде извършен само в съответствие с правилата относно съдебната помощ. Неизпълнението му се разглежда като нарушаване на швейцарския суверенитет, независимо дали лицата, засегнати от правните процедури, са склонни да сътрудничат“: *Насоки за международна съдебна помощ по граждански дела*, 3-о издание, Берн, януари 2013 г. стр. 20, които могат да бъдат намерени на следния адрес: < <http://www.rhf.admin.ch> > [последна справка на 4 март 2020 г.]. Вж. също така M. Davies (цит. бележка 15), стр. 217—218.

За повече информация относно клетвите и потвържденията вж. **профила** на съответната договаряща страна.

A2.8 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници

- 33 Установяването на самоличността на свидетеля/вещото лице може да варира според компетентността.
- 34 В случай че молещата държава трябва да установи самоличността на свидетеля/вещото лице, може да се наложи прилагането на по-строги процедури с оглед на използването на технологии за видео връзка и на разстоянието между молещия орган и свидетеля.

- 86. Подобно на съдопроизводството, при което доказателствата се събират лично, от свидетеля/вещото лице обикновено се иска да представи валиден документ за самоличност (ДС), за да може да бъде идентифициран в рамките на процедурата, осъществена чрез видео връзка¹⁰⁸. В някои юрисдикции е достатъчно полагането на клетва или получаването на потвърждение.¹⁰⁹ Съгласно член 9, параграф 1 от Конвенцията тези процедури трябва да бъдат определени по вътрешното право на замолената държава, освен ако не се изисква друго чрез специален начин или процедура по член 9, параграф 2.
- 87. При непряко събиране на доказателства замолената държава е тази, която установява самоличността на свидетеля. За разлика от това в случая на пряко събиране на доказателства чрез видео връзка установяването на самоличността на свидетеля може да се осъществи от замолената и/или от молещата държава. Във втория случай обаче може да се изискват по-строги процедури за потвърждаване на самоличността на свидетеля/вещото лице. На практика удобен начин за това би било, ако свидетелят/вещото лице се прикани от съдебен служител да му покаже картата си за самоличност чрез видеоканал. За тази цел може да се използва и камера за документи¹¹⁰.
- 88. Вероятно ще се наложи установяването по подходящ начин на самоличността и на всички други участници в производството, които присъстват физически или чрез видео връзка. Още веднъж трябва да се посочи, че това е предмет на изискванията на правото на

¹⁰⁸ Вж. напр. отговорите на Беларус, Китай (САР Хонконг), Кипър, Чешката република, Франция, Германия, Унгария, Израел, Република Корея, Литва, Малта, Мексико, Норвегия, Полша, Португалия, Сингапур, Словения, Южна Африка и Венесуела на част VII, въпрос j) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁰⁹ Вж. напр. отговорите на Австралия (два щата), Хърватия, Румъния, Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част VII, въпрос j) от въпросника за профила на държавата (пак там). В Индия по дело *Twentieth Century Fox Film Corporation v. NRI Film Production Associates Ltd* AIR 2003 SC KANT 148 Висшият съд на Карнатака е изискал допълнителни документи (под формата на „писмена клетвена декларация за самоличност“), за да установи самоличността на свидетеля.

¹¹⁰ Отговор на Унгария на част VII, въпроси h) и j) от въпросника за профила на държавата (пак там).

замолената държава, освен ако не е поискано като специален начин или процедура. Самите участници носят отговорност за способността си да се придържат към приложимите закони или процедури, които съществуват в замолената държава по отношение на установяването на самоличност¹¹¹.

A2.9 Наказателни разпоредби

- 35 Даването на показания чрез видео връзка обикновено е доброволно по естеството си, въпреки че лъжесвидетелстването и неуважението към съда могат да бъдат санкционирани.
- 36 В някои случаи прилагането на наказателните разпоредби на две (или няколко) юрисдикции може да доведе до припокриване на компетентност или до пропуск.

89. Съставителите на Конвенцията са взели съзнателното решение да изключат всички препратки към наказателноправни въпроси, свързани със събирането на доказателства и в частност — *неуважението към съда* (т.е. отказ за даване на показания или възпрепятстване на производството) и *лъжесвидетелстването* (т.е. даване на лъжливи показания). В същото време съставителите са отбелязали, че тези въпроси могат да доведат до припокриване на компетентността на молещата и на замолената държава, при което лицето, даващо показания, би било обект на наказателни разпоредби и в двете държави¹¹².
90. Например свидетелят обичайно ще положи клетва или ще даде потвърждение съгласно законите на замолената държава. Той съответно ще подлежи на гражданскоправни санкции или наказателно преследване в тази държава. Ако конкретната клетва или потвърждение се използва като специален начин или процедура и свидетелят лъжесвидетелства или прояви неуважение към съда, следва да се разгледа дали той може да бъде санкциониран или даден под съд съгласно законите на молещата държава. Също така е възможно наказателните разпоредби на замолената и на молещата държава да не са приложими, както и никоя от двете страни да не е компетентна да подведе въпросния свидетел под съдебна отговорност, с което се създава правораздавателна празнота.
91. Конвенцията за събиране на доказателства не разглежда и не урежда възможното припокриване при прилагането на различни наказателни разпоредби или правораздавателните празноти между тях. Вместо това въпросът е оставен за решаване по договореност между държавите (напр. в съответствие със споразумения за правна помощ

¹¹¹ Вж. проекта „Ръкостискане“ (цит. бележка 87), стр. 18.

¹¹² Вж. обяснителния доклад, точки 256—257.

по наказателни дела)¹¹³, от вътрешното право¹¹⁴ или съобразно общите принципи на международното публично право. Ето защо е препоръчително преди изслушването свидетелят или вещото лице да бъде надлежно информиран(о) за последиците от даването на фалшиви или подвеждащи показания¹¹⁵.

A2.10 Права и други гаранции

- 37 Свидетел/вещо лице може да се позове на правата съгласно член 11 от Конвенцията.
- 38 Въпреки това, имайки предвид, че събирането на доказателства чрез видео връзка в много от случаите е доброволно, свидетелят/експертът не е длъжен да използва точно видео връзка, за да даде показания, и може да откаже да го направи, без да е необходимо да се позовава на право или задължение.

92. Когато свидетелят е принуден да даде показания чрез видео връзка или свидетел/вещо лице, което дава показания доброволно, не може да разкрие факт или комуникация, може да се направи позоваване на право или задължение на основание член 11 от Конвенцията, при условие че това е предвидено в:

- (1) правото на замолената държава (член 11, параграф 1, буква а);
- (2) правото на молещата държава, ако правото или задължението е било посочено в съдебната поръчка или е било потвърдено по друг начин от молещия орган по искане на замоления орган (член 11, параграф 1, буква б); или
- (3) правото на трета държава при изпълнение на определени условия (член 11, параграф 2).

93. Използването на видео връзка може да доведе до даването на по-сложни гаранции за разлика от обичайното позоваване на права, какъвто е случаят при по-традиционните

¹¹³ Вж. напр. *Конвенцията от 29 май 2000 г. за взаимопомощ по наказателни дела между държавите — членки на Европейския съюз* (ОВ С 197/1, член 10, параграф 8). Вж. също така *Транс-тасманийския закон за съдопроизводството от 2010 г.* (Британската общност), член 61, който представлява релевантното австралийско законодателство, привеждащо в действие Транс-тасманийското споразумение от 2008 г. (цит. бележка 60). Тази разпоредба предоставя компетентност при неуважение към съда по отношение на лица в Австралия, които участват от разстояние в производство пред съд в Нова Зеландия.

¹¹⁴ Например някои щати в Австралия имат законодателство, което се отнася конкретно до припокриването на компетентност, произтичащо от използването на технологии за видео връзка при събирането на доказателства. Вж. напр. *Закона за доказателствата (Разни разпоредби)* от 1958 г. (Виктория), член 42W; *Закона за доказателствата (аудио и аудио-визуални връзки)* от 1998 г. (Нов Южен Уелс), член 5B.

¹¹⁵ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 111). Вж. също така отговорите на Австралия (един щат), Чешката република и Венесуела на част V, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). В действителност някои съдилища са избрали прагматичен подход просто да пренебрегват или да не вярват на доказателства, когато не могат да наложат санкции на свидетел, който е лъжесвидетелствал, докато е давал показания чрез видео връзка. Вж. напр. Върховния съд на Индия по дело *State of Maharashtra v. Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC KANT 148.

искания за събиране на доказателства, направени съгласно Конвенцията. Те могат да включват, но не се ограничават до защитни мерки за гарантиране на сигурността на свидетеля/вещото лице на другото място¹¹⁶, правото да бъде представявано от адвокат и на поверителна комуникация с адвоката¹¹⁷, правото на възстановяване на разходи за пътуване/настаняване и на загуба на доход¹¹⁸, както и осигуряване на превод. Много от тези въпроси могат да се дискутират, когато се организира видео връзката.

*За повече информация относно това кои аспекти да се вземат предвид при подготовката и провеждането на изслушвания чрез видео връзка вж. **част Б**.*

A2.11 Разноски

39 Използването на видео връзка при изпълнението на съдебна поръчка може да доведе до разноски в съответствие с член 14, параграф 2.

40 Преди да се поиска използването на видео връзка при изпълнението на съдебна поръчка, следва да се провери дали ще бъдат направени разноски както в молещата, така и в замолената държава, както и кой ще е отговорен за поемането им.

*Вж. **профила** на съответната договаряща страна.*

94. Като се има предвид че разноските, свързани с днешните технологии за видео връзка, могат да бъдат големи,¹¹⁹ въпросът за разходите, направени за използването на видео връзка, е може би по-чувствителен в сравнение с другите случаи, предвидени в Конвенцията.
95. Замоленият орган по принцип ще изпълни съдебната поръчка без възстановяване на такси или разноски от каквото и да е естество (член 14, параграф 1). Страните, техните представители и/или представителите на съдебната власт от молещия орган сами поемат разноските, които са направили във връзка с присъствието си при изпълнението.

¹¹⁶ Включително напр. да се гарантира, че свидетелят/вещото лице „не е инструктиран(о) от други участници“: проект „Ръкостискане“ (пак там).

¹¹⁷ В някои правни системи не се изисква свидетелят да бъде подпомаган от адвокат при даването на показания. Вж. отговорите на Малта и Мексико на част V, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹¹⁸ Вж. член 26 от Конвенцията за събиране на доказателства. Вж. също така отговорите на Румъния и Словения на част V, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹¹⁹ R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 21.

96. Ако видео връзката е поискана като специален начин или процедура по член 9, параграф 2, замоленият орган може да изиска възстановяване на разноските, направени по повод използването на видео връзка, включително такси за излъчване, за наемане на оборудване и за ползване на техническа поддръжка (член 14, параграф 2).
97. Заявителите също така следва да имат предвид, че дори използването на видео връзка да не е конкретно поискано като специален начин или процедура съгласно член 9, все пак е възможно органът на замолената държава да счита искането за специално и следователно да поиска възстановяване на поне някои разноски.
98. Други разноски, свързани със събирането на доказателства чрез видео връзка съгласно глава I, могат да включват: такси за заявяване и почасова ставка за използването на оборудване за видео връзка, такси за свързване като използване на интернет или телефон, заплащане на техници и външни доставчици на услуги за видео връзка, хонорари за устен превод, съдебни разноски (вкл. такси за наемане на съдебна зала с оборудване за видео връзка и използване на призовкар за връчване на призовки) и заплати на персонала (напр. заплащане на извънреден труд при провеждане на видео връзка извън работно време)¹²⁰. Някои отговарящи държави съобщават, че начисляват фиксирана такса за използването на видео връзка¹²¹, докато други таксуват за всеки отделен случай в зависимост от обстоятелствата и ресурсите, свързани с такава употреба¹²².
99. В крайна сметка Конвенцията е съвсем ясна по принципния въпрос за разноските, но не съдържа разпоредби относно точния начин или начини за възстановяването им. Практиката показва, че обикновено моленият орган поема разноските, в това число за устен превод, направени съгласно глава I, по повод използването на видео връзка, като банковият превод е предпочитаният начин за плащане¹²³.

¹²⁰ Вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част VII, въпрос m).

¹²¹ Вж. напр. отговорите на Австралия (един щат), Унгария (за видео връзка извън Будапеща) и Малта на част VII, въпрос m) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹²² Вж. напр. отговора на Бразилия на част VII, въпрос m) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹²³ Вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част VII, въпроси n), o), p).

А3 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА II

А3.1 Консули и специални пълномощници

- 41 Важно е да се отбележи, че с декларация, направена по член 33, договарящите страни могат да изключат изцяло или отчасти прилагането на глава II. Органите следва да проверят дали съответната договаряща страна е направила такава декларация¹²⁴.

За декларации или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена "Res/D/N/DC".

- 42 Сценарият, който най-често се развива по глава II, е специалният пълномощник, намиращ се в държавата на произход, да снее показания с видео връзка в държавата на изпълнение.
- 43 Когато е възможно на практика, страните, техните представители и/или представители на съдебната власт от държавата на произход могат да присъстват чрез видео връзка при събирането на доказателства от специалния пълномощник и/или консула, както и/или да участват в разпита на свидетеля. Подобно присъствие и участие се позволяват, ако са съвместими със законодателството на държавата на изпълнение и няма въпреки това да бъдат обвързани с условия, които се уточняват при даване на съгласието.

100. Съгласно глава II консул или лице, надлежно определено за целта като специален пълномощник, може да събира доказателства в държавата на изпълнение, но с нейно съгласие, т.е. „пряко“ събиране на доказателства.
101. Първият и най-често срещан сценарий е, когато се установява видео връзка между място в държавата на произход, на което се намира специалният пълномощник, и място в държавата на изпълнение, където се дават свидетелските показания. Специалната комисия изрично е признала тази възможност, отбелязвайки, че член 17 не изключва

¹²⁴

Съгласно член 33, параграф 3 от Конвенцията „всяка друга засегната държава“ (напр. държавата на изпълнение спрямо държавата на произход) може да приложи принципа на взаимност. Поради тази причина е препоръчително да се провери дали държавата на произход, както и държавата на изпълнение са направили възражение по съответната разпоредба на глава II.

разпит, проведен чрез видео връзка от представител на съда на държавата на произход или от друго надлежно определено лице в една договаряща страна, на лице, намиращо се в друга договаряща страна¹²⁵.

102. Други възможни сценарии могат да включват случаи (напр. при обширни райони), в които консул или специален пълномощник би могъл да използва видео връзка за разпит на свидетел, който се намира на място, което е отдалечено, но все пак е на територията на държавата на изпълнение. В някои редки случаи може да се развие друг сценарий, макар и малко вероятен, при който консул или специален пълномощник се намира в трета държава, т.е. не е нито в държавата на произход, нито в държавата на изпълнение, и е натоварен да снесе показания от свидетел или вещо лице, който или което се намира физически в държавата на произход (напр. за случая, когато дипломатическата мисия на държавата на произход, акредитирана в държавата на изпълнение, се намира в трета държава, вж. точка 103). Предполага се, че в повечето случаи консултът или специалният пълномощник ще пътува, за да снесе показанията, но в някои ситуации е възможно събирането на доказателствата да стане чрез видео връзка.
103. Ситуацията е възможна на теория в случая на консул, защото съгласно член 15 той може да събира доказателства „на територията на друга държава и в рамките на територията, на която изпълнява своите функции“. Следователно, ако се има предвид формулировката на член 7 от *Виенската конвенция за консулските отношения*, който позволява осъществяването на консулски функции от консулство в друга държава, би могло да се допусне, че е възможно консул да събира доказателства чрез видео връзка от консулство на неговата изпращаща държава, установено не в държавата на изпълнение, а в друга договаряща страна по Конвенцията за събиране на доказателства¹²⁶.
104. Може да се използва и видео връзка, за да се улесни присъствието и участието на страните или на представителите и на представителите на съдебната власт, намиращи се в държавата на произход, при събирането на доказателства от консула или от специалния пълномощник в държавата на изпълнение. Ако държавата на изпълнение не е направила декларация, че не се изисква разрешение, присъствието или участието е предмет на условия, които се определят при даването на разрешението.

За повече информация относно явяването, присъствието и участието вж. А3.4.

*За повече информация относно различните ситуации, които могат да възникнат на практика, вж. **практическите примери в приложение III**.*

105. По силата на Конвенцията консул или специален пълномощник може да разпита свидетел/вещо лице чрез видео връзка, само ако са спазени редица условия за това. Държавата на изпълнение не трябва да е изключила прилагането на съответните членове от глава II съгласно член 33. Наред с това лицето трябва или да е консул, изпратен да

¹²⁵ ЗИП № 20 на СК от 2014 г.

¹²⁶ Член 7 от *Виенската конвенция за консулските отношения* от 24 април 1963 г. гласи, че: „изпращащата държава може след уведомяване на заинтересуваните държави и при положение, че една от тях не се противопостави изрично, да възложи на консулство, установено в една държава, да изпълнява консулски функции в друга държава“.

изпълнява функциите си в държавата на изпълнение (член 15, параграф 1 и член 16, параграф 1), или да е било надлежно определено като специален пълномощник (член 17, параграф 1). Когато се изисква предварително разрешение, консултът или специалният пълномощник трябва да изпълни всички условия, които компетентният орган е поставил при даването на разрешението.

106. Специалният пълномощник обикновено се определя от съда на държавата на произход, но може да бъде определен и от орган на държавата на изпълнение в зависимост от приложимите правни разпоредби. Конвенцията обаче не предвижда, че държавата на изпълнение може да постави условия на държавата на произход за определянето на специален пълномощник. Наред с това са налице специфични изисквания за разрешението на държавата на изпълнение, които са подробно описани в **А3.2**. В крайна сметка използването на видео връзка трябва да бъде предвидено, било то изрично или мълчаливо, в правото на държавата на произход и не трябва да бъде забранено от правото на държавата на изпълнение (член 21, буква d).
107. Разпитът на свидетеля/вещото лице по глава II се провежда в съответствие със законодателството и процедурите на държавата на произход при положение, че не е забранено от държавата на изпълнение. Тъй като събирането на доказателства по глава II не включва непременно органите на държавата на изпълнение (освен при даване на поискано разрешение или за оказване на съдействие за събиране на доказателства чрез прилагане на мерки на принуда), в тези случаи специалният пълномощник може да отговаря за организирането на видео връзката и на двете места. С оглед на посоченото някои договарящи страни, правейки декларации, поставят условия пред събирането на доказателства от консули или специални пълномощници, като изискват органите на държавата на изпълнение да упражняват по-засилен контрол в тази връзка¹²⁷.

*За повече информация относно вземането предвид на подготовката и провеждането на изслушвания чрез видео връзка вж. **част Б**.*

¹²⁷

Вж. напр. декларациите на Франция и Германия в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП под заглавието „Актуализиран списък на договарящите страни“.

A3.2 Нужда от съгласие на държавата на изпълнение

44 Съгласно член 15 от Конвенцията съгласие *не е* необходимо, освен ако договарящата страна не е направила декларация. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила декларация по този член¹²⁸.

45 Съгласно членове 16 и 17 от Конвенцията разрешение се изисква, освен ако договарящата страна не е направила декларация, че доказателства могат да бъдат събирани без предварителното ѝ съгласие. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила декларация по тези членове¹²⁹.

За декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. таблицата за състоянието за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена "Res/D/N/DC".

46 Молбата за разрешение следва да уточнява, че доказателствата ще бъдат събирани чрез видео връзка, както и дали от държавата на изпълнение се изисква конкретно съдействие. За тази цел може да се използва образецът.

47 Консулите и специалните пълномощници трябва да се съобразят с условията, които държавата на изпълнение е уточнила при даване на съгласието си.

108. Съгласно член 15 от Конвенцията за събиране на доказателства консул може, без да прилага принуда, да разпита свидетел или вещо лице, който или което е гражданин на държавата, която консултът представлява (изпращащата държава), в случай че доказателствата следва да се съберат от консула в рамките на територията, на която изпълнява своите функции. За да направи това, съгласно член 15, параграф 2 консултът трябва да получи разрешение от страна на държавата на произход, но само ако тази договаряща страна е направила декларация за тази цел. Когато консултът трябва да снесе показания от гражданин на друга държава, се прилага член 16.

109. Консул по член 16 или лице по член 17, надлежно определено като специален пълномощник, може, без да прилага принуда, да събира доказателства, само ако компетентен орган, определен от държавата на изпълнение, е дал разрешение по принцип

¹²⁸ Вж. също така по-горе бележка 124 във връзка с взаимността.

¹²⁹ Пак там.

или с оглед на конкретния случай (член 16, параграф 1, буква а) и член 17, параграф 1, буква а). Това е така, само ако въпросната държава на изпълнение не е направила декларация, че доказателства могат да бъдат събирани без нейното предварително разрешение (член 16, параграф 2 и член 17, параграф 2. Консултът или специалният пълномощник трябва също така да изпълни всички условия, които компетентният орган е поставил при даването на разрешението (член 16, параграф 1, буква б) и член 17, параграф 1, буква б).

110. Както е посочено в Наръчника за доказателствата, Конвенцията не конкретизира кой подава молба за разрешение; на практика молба за разрешение често се подава от съда на държавата на произход или от нейно посолство или консулство¹³⁰. Тъй като няма образец на молбата за разрешение по глава II (това е въпрос, който засяга държавата на изпълнение), някои експерти са на мнение, че образецът на съдебна поръчка по глава I може да е полезен, когато се подава молба за разрешение за събиране на доказателства по глава II. В тези случаи образецът трябва да се коригира за целта¹³¹. Важно е молбата за разрешение да уточнява, че доказателствата ще бъдат събирани чрез видео връзка, както и дали от държавата на изпълнение ще се изисква съдействие.

*За повече информация относно вида на възможното съдействие, включително тестване на оборудването преди изслушването или заявяване на подходящите съоръжения, вж. **част Б** заедно с **профила** на съответната договаряща страна.*

111. Както бе посочено по-горе, когато се изисква предварително разрешение, консултът или специалният пълномощник трябва да изпълни всички условия, които компетентният орган е поставил при даването на разрешението, като това включва изисквания за съдържание и форма. Например, за да даде разрешение, държавата на изпълнение може да поиска видео връзката да се организира по конкретен начин (напр. да я организира конкретен човек, на точно определено място, да се използва конкретно оборудване или техническа поддръжка или да присъстват конкретни служители като например длъжностно лице от държавата на изпълнение).

А3.3 Уведомяване на свидетеля

48

Наред с изискванията, предвидени в член 21, букви б) и с), за консула или специалния пълномощник е важно да уведоми свидетеля, че показанията ще бъдат снети чрез видео връзка.

112. След като получи необходимите разрешения, консултът или специалният пълномощник уведомява свидетеля в писмена форма с искане до него да даде показания в уречен час и

¹³⁰ Наръчник за доказателствата (цит. бележка 29), точка 380.

¹³¹ Пак там, приложение 4, „Насоки за попълване на образца“.

на уречено място.

113. Освен да информира свидетеля, че показанията ще се снимат чрез видео връзка, както и дали страните, представителите или съдебните служители ще присъстват чрез видео връзка, искането трябва да:
- (1) е съставено на езика на държавата на изпълнение или да се придружава от превод на този език, освен ако получателят не е гражданин на държавата на произход (член 21, буква b); и
 - (2) да уведомява лицето, че то може да бъде подпомагано от адвокат и че, ако държавата на изпълнение не е направила декларация по член 18, то трябва да бъде информирано, че не е длъжно да се яви или да даде показания (член 21, буква c).
114. Както е посочено в Наръчника за доказателствата, на практика страната, която иска събирането на доказателствата, често влиза в контакт със свидетеля преди консулт или специалният пълномощник да е изпълнил задължението си или предписанието да определи дали свидетелят е готов да даде показания¹³². В тези случаи е от изключително значение свидетелят да е наясно, че ще даде показания чрез видео връзка.

¹³²

Пак там, точка 388.

А3.4 Явяване, присъствие и участие на страните, техните представители и/или представителите на съдебната власт

49 Стига да не противоречи на законодателството на държавата на изпълнение, присъствието и активното участие чрез видео връзка на страните, техните представители и представителите на съдебната власт се подчинява на същите правила както при личното събиране на доказателства в държавата на произход.

50 Представители на молещия съд могат да бъдат определени за специални пълномощници, които да разпитат чрез видео връзка лице, намиращо се в държавата на изпълнение, и могат да проведат изслушването в съответствие с вътрешното право на държавата на произход.

115. Консултът или специалният пълномощник трябва да проведе разпита на свидетеля чрез видео връзка в съответствие с правото на държавата на произход и с член 21 от Конвенцията. Когато се изисква предварително разрешение, всички условия, с които държавата на изпълнение е обвързала даването на това разрешение, трябва да бъдат изпълнени, включително тези, свързани с присъствието например на представители на компетентния органа на държавата на изпълнение. Наред с това съгласно законодателството или процедурите на дадена държава свидетелят може да има право да бъде подпомаган и представляван от адвокат.
116. За разлика от глава I, активното участие на страните, на техните представители и/или на представители на съдебната власт се регламентира от правото на държавата на произход, при условие че не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение, и е предмет на условията, които държавата на изпълнение определя, когато дава разрешение. В конкретния случай, при който председателстващото длъжностно лице от съда на държавата на произход (или друго надлежно определено лице) е било определено като специален пълномощник, който да разпита чрез видео връзка лице, намиращо се в държавата на изпълнение, страните и техните представители следва да са в състояние да участват сякаш разпитът се провежда лично в държавата на произход, при положение че условията, определени от държавата на изпълнение, не ограничават или не възпрепятстват тази възможност.
117. Различна е практиката на договарящите страни, според която се определя начинът за събиране на доказателства от дипломатически агенти и консулски длъжностни лица, особено когато страните, техните законни представители и представители на съдебната власт могат да участват при събирането на доказателства. За поне една договаряща страна присъствието и активното участие на законни представители при събирането на доказателства от консули е от значение, защото именно законният представител сменя показанията под клетва в присъствието на консула и в някои случаи може дори да поиска

неговото оттегляне.¹³³ В тези ситуации основната роля на консула е да потвърди самоличността на свидетеля, да го закъдне и/или да подпомогне даването на свидетелски показания, като при необходимост подsigури устни преводачи и стенографи.

A3.5 Мерки на принуда

- 51 Свидетелят/експертът не е длъжен да даде показания, освен ако държавата на изпълнение не е направила декларация по член 18 и компетентният орган не е дал положително становище по молбата за оказване на помощ за събиране на доказателства с прилагане на принуда. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила такава декларация.

За декларации или резервите, направени от отделните договарящи страни, вж. **таблицата за състоянието** за Конвенцията за събиране на доказателства в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“.

- 52 Дори органът на някоя договаряща страна да принуди свидетеля да даде показания, той може и да не е в състояние да го застави да *използва видео връзка* за тази цел.

118. Глава II на Конвенцията не допуска консули или специални пълномощници да прилагат принуда за даване на показания. Вместо това член 18 разрешава на договаряща страна да направи декларация, че консул или специален пълномощник, който е бил оправомощен да събира доказателства, може да се обърне към компетентния орган, посочен от договарящата страна, за подходяща помощ за събиране на доказателства чрез прилагане на принуда, като декларацията може да съдържа съответните условия. Поради тази причина съгласно глава II свидетелят/вещото лице няма задължение да даде показания, освен ако държавата на изпълнение не е направила такава декларация и не отговаря положително на искане за помощ за събиране на доказателства чрез прилагане на мерки на принуда (член 21, буква с). От профилите на отговарящите държави е видно, че приблизително 25 % допускат прилагането на този механизъм.
119. Както е отбелязано по-горе във връзка с глава I (вж. **A2.6**), в някои случаи може да се наложи разграничение между принуждаване на свидетел/вещо лице да даде показания и принуждаването му да го направи конкретно чрез видео връзка. Освен това от профилите им е видно, че няколко от отговарящите държави, които прилагат член 18, посочват, че събирането на доказателства чрез видео връзка по силата на глава II трябва да става

¹³³ B. Ristau, *International Judicial Assistance (Civil and Commercial)*, Washington, D.C., International Law Institute, Georgetown University Law Center, том I, част V, редакция от 2000 г., стр. 326.

доброволно¹³⁴.

120. Следва също така да се отбележи, че съгласно член 22 неизпълнението на процедурите за събиране на доказателства, предвидени в глава II, нито изключва, нито следва да се отрази върху последваща молба за събиране на доказателства в съответствие с глава I.

А3.6 Клетва/потвърждение

53 Консултът или специалният пълномощник има правомощието да снее показания под клетва или с потвърждение съгласно законодателството на държавата на произход, доколкото това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или не противоречи на разрешение, дадено от нея (член 21, букви а) и d).

54 В зависимост от национални или международни инструменти клетви/потвърждения, положени пред консули или специални пълномощници, могат да имат екстериториални последици в държавата на изпълнение.

121. Значението на полагането на клетва или на даването на потвърждение не трябва да се подценява¹³⁵. Събирането на доказателства по глава II обаче обикновено става без прилагане на мерки на принуда, като следва да се отбележи също така, че в някои юрисдикции свидетелите не могат да бъдат задължени да положат клетва или да потвърдят истинността на изявленията си¹³⁶. Предвид казаното, липсата на клетва или на потвърждение може да повлияе неблагоприятно върху доказателствената стойност на взетите показания.
122. При процедурата по глава II консултът или специалният пълномощник има правомощието да снее показания под клетва или с потвърждение, доколкото това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или не противоречи на разрешение, дадено от нея (член 21, букви а) и d). Могат да възникнат няколко въпроса, като например: дали клетвата/потвърждението трябва да се даде пред консула или специалния пълномощник¹³⁷; дали клетвата/потвърждението трябва да се приеме на същото място, на

¹³⁴ Отговори на Обединеното кралство (Англия и Уелс) и Съединените щати на част IV, въпрос g) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). Съединените щати също така добавят, че в контекста на искане по дял 28, член 1782, буква а) от Кодекса на САЩ до американски районен съд да разпорежи на свидетел да даде показания в помощ на производство в друга държава, „е малко вероятно американски съд да задължи свидетел да даде показания пред чуждестранен съд чрез пряка видео връзка“.

¹³⁵ Вж. напр. разсъжденията на Върховния съд на Индия относно изпращането на консул, пред когото да бъде положена клетва, по дело *State of Maharashtra v. Dr Praful B Desai* AIR 2003 SC KANT 148. Съдът разглежда присъствието на длъжностното лице при снемането на показанията от свидетеля като гаранция, че той не е бил инструктиран, насочен или подтикнат.

¹³⁶ Отговор на Швейцария на част VI, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹³⁷ Повечето отговарящи държави, в които се прилага глава II, предпочитат този вариант, при условие че отговора на правилата на държавата на произход и е в съответствие с член 21, букви а) и d) от Конвенцията.

което се намира свидетелят; макар и малко вероятно, дали трябва да се направи пред компетентно лице от държавата на изпълнение;¹³⁸ и дали има изискване, произтичащо от правен акт, клетвата/потвърждението да се даде в съответствие с правото на държавата на произход или на държавата на изпълнение¹³⁹.

123. Когато консулт използва видео връзка, за да събере доказателства съгласно глава II, той може да закълне свидетеля или да приеме потвърждението му в съответствие с вътрешното право на изпращащата държава (т.е. държавата, която консулт представлява), а в някои случаи — само в сградата на посолството/консулството, в което той осъществява функциите си¹⁴⁰. Например консул може да закълне свидетел в присъствието чрез видео връзка на страните, на техните представители и на представители на съдебната власт, стига правото на изпращащата държава да го предвижда. Следва да се отбележи, че когато доказателства се събират от консул, това вероятно ще стане в държавата на изпълнение, тъй като именно там консулт осъществява своите функции.
124. В случая на специален пълномощник клетвата може да се положи или потвърждението да се даде чрез видео връзка с държавата на произход, като свидетелят се заклева или дава потвърждение в държавата на изпълнение,¹⁴¹ при условие че специалният пълномощник е упълномощен за целта съгласно правото на държавата на произход.

Вж. напр. отговорите на Австралия, Франция, Германия, Литва, Обединеното кралство (Англия и Уелс) и Венесуела на част VI, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹³⁸ Вж. напр. отговора на Швейцария на част VI, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹³⁹ R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 20; Вж. също така Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част VI, въпрос i).

¹⁴⁰ Вж. напр. дял 22, член 4221 от Кодекса на САЩ.

¹⁴¹ Макар и да не е предвидено в разпоредбите на Конвенцията за събиране на доказателства, аналогична трансгранична ситуация произтича от Транс-тасманийското споразумение от 2008 г. (цит. бележка 60), във връзка с което австралийските актове по прилагането посочват по-конкретно, че за целите на явяването от разстояние от Австралия във връзка с дело в Нова Зеландия, мястото в Австралия, от което става явяването от разстояние, „се приема за част от съда или трибунала на [Нова Зеландия]“. Наред с това законодателството изрично допуска съд или трибунал в Нова Зеландия съгласно австралийското право да закълне или да получи потвърждението на лицето, което дава показания от разстояние (от Австралия). Вж. *Транс-тасманийския закон за съдопроизводството от 2010 г.* (Британската общност), членове 59 и 62. Напротив, в някои случаи може да се наложи полагане на клетва в държавата на изпълнение, а не където се намира специалният пълномощник. Вж. напр. D. Epstein, J. Snyder & C.S. Baldwin IV, *International Litigation: A Guide to Jurisdiction, Practice, and Strategy*, 4-о издание, Leiden/Boston, Martinus Nijhoff Publishers, 2010 г., точка 10.24, в който се разглежда даването на показания под клетва от разстояние, като се отбелязва, че *правило 30, буква b), параграф 4 от Федералните правила за гражданското производство* на Съединените щати поне в един случай е било тълкувано в смисъл, че клетвата трябва да се положи на мястото, на което се намира свидетелят. Вж. също така *правило 30, буква b), параграф 4 от Федералните правила за гражданското производство* „Показания под клетва при устен разпит от разстояние“ — „Страните могат да се уговорят или съдът може да разпорежи в резултат на искане до него, че показанията под клетва ще бъдат дадени по телефона или чрез други средства за връзка от разстояние. За целите на това правило и на правило 28, буква а), правило 37, буква а), точка 2 и правило 37, буква b), точка 1 даването на показания под клетва се извършва там, където лицето, което ги дава, отговаря на въпросите.“

А3.7 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници

55

Консултът или специалният пълномощник е отговорен за установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице в съответствие с правото на държавата на произход, освен ако това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или с условията, съпътстващи нейното съгласие.

125. За разлика от глава I от Конвенцията за събиране на доказателства, правото, което се прилага спрямо процедурите за установяване на самоличността на свидетел/вещо лице съгласно глава II, е това на държавата на произход¹⁴². Това е така, в случай че подобни процедури не са забранени от законодателството на държавата на произход (член 21, буква d) от Конвенцията) и че са изпълнени всички условия, поставени от държавата на изпълнение при даването на разрешението (член 16, параграф 1, буква b) или член 17, параграф 1, буква b).
126. Като се има предвид, че разпитът се провежда от консула или специалния пълномощник, е логично да се предположи, че той официално ще установи и самоличността на свидетеля. От профилите на държавите е видно, че най-често прилаганата процедура в отговарящите държави, които прилагат глава II, е проверката на документите за самоличност на свидетеля/вещото лице, за разлика от даването на клетва или потвърждение относно тази самоличност¹⁴³. Макар в профилите на държавите да не се съобщава конкретно за това, в някои случаи използването на технологии за видео връзка в рамките на производство може да изисква по-строги процедури в сравнение с личното участие в производството.
127. Вероятно ще се наложи установяването по подходящ начин на самоличността и на всички други участници в производството, които присъстват физически или чрез видео връзка. Още веднъж трябва да се подчертае, че това зависи от изискванията на законодателството на държавата на произход, освен ако не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или на условията, съпътстващи нейното разрешение.

А3.8 Наказателни разпоредби

56

Национални и/или международни инструменти и всякакви други приложими споразумения уреждат възможното припокриване при прилагането на различни наказателни разпоредби или правораздавателните празноти между тях.

¹⁴² Отговори на Германия и Венесуела на част VII, въпрос г) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁴³ Вж. напр. отговорите на България, Естония, Южна Африка и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част VII, въпрос г) от въпросника за профила на държавата (пак там).

128. Както е разгледано по-горе в **A2.9** в контекста на глава I, съставителите на Конвенцията са направили съзнателния избор да изключат всички препратки към наказателноправните въпроси, свързани с даването на показания, като например неуважение към съда или лъжесвидетелстване, като същевременно отбелязват, че е възможно да се стигне до припокриване на компетентност по тези въпроси.
129. Съгласно глава II от Конвенцията, когато доказателствата се събират пряко, консулт или специалният пълномощник обикновено провежда процедурата в съответствие със законодателството на неговата собствена държава (т.е. правото на изпращащата държава при консул или правото на държавата на произход), доколкото това не противоречи на правото на държавата на изпълнение, както е предвидено в член 21, буква d) или е според условията, определени при даването на разрешението (член 21, буква а). По-специално, както е в случая с малко на брой отговарящи държави, в разрешението, дадено от държавата на изпълнение, може да се изисква призовката ясно да посочва, че ако свидетелят не се яви, това не може да доведе до наказателното му преследване в държавата на произход¹⁴⁴.
130. Като пример може да се посочи, че, когато специален пълномощник, намиращ се в държавата на произход, сменя показания чрез видео връзка от свидетел/вещо лице в държавата на изпълнение, по време на разпита чрез видео връзка спрямо него могат да се приложат законите за лъжесвидетелстване и неуважение към съда както на държавата на произход, така и на държавата на изпълнение. Това би могло да доведе до наказателно преследване на свидетеля/вещото лице в повече от една държава. И обратното, в същата степен е възможна ситуация, при която не е приложимо нито правото на държавата на произход, нито това на държавата на изпълнение или когато нито една от двете държави няма действителна компетентност да преследва съдебно свидетел/вещо лице, обвинен(о) в лъжесвидетелстване или неуважение към съда¹⁴⁵.
131. Подобно припокриване на компетентност може по сходен начин да възникне при събирането на доказателства от консул съгласно глава II. В този случай консулт приема клетвата в съответствие с правото на държавата на произход, което може да има специфично „екстериториално“ приложение¹⁴⁶, доколкото се счита, че клетвата/потвърждението произвежда същото действие във всяко отношение, както ако е положена на територията на държавата на произход¹⁴⁷. Това може да повдигне въпроси за наказателно преследване, а принудителното изпълнение като последваща санкция за

¹⁴⁴ Вж. напр. декларациите, направени от Франция и Люксембург, които могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП (вж. връзката, посочена в бележка 127).

¹⁴⁵ Това се вижда от профилите на държавите (вж. Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част VI, въпрос j)). Отговарящите държави се разделят почти поравно по въпроса дали правото на държавата на произход или това на държавата на изпълнение трябва да регламентира лъжесвидетелстването при събирането на доказателства чрез видео връзка съгласно глава II.

¹⁴⁶ Тази възможност е призната от Германия и по отношение на доказателственото и наказателното право, вж. отговора на Германия на част VI, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁴⁷ Вж. напр. дял 22, член 4221 от Кодекса на САЩ: „[...] Всяка подобна клетва, потвърждение, писмена клетвена декларация, показания под клетва и нотариален акт, които са били осъществени, декларирани под клетва, потвърдени, приети, получени или направени от или пред длъжностно лице и са били удостоверени с неговия подпис и печат, във всяко отношение са валидни и имат същата сила и действие в рамките на Съединените щати, както ако са били осъществени, декларирани под клетва, потвърдени, приети, получени или направени от или пред всяко друго лице в Съединените щати, което е надлежно оправомощено и компетентно за целта [...]“.

лъжесвидетелстване би имало действие само в държавата на произход¹⁴⁸.

132. По мнението на някои коментатори подобна липса на регулаторна яснота може да има значими последици, в това число евентуалното намаляване на доказателствената стойност на свидетелските показания в тяхната цялост, поставяйки под въпрос ефективността на всяка клетва или потвърждение¹⁴⁹. В случая на лъжесвидетелстване проблемите, които възникват, са в две посоки: първо, дали в държавата на произход изявление, направено в чужбина, може да се счете за лъжесвидетелстване; и второ, дали в държавата на изпълнение изявление, направено пред чуждестранен съд, консул или специален пълномощник, може да се счете за лъжесвидетелстване¹⁵⁰. В случая на неуважение към съда някои коментатори смятат, че спрямо него вероятно ще се приложи *lex fori* с оглед на „виртуалното присъствие“ на свидетеля/вещото лице в съдебната зала¹⁵¹.
133. Ако свидетелските показания чрез видео връзка трябва да се конкурират с тези, дадени в условията на физическо присъствие, по отношение на съдебната ползност, превъзможването на подобна неопределеност е от първостепенно значение. Конвенцията за събиране на доказателства обаче не разглежда и не урежда възможното припокриване при прилагането на различни наказателни разпоредби или правораздавателните празноти между тях. Вместо това въпросът е оставен за решаване от вътрешното право, по договореност между държавите (напр. в съответствие със споразумения за правна помощ по наказателни дела) или съобразно общите принципи на международното публично право.

За повече информация по въпросите, свързани с лъжесвидетелстването и неуважението към съда съгласно глава I вж. също така **A2.9**.

¹⁴⁸ Пак там, член 4221: „[...] Ако лице лъжесвидетелства умишлено и злонамерено или с всички средства накара друго лице да лъжесвидетелства при даването на клетва, потвърждение, писмена клетвена декларация или показания под клетва с оглед на предназначението и по смисъла на който и да е действащ или бъдещ закон на Конгреса, този правонарушител може да бъде обвинен, даден под съд, съден, осъден и случаят му да бъде разгледан във всеки окръг на Съединените щати по същия начин и във всяко отношение, както ако подобно правонарушение е било извършено в Съединените щати пред длъжностно лице там, което е надлежно оправомощено да приеме клетвата, потвърждението, писмената клетвена декларация или показанията под клетва, като поради това лицето ще бъде обект на същото наказание и неудобство, както ако те са или ще бъдат наложени от всеки такъв закон за подобно правонарушение [...]“

¹⁴⁹ Вж. напр. M. Davies (цит. бележка 15), стр. 206, 229 (вж. като цяло стр. 221—227 относно лъжесвидетелстването и стр. 228—232 относно неуважението към съда).

¹⁵⁰ Пак там, стр. 221—222.

¹⁵¹ Пак там, стр. 228; R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 19. Концепцията за неуважението към съда, така както е позната в държавите от системата на общото право, може да не се приложи изцяло в правните системи на някои от договарящите страни. Вж. отговора на Германия част VI, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

А3.9 Права и други гаранции

57

В член 21 от Конвенцията са предвидени няколко гаранции, които се дават на свидетеля, включително: начина, по който се снемат показанията, езика, на който следва да бъде направено искането до свидетеля и информацията, която трябва да се съдържа в него.

134. Като разширява обхвата на правата, съдържащи се в член 11 от Конвенцията, член 21 предвижда няколко гаранции за лице, от което се изисква да даде показания чрез видео връзка съгласно глава II. Първо, „видът доказателства“, които могат да се събират, е ограничен до доказателства, които „не са несъвместими със законодателството на държавата, в която те се събират, или които не противоречат на даденото разрешение“ (член 21, буква а). Както е разгледано в **A3.6**, даването на показания под клетва или с потвърждение е предмет на същите ограничения, предвидени в същия член. Нещо повече, по силата на член 21, буква d) доказателствата трябва да бъдат събрани по „начин“, който е предвиден в правото на държавата на произход, но това по подобен начин може да не е съвместимо със законодателството на държавата на изпълнение.
135. Второ, член 21, буква b) налага даването на гаранция, свързана с езика, като предвижда, че искането (т.е. призовката) до потенциалния свидетел трябва да бъде съставена на езика на държавата на изпълнение или да се придружава от превод на този език. Единственото изключение от това изискване е в случай, че потенциалният свидетел е гражданин на държавата на произход, като тогава се предполага, че разбира езика на държавата на произход.
136. Трето, член 21, буква c) предвижда, че искането трябва също така да уведомява лицето за правото му да бъде представлявано от адвокат (както е закрепено в член 20 от Конвенцията) и че във всяка държава, която не е направила декларация по член 18 относно прилагането на мерки на принуда (вж. **A3.5**), свидетелят „не е принуден да се яви или да даде показания“.
137. Накрая, член 21, буква e) допълва горепосочените гаранции с още една, като предвижда, че потенциалният свидетел може също така да се позове на правата и забраните за даване на показания, предвидени в член 11 на глава I.

*За повече информация относно правата и задълженията, които произтичат от глава I вж. **A2.10**.*

А3.10 Разноски

58 Използването на видео връзка може да доведе до допълнителни разноски. Правото на държавата на произход определя дали те трябва да се поемат от страните.

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

138. Въпреки че въпросът за разноските във връзка с исканията по глава II не се разглежда изрично в Конвенцията, са възможни няколко сценария, като при всеки от тях има вероятност да бъдат направени допълнителни разноски поради използването на видео връзка при събирането на доказателства.
139. Както е посочено накратко в Наръчника за доказателствата, могат да бъдат направени редица разходи, включително такси за услугите на консула или специалния пълномощник, хонорари на устни преводачи или стенографи, както и свързаните с това разноски за пътуване и настаняване¹⁵². Използването на видео връзка може да доведе до допълнителни разноски, произтичащи от наемането на помещение за осъществяване на видео връзката, разходи за персонал или за наемане на техническа поддръжка¹⁵³. Правото на държавата на произход определя дали подобни разходи трябва да се поемат от страните. Тези разноски принципно се поемат от страната, която иска събирането на доказателствата¹⁵⁴.
140. В случая на консул правото на изпращащата държава (т.е. държавата на произход) може да изисква заплащането на такси за участието му в събирането на доказателствата¹⁵⁵, докато при специалните пълномощници разноските често се определят по вътрешното право или се уточняват в условията на упълномощаването¹⁵⁶. Когато е необходимо предварително съгласие, държавата на изпълнение може да поиска възстановяването на определени разноски, направени във връзка с нейното участие и/или съдействие като условие за даване на разрешението ѝ (напр. разноските, свързани с използването на съоръжения, намиращи се на определено място като например съдебна зала, или други административни разходи)¹⁵⁷. Наред с това държавата на изпълнение може да поиска възстановяване на разноски в случаите, когато е оказала съдействие на консула или на

¹⁵² Наръчник за доказателствата (цит. бележка 29), точки 403 и сл.

¹⁵³ Отговори на България и Литва на част VII, въпрос w) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁵⁴ Наръчник за доказателствата (цит. бележка 29), точка 405.

¹⁵⁵ В Съединените щати тарифата за таксите за консулските услуги се съдържа в дял 22, член 22.1 от Сборника на федералните подзаконовни разпоредби (CFR) (тази тарифа обявява таксите за услугите по предоставяне на съдебна помощ както в контекста на Конвенцията, така и извън нея). В Австралия таксите за консулските услуги, включително „приемането на показания под клетва или получаването на декларация или на потвърждение“, са посочени в *Разпоредбите за консулските такси* от 2018 г.

¹⁵⁶ В Обединеното кралство (Англия) таксите за специални пълномощници, известни като „екзаминатори на съда“, са посочени в Практическа насока № 34В.

¹⁵⁷ Отговор на Швейцария на част VII, въпрос w) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

специалния пълномощник за събирането на доказателства чрез прилагането на мерки на принуда¹⁵⁸.

*За повече информация относно прилагането на мерки на принуда съгласно глава II вж. **A3.5**.*

141. На практика се очаква от специалните пълномощници да осъществят необходимата организация за събирането на доказателства. Използването на видео връзка може да включи намирането на място за разпит на свидетеля, заявяването на оборудване за видео връзка и ангажирането на необходимата техническа поддръжка¹⁵⁹. Ако обстоятелствата налагат необходимост от съдействие от страна на държавата на изпълнение (напр. за да бъдат изпълнени условията, съпътстващи даденото разрешение), властите се насърчават, доколкото е възможно и уместно, да окажат помощ при организирането на събирането на доказателства чрез видео връзка.

¹⁵⁸ Този сценарий се разглежда в обяснителния доклад, точка 163.

¹⁵⁹ Наръчник за доказателствата (цит. бележка 29), приложение 6 „Ръководство за използването на видео връзки“, точка 26 и сл.

ЧАСТ Б.

**ПОДГОТВЯНЕ И
ПРОВЕЖДАНЕ
НА
ИЗСЛУШВАНИЯ
ЧРЕЗ ВИДЕО
ВРЪЗКА**

- Б1 РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ ПРАКТИЧЕСКИ ПРЕЧКИ
- Б2 НАСРОЧВАНЕ И ТЕСТВАНЕ
- Б3 ТЕХНИЧЕСКА ПОДРЪЖКА И ОБУЧЕНИЕ
- Б4 ЗАЯВЯВАНЕ НА ПОДХОДЯЩИ СЪОРЪЖЕНИЯ
- Б5 ИЗПОЛЗВАНЕ НА УСТЕН ПРЕВОД
- Б6 ЗАПИСВАНЕ, ПРОТОКОЛИРАНЕ И ПРЕГЛЕД
- Б7 ОБСТАНОВКА, РАЗПОЛОЖЕНИЕ И ПРОТОКОЛИ

- 59 Доколкото е възможно, органите се насърчават да разпространяват публично и за предпочитане онлайн обща практическа информация и/или насоки в помощ на участниците, които подготвят предаването или изпълнението на искане чрез използване на видео връзка. Доколкото е възможно, органите се приканват да споделят тази информация с Постоянното бюро, за да бъде тя публикувана на уебсайта на ХКМЧП. По-конкретна и чувствителна информация може да се предостави на заинтересованите страни при поискване.
- 60 Всички участници в подготовката и осъществяването на видео връзка носят отговорност за поддържането на ефективна комуникация.

142. Както беше посочено по-горе, използването на технологии за видео връзка при събирането на доказателства в чужбина не може да бъде разгледано само от чисто правна гледна точка — необходим е цялостен, интердисциплинарен подход (вж. **A1**).
143. В неотдавнашно всеобхватно проучване в една от договарящите страни беше установено, че резултатите от и ефективността на видео връзката за улесняване на правораздаването са неразривно свързани с предоставянето на услуги и прилагането на практика, като служат единствено, за да подсилят впечатлението, че има значение начинът, по който се проектират, експлоатират и използват системите за видео връзка¹⁶⁰. Нещо повече, самите закони могат да диктуват или да оказват влияние върху различните практически и технически аспекти, както ще бъде разгледано изцяло в **части Б и В**.
144. За да се окаже съдействие на лицата, които желаят да използват видео връзка, при подготовката на исканията, централните власти се насърчават да публикуват обща информация относно организационните изисквания, системите за заявка, техническия капацитет и наличното оборудване и/или данните за контакт на лицето или подразделението, което отговаря за изпълнението на искания за събиране на доказателства чрез видео връзка, както и да споделят тази информация със заинтересованите органи. Ако още не са въведени, централните и други органи също така се насърчават да предоставят целенасочени указания и протоколи, които да очертаят процесите и да разпределят ясно отговорностите, свързани с: планиране и запазване на подходящите съоръжения; провеждане на тестове и осигуряване на поддръжка; започване, контролиране и приключване на видео връзка; както и получаване на обратна връзка след това.¹⁶¹ За да се сведе до минимум рискът от това да се проникне в защитена инфраструктура за интернет протокол или тя да бъде компрометирана по друг начин, някои органи мога да решат да споделят конкретна и чувствителна информация само при поискване, ако съответният държавен орган счете за необходимо или уместно да го направи.

¹⁶⁰ За цялостно обсъждане на това проучване, направено в Австралия, вж. Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 10.

¹⁶¹ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 14.

145. Друга полезна информация, чието публикуване да се обмисли, може да включва например основните езици за комуникация на участващия персонал, дали има конкретни лица за контакт за технически съвети и отстраняване на неизправности, или, по-общо казано, дали властите в държавата на произход са в позиция да предоставят организационна помощ или съдействие на място, когато искането е направено съгласно глава II. Голяма част от тази информация е предоставена в индивидуалните профили на договарящите страни.
146. Независимо от наличната практическа и процедурна информация, комуникацията продължава да е критичен аспект на всеки етап от процеса: преди, по време на и след изслушването чрез видео връзка. В частност ясното определяне на ролята и правното положение на всеки участник е от съществено значение, като е от особена полза за свидетеля¹⁶².

¹⁶² Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 36.

Б1 Разглеждане на възможните практически пречки

61 Участниците, които се готвят да предадат искане за видео връзка, следва да направят запитване пред съответния орган, който да потвърди, че липсват практически пречки или ограничения за изпълнението на искането за използване на видео връзка при събирането на доказателства (особено по глава II).

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

147. От профилите на държавите е видно, че най-фундаменталните практически трудности произтичат от глава II на Конвенцията.
148. Практическите пречки по глава II включват основно липсата на оборудване за видеоконферентни връзки и на ресурси за обезпечаване на поддръжка¹⁶³, качеството на предаване и съвместимостта на системите¹⁶⁴, както и часовата разлика между молещата и замолената държава¹⁶⁵. Повечето отговарящи държави обаче посочват, че не са сблъскали с никакви практически трудности¹⁶⁶.
149. Практическите пречки по глава II са по-разнообразни и сложни. За разлика от глава I на Конвенцията, съгласно която доказателствата обикновено се събират в съдилищата, мястото на събирането им по глава II може да се различава в зависимост от текста на Конвенцията, на който се прави позоваване, като с тази задача могат да бъдат натоварени дипломатическа или консулска мисия (членове 15 и 16) или специален пълномощник (член 17). И по-специално, тъй като дипломатическите и консулските мисии са много и могат да разполагат с различни ресурси (напр. достъп до интернет и скорост на интернет връзката) и съоръжения (напр. оборудване за видеоконферентни връзки), може да се окаже по-трудно да се определят възможностите им за събиране на доказателства по глава II.
150. Трябва да се вземе предвид фактът, че мястото, на което ще се събират доказателства чрез видео връзка съгласно глава II, трябва да бъде достъпно, добре оборудвано, подсигурано с достатъчно специалисти по информационни технологии или помощ по тези въпроси от разстояние и, доколкото е приложимо, да отговаря на условията, посочени в разрешението, дадено от компетентния орган на държавата на изпълнение и да тушира опасенията на държавата на произход относно сигурността.

¹⁶³ Отговори на Австралия, България, Хърватия (по отношение на някои органи), Гърция, Унгария, Швейцария и Венесуела на част VII, въпрос i) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁶⁴ Отговори на Германия и Полша на част VII, въпрос i) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁶⁵ Отговори на Австралия, Франция и Германия на част VII, въпрос i) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁶⁶ Отговори на Бразилия, Китай (САР Хонконг), Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Норвегия, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Швеция, Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част VII, въпрос i) от въпросника за профила на държавата (пак там).

151. Що се отнася до събирането на доказателства от дипломатически агенти или от консулски длъжностни лица, следва да се отбележи, че не всички отговарящи държави допускат използването на видео връзка в дипломатическите и консулските си мисии в помощ на събирането на доказателства съгласно глава II от Конвенцията.
152. Отговарящите държави, които *не* са възразили срещу съответния член в глава II, но *не* допускат използването на видео връзка в помощ на събирането на доказателства съгласно глава II в техните дипломатически или консулски мисии или го позволяват само в изключителни случаи, изтъкват следните причини: неспособността или липсата на капацитет на органите или дипломатическите и консулските мисии да окажат съдействие при събирането на доказателства чрез видео връзка¹⁶⁷, липсата на техническо оборудване в дипломатическите и консулските представителства¹⁶⁸, липсата на опит, регулация или ангажираност на дипломатическите и консулските им мисии в тази област¹⁶⁹, невъзможността на консулските служби да обработват изходящите искания¹⁷⁰, и опасения относно сигурността¹⁷¹.
153. Две от отговарящите държави посочват, че обичайната процедура е заявителите или страните да бъдат насочени към доставчици на търговски услуги, като например центрове за конференции¹⁷², а една от държавите отбелязва, че подобни договорености трябва да се правят в частно качество и не засягат централния орган¹⁷³.
154. Отговарящите държави, които *не* са възразили срещу съответния член в глава II, и *наистина* допускат използването на видео връзка в помощ на събирането на доказателства съгласно глава II в техните дипломатически или консулски мисии, посочват някои от следните практически трудности: ограничен достъп до оборудване за видеоконференции¹⁷⁴ или до подходяща зала в дипломатическото или консулското представителство¹⁷⁵ и необходимостта от разрешение относно сигурността, дадено от дипломатическата мисия, което съдържа преценка дали лицето, което трябва да бъде изслушано, представлява физическа заплаха или заплаха за сигурността¹⁷⁶. Някои от отговарящите държави посочват, че пред използването на видео връзка по глава II има практически пречки, но не уточняват какви са те¹⁷⁷.
155. В допълнение към това една от отговарящите държави посочва, че в повечето ѝ дипломатически и консулски представителства оборудването за видео връзка се намира в обезопасени зони, до които достъп имат само длъжностни лица. Тази отговаряща държава

¹⁶⁷ Отговор на Австралия на част VII, въпрос q) и отговора на Швейцария на част VII, въпроси q) и t) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁶⁸ Отговори на Словения и Гърция на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁶⁹ Отговори на Израел и Финландия на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁰ Отговор на Полша на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷¹ Отговор на Съединените щати на част VII, въпрос u) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷² Отговори на Обединеното кралство (Англия и Уелс) (и следователно, че събирането на доказателства чрез използване на видео връзка в дипломатическите мисии се извършва само при извънредни обстоятелства) и Съединените щати на част VII, въпрос t) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷³ Отговор на Съединените щати на част I, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁴ Отговор на Франция на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁵ Отговор на България на част VII, въпрос u) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁶ Отговор на Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част IV, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁷ Отговор на Чешката република и Южна Африка на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

обаче отбелязва също така, че Skype е възможност и пояснява допълнително, че в бъдеще оборудването за видеоконферентна връзка би могло да е на разположение и в зоните за обществен достъп в дипломатическите и консулските представителства¹⁷⁸.

156. По отношение на събирането на доказателства от специален пълномощник, местоположението не следва да създава много трудности, тъй като пълномощникът може да избере удобното място, а именно — конферентен център или хотел с подходящото оборудване и персонал. Мястото обаче трябва да отговаря, доколкото е приложимо, на условията, които се съдържат в разрешението на компетентния орган на държавата на изпълнение.
157. В тази връзка следва да се отбележи, че някои отговарящи държави обвързват събирането на доказателства съгласно определени текстове от глава II с място/зала с обществен достъп¹⁷⁹ — условие, което може и да не бъде изпълнено при използването на зони с ограничен достъп в дипломатическите и консулските представителства или на частна хотелска стая в случая на специален пълномощник.

За повече информация относно мястото, на което трябва да се съберат доказателствата, вж. Б4.

¹⁷⁸ Отговор на Естония на част VII, въпрос р) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁷⁹ Вж. декларациите на Франция в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП (вж. връзката, посочена в бележка 127).

Б2 Насрочване и тестване

62 Когато насрочват изслушване с използване на видео връзка, органите се насърчават да вземат предвид разликите между часовите зони и последиците от действия извън обичайното работно време като например евентуалното увеличаване на разносните и наличието на по-малоброен персонал за поддръжка.

63 Органите се насърчават също така да тестват връзката преди изслушването, както и да извършват редовна поддръжка на оборудването.

158. Молящите и замолените органи следва да се консултират взаимно относно насрочването и предварителното тестване¹⁸⁰. Организаторите на видео връзката следва да отчетат аспекти като присъствието на участниците, наличието на съоръжения и оборудване, които да се използват, и присъствието на персонал или на трето лице, които да осигурят техническа поддръжка. Препоръчително е органите да поддържат централен регистър на съоръженията, оборудването, както и на съответния персонал за поддръжка, за да се улесни процесът на оценка на наличните пространства по време на насрочването¹⁸¹.
159. Когато се задава часът за видео връзката, трябва да се отчете разликата в часовите зони между местоположенията на всички участващи страни и да се конкретизира при потвърждаването на уговорките.¹⁸² Нещо повече, когато се насрочва предварителното тестване и изслушванията чрез видео връзка за събиране на доказателства, следва да се има предвид, че дейностите извън работно време могат да доведат до увеличаване на разносните.
160. Оптимизацията на процедурите също може да бъде от голяма полза за правенето на заявки и промяната на часа и мястото им, за получаването на необходимите разрешения от даден орган и на съгласието на страните или на други участници. Органите се насърчават да използват сигурни онлайн инструменти, за да улеснят процеса¹⁸³.
161. Оборудването и работните параметри на всички обекти следва да се тестват редовно, особено преди изслушване чрез видео връзка, за да се провери оперативната съвместимост и правилното функциониране на оборудването¹⁸⁴. Това следва да се направи

¹⁸⁰ Наръчник за видеооферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 10.

¹⁸¹ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 52.

¹⁸² Посочването на съответните часове както по местното, така и по координираното универсално време (UTC) може да помогне в това отношение, като се вземат предвид възможните корекции на лятното часово време (DST). Наръчник за видеооферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 17; Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 3.

¹⁸³ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 52—53.

¹⁸⁴ Вж. напр. *дело London Borough of Islington v. M, R (represented by his guardian)* [2017] EWHC 364 (Fam), по което Висшият съд на Англия и Уелс (семеино отделение) подчертава значението на това оборудването за видео връзка да се тества преди изслушването. Вж. също така Федерален съд на Австралия, (цит. бележка 15), стр. 7. За пример за „тестови план“ вж. проект „Ръкописане“, „Г2.2 Тестови план“, стр. 8—9.

предварително, за да се осигури на техниците достатъчно време за извършване на необходимите корекции¹⁸⁵. Независимо дали са направени корекции по време на тестовете, в крайна сметка председателстващото длъжностно лице решава дали да се проведе изслушването или са необходими допълнителни промени или поддръжка¹⁸⁶.

162. На практика повечето държави, които дават отговори в профилите си, посочват, че са налице процедури за тестване на видео връзката¹⁸⁷ особено преди изслушването и обикновено това се извършва от техническия персонал или доставчика на услуги. Наред с това повечето от отговарящите държави, които заявяват, че нямат официална процедура, съобщават, че въпреки това се провежда тестване или се предоставя техническа поддръжка преди изслушването, но това обикновено става с оглед на конкретния случай¹⁸⁸.

¹⁸⁵ Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 55. Вж. също така Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 7, където се препоръчва тестова връзка „в подходящ момент преди изслушването“ и, ако се наложи, допълнителен тест няколко часа преди изслушването.

¹⁸⁶ Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 55.

¹⁸⁷ Отговори на Австралия (повечето щати), Беларус, Босна и Херцеговина, Бразилия, България, Китай (САР Хонконг), Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Южна Африка, Обединеното кралство (Англия и Уелс) и Венесуела на част III, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁸⁸ Отговори на Мексико, Норвегия и Полша на част III, въпрос d) от въпросника за профила на държавата (пак там).

Б3 Техническа поддръжка и обучение

- 64 Органите се насърчават, доколкото е приложимо, да предоставят необходимите координати за връзка, за да осигурят на всеки участник в изслушване чрез видео връзка достъп до подходяща техническа поддръжка.

Вижте **профила** на съответната договаряща страна или използвайте допълнително приложение към **образеца** за събиране на доказателства чрез видео връзка в **приложение IV**.

- 65 Препоръчително е всеки член на персонала, ангажиран с контрола или експлоатацията на оборудването за видео връзка, да е преминал поне през базово обучение.

163. Тъй като техническата поддръжка е от критично значение за дейностите, свързани с осъществяването на видео връзка, е от изключителна важност служителите от техническата поддръжка да се включат на възможно най-ранен етап от организирането на изслушване чрез видео връзка.
164. В случая на производство по глава II обикновено молещият орган следва да осигури необходимата техническа поддръжка на територията на своята държава, а замоленият орган има същото задължение на отдалеченото място. При производства по глава II обикновено консулт или специалният пълномощник отговаря за организацията и на двете места. Тези отговорности могат да се разпределят по малко по-различен начин в зависимост от това кой от четирите основни начина за свързване се използва, например ако трето лице осигури мост за видеокоферентна връзка.

За повече информация относно видовете свързване, в това число използването на мост за видеокоферентна връзка, вж. **B2**.

165. Подходящите оператори и помощен персонал следва да присъстват на двете места по време на изслушването (или поне да са на разположение чрез трето лице, ако се използва свързваща услуга), за да работят с оборудването и да реагират на всякакви технически трудности, които могат да възникнат. Обучение по отстраняване на неизправности и приложими процедури за поддръжка на оборудването се препоръчва и за други лица, като например юридически персонал и устни преводачи, на които, макар и инцидентно, може да им се наложи да боравят с технологиите¹⁸⁹.

¹⁸⁹ Наръчник за видеокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16).

*За повече информация относно други технически въпроси и въпроси на сигурността вж. **част В**.*

166. Предвид огромните различия в структурата на съдебните системи и произтичащите от това трудности при определяне на правилното лице за контакт, може да е полезно да се публикува (напр. в профила на държавата или на националния уебсайт или уебсайтове) конкретни контакти по технически въпроси в рамките на централния орган (глава I) или други технически контакти, които могат да помогнат на консула или специалния пълномощник (глава II).¹⁹⁰ Тези лица за контакт също се насърчават да поддържат редовна комуникация помежду си, дори да не е по повод на конкретен случай или изслушване, за да обменят най-добри практики. С течение на времето това ще допринесе за подобряване на ефективността, за намаляване на разноските и за допълнително улесняване на използването на технологиите съгласно Конвенцията.

¹⁹⁰

Вж. въпросите в част I, букви b) и c) и част II, букви d) и e) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). Вж. също така проект „Ръкостискане“, „ГЗ Препоръки относно практическото прилагане на техническите стандарти за трансгранични видеокоферентни връзки“, стр. 23.

Б4 Заявяване на подходящи съоръжения

66 Органите следва да потвърдят всички изисквания или ограничения във връзка със заявеното оборудване като вида на залата за изслушване (напр. съдебна зала, зала за конференции) или местоположението ѝ (напр. в сградата на съда, в дипломатическа/консулска мисия, в хотел).

Вж. **Б1** и **A1.3**, както и **профила** на съответната договаряща страна.

67 Органите следва да проверят дали съоръженията трябва да се заявят предварително и се насърчават да използват онлайн средства за улесняване на процеса по заявяване.

167. Съоръженията трябва да се заявят и на двете места. Както е отбелязано по-горе, при производствата по глава I както замоленият, така и моленият орган отговарят за подготовката на съответните места за видео връзката, докато при производствата по глава II обикновено консултът или специалният пълномощник е длъжен да организира подготовката и на двете места.
168. Точно както местата могат да се различават, напр. съдебна зала, конферентна зала или специализирано съоръжение за видеокоферентна връзка, така могат и практическите изисквания, напр. оборудване за използване на документи и/или веществени доказателства (вж. **Б4.1**), или процедурите за осигуряване на поверителна комуникация между свидетел/вещо лице и неговия законен представител (вж. **Б4.2**). Възможни са и правни и/или практически ограничения относно вида на мястото, което може да се използва за целите на събирането на доказателства чрез видео връзка (вж. също така **A1.3**). От практическа гледна точка например много отговарящи държави посочват в профилите си, че мястото за събиране на доказателства може да бъде всяка зала за изслушване, стига да се намира в сградата на съда¹⁹¹. Две от отговарящите държави посочват, че в съответната сграда на съда трябва да има специално определена зала, която да се използва¹⁹². Друга отговаряща държава съобщава, че залата за изслушване трябва да бъде в съд за редови свидетели, а в случая на събиране на доказателства от вещи лица може да се използва и друго място, което е извън сградата на съда¹⁹³. Друга отговаряща държава посочва, че, стига да е отделна зала, мястото може да бъде или в съд, или в съоръжение

¹⁹¹ Вж. напр. отговорите на Австралия (повечето щати), Беларус, България, Кипър, Финландия, Франция, Гърция, Сингапур (ако представител на съдебната власт в Сингапур трябва да съдейства при събирането на доказателства, това трябва да стане в съдебна зала на Върховния съд) и Южна Африка на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

¹⁹² Вж. напр. отговорите на Китай (САР Хонконг) и Малта на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁹³ Отговор на Република Корея на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

на друг орган¹⁹⁴.

169. Други отговарящи държави отбелязват в по-широк смисъл, че изискваният произтичат или от приложимото вътрешно законодателство, или от международни споразумения¹⁹⁵, докато други съобщават, че председателстващото длъжностно лице може да постави допълнителни изисквания, ако се налага¹⁹⁶. При това положение лицата, подаващи искането, следва да обмислят внимателно с какво оборудване и съоръжения разполагат, за да гарантират, че ще бъде отговорено на специалните нужди¹⁹⁷.
170. В това отношение, въпреки че не всеки вид изслушване ще може да се проведе в една и съща съдебна зала, все пак има някои общи аспекти, които трябва да бъдат взети под внимание, за да се гарантира, че се заявяват подходящите съоръжения. Например използването на място, на което влизанията или прекъсванията могат да бъдат сведени до минимум, както и необходимостта от безопасна и сигурна зона, където свидетелят/вещото лице да изчака (ако е необходимо с вход, който е отделен от общия или основния)¹⁹⁸.
171. Следователно комуникацията между членовете на съответния персонал (особено технически) е от жизнена важност, за да се гарантира, че подходящите съоръжения са налице и, ако е необходимо, са заявени. Някои органи могат също така да имат определена система за резервиране на съоръжения, така че е препоръчително да се провери информацията, предоставена в профила на съответната договаряща страна.

Б4.1 Използване на документи и веществени доказателства

68

В случай че трябва да се използват документи или веществени доказателства, следва да се договорят и организират подходящи средства за официалното им споделяне и представяне преди или по време на изслушването.

Вж. **В2.6** и **профила на държавата** на съответната договаряща страна.

172. Представянето на документи или веществени доказателства се урежда от правото на замолената държава (глава I) или от правото на държавата на произход (глава II). Съгласно приложимото право, преди изслушването страните следва да се опитат да се споразумеят относно изискуемите документи или веществени доказателства и да определят срок за идентификация на веществените доказателства (напр. няколко дни преди изслушването), за да съберат съответните документи, до които да има достъп и на двете места преди

¹⁹⁴ Отговор на Унгария на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁹⁵ Отговори на Швеция и Венесуела на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁹⁶ Отговор на Словения на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

¹⁹⁷ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 2.

¹⁹⁸ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 56, 62—63.

изслушването¹⁹⁹. Другата възможност е документите да бъдат предоставени чрез споделени хранилища за електронни документи.²⁰⁰ Всички документи и/или веществени доказателства, които ще бъдат използвани по време на производството, трябва, доколкото е възможно, да бъдат предоставени и на устните преводачи преди изслушването²⁰¹.

173. Доколкото е допустимо от приложимото право, може също така да се наложи предприемането на мерки, за да се позволи представянето на допълнителни документи или веществени доказателства по време на изслушването. Стига да е уместно, представянето на такива документи или веществени доказателства следва да се прави от съдебно длъжностно лице или от друго безпристрастно лице²⁰². Това може да се направи чрез камера за документи²⁰³, цифрова функция за споделяне на екрана или по друг начин, например чрез факс, за да се осигури възможността за провеждане на поверителен разговор между свидетеля и неговия адвокат във връзка с документа или вещественото доказателство²⁰⁴. Две от отговарящите държави съобщават в профилите си, че, доколкото се налага, председателстващото длъжностно лице може да допусне или даже да изиска камери за документи²⁰⁵.

64.2 Частни линии за комуникация

69 Допълнителните (поверителни) линии за комуникация могат да се окажат препоръчителни или необходими, ако например страна/свидетел и техен законен представител участват от различни местоположения.

174. Могат да възникнат ситуации, при които се налагат поверителни консултации например между свидетеля и неговия законен представител или представители или между законния представител или представители и лицето, провеждащо разпита, или представители на съдебната власт²⁰⁶. Макар да е препоръчително адвокатът да се намира при клиента си²⁰⁷, когато тези участници не са на едно и също място, следва да се подсигурят средства (напр. сигурни телефонни линии, мобилни телефони или отделно оборудване за

¹⁹⁹ Вж. напр. дело *Federal Commissioner of Taxation v. Grbich* (1993) 25 ATR 516, по което Федералният съд на Австралия постановява, че предоставянето на пакет от документи на свидетеля преди разпита предотвратява „процесуалните пречки пред провеждането на нормален разпит в съда“.

²⁰⁰ Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 21.

²⁰¹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 40.

²⁰² Проект „Ръкостискане“ (пак там бележка 111).

²⁰³ Вж. напр. Министерство на правосъдието на Обединеното кралство, *Practice Direction № 32 — Evidence*, приложение 3 „Video Conferencing Guidance“, стр. 18: когато се налага използването на камера за документи, страните трябва да информират оператора на устройството за броя и размера на документите или предметите (до което има достъп на следния адрес: < https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part32/pd_part32 > [последна справка на 4 март 2020 г.]).

²⁰⁴ Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства (пак там бележка 16); проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 20.

²⁰⁵ Вж. напр. отговорите на Унгария и Словения на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁰⁶ Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 15.

²⁰⁷ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 111). Следва също така да се отбележи, че в някои правни системи не се изисква подпомагане на свидетеля от адвокат при даването на показания, вж. по-горе бележка 117.

видеоконферентна връзка), за да им се позволи да говорят насаме, без други да ги слушат. По време на разговора може да се наложи да се изключат и микрофоните, а в някои случаи и камерите, свързани към основната видео връзка.

175. Използването на тази допълнителна линия за комуникация може да се наложи и ако има проблеми с качеството на връзката или други технически проблеми или поради друга причина за прекъсване на изслушването (напр. болест)²⁰⁸. По подобен начин линията би могла да се използва за поверителна комуникация с участника от разстояние както преди, така и след действителния разпит (напр. за информиране на участника и обсъждане на протоколи или за даване на окончателни инструкции)²⁰⁹.

Б4.3 Специални случаи

70

При специални обстоятелства и особено в случай на уязвими свидетели може да се наложат допълнителни участници или допълнителни защитни мерки/мерки за сигурност.

176. Има случаи, при които са оправдани допълнителни съображения поради естеството на разпита или връзката на лицето, което трябва да бъде разпитано, с други участници. Макар да е по-често срещано в наказателното производство²¹⁰, това може да е от значение и за производствата по граждански и търговски дела. Примерите включват случаи, при които трябва да се получат показания от уязвими лица като деца, възрастни хора или лица с психически или физически проблеми или увреждания. В тези случаи технологиите за видео връзка могат да бъдат от съществена полза, тъй като свидетелят може да даде показания без стреса, неудобството, дискомфорта или смущението, които могат да произтекат от физическото му присъствие в съдебната зала²¹¹.
177. Може да се наложи разглеждането и на допълнителни аспекти и, ако е необходимо, да бъдат направени корекции, за да се улесни събирането на доказателства при такива деликатни обстоятелства. Могат да се наложат и промени в настоящия процес съгласно приложимото право, например като свидетелят даде показания пред председателстващото длъжностно лице в отсъствието на страните или като има на разположение психолог или подобен специалист, който да съдейства за неговото наблюдение²¹².

²⁰⁸ Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 63.

²⁰⁹ Пак там, стр. 56.

²¹⁰ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 21.

²¹¹ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16). Трябва също така да се отбележи, че Висшият съд на Англия и Уелс в Обединеното кралство е постановил, че смята, че евентуалните недостатъци на видео връзката (напр. ограничения на преценката на надеждността) не се засилват допълнително само заради използването на технологиите по отношение на уязвими свидетели или такива, които се нуждаят от превод: *Kimathi & Ors v. Foreign and Commonwealth Office* [2015] EWHC 3684 (QB).

²¹² Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 35.

Б5 Използване на устен превод

- 71 Като се имат предвид предизвикателствата, които установяването на видео връзка поставя, е препоръчително, и, стига да е възможно, да се ангажират единствено устни преводачи с подходяща квалификация и опит.
- 72 Като отчитат изискванията, произтичащи от вътрешното право, и насоките, дадени от съда, участниците следва да решат дали да се използва консекутивен или симултанен превод, като в контекста на видео връзките първият принципно е за препоръчване, и къде да се намира преводачът (по-добре е да бъде на същото място като свидетеля).

178. Ако свидетел или вещо лице се нуждае от превод, лицата, които организират видео връзката, следва да направят преценка за квалификацията, подготовката и опита на устния преводач в специфичния контекст на използването на технологии за видео връзка и на провеждането на изслушването²¹³. Много договарящи страни имат система за регистрация на квалифицираните или заклетите устни и писмени преводачи²¹⁴.
179. При събирането на доказателства обикновено се използва консекутивен превод, който е за предпочитане, когато преводачът и свидетелят или вещото лице се намират на две различни места главно поради лекотата, с която особено председателстващото лице може да се намеси или да направи разяснение²¹⁵. Симултанният превод, който е по-труден, изисква кабина и специално оборудване и дори може да включва двама преводачи, които да се редуват²¹⁶.
180. Предварително трябва да се обмисли и местоположението на всички преводачи, до чиито услуги ще се прибегне за изслушването, т.е. дали преводачът да бъде на отдалеченото място, където е свидетелят, или на основното място²¹⁷. Съгласно глава I преводачът, който ще подпомага свидетеля, обикновено се намира в замолената държава, тъй като съдебната поръчка се изпълнява съобразно методите и процедурите на тази държава, освен ако не се изисква специален начин или процедура. Когато доказателствата се събират чрез видео връзка от специален пълномощник, преводачът може да бъде в държавата на произход или в държавата на изпълнение. Следва също така да се отбележи, че в някои случаи високото качество на преводаческите услуги изисква наемането на преводач, който не е нито в държавата на произход, нито в държавата на изпълнение, а в

²¹³ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 3. Вж. също така дело *Stuke v. ROST Capital Group Pty Ltd* (цит. бележка 55), по което Федералният съд на Австралия се колебае да разреши използването на видео връзка за получаване на показания от свидетел, който се нуждае от превод, когато доказателствата се отнасят до спорен или сериозен фактически въпрос.

²¹⁴ За повече информация вж. профила на съответната договаряща страна.

²¹⁵ Наръчник за видеооферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 11.

²¹⁶ Пак там.

²¹⁷ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 3.

трета държава.

181. Когато преводачът ще бъде на отдалеченото място (т.е. заедно с лицето, което дава показания), трябва да се проверят техническите условия там, като например акустика и качество на звука, за да се гарантира, че преводът ще бъде разбран. Ако преводачът се намира на основното място и следователно не е заедно със свидетеля, поддържането на висококачествено предаване е още по-решаващо. Въпреки че качеството на звука очевидно трябва да покрива възможно най-високите стандарти, всъщност качеството на видеото е от първостепенно значение, като се има предвид способността на преводачите да разчитат движението на устните, изразенията и други форми на невербална комуникация, за да избегнат неясноти и да направят по-точен превод²¹⁸. Независимо дали се намира в основната съдебна зала, дали е със свидетеля на отдалеченото място, или е на някое трето място, преводачът трябва винаги да вижда ясно лицата на всички участници от разстояние, които ще говорят²¹⁹.

²¹⁸ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 12.

²¹⁹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 37.

Б6 Записване, протоколиране и преглед

- 73 Участниците следва да одобрят как ще се записва процедурата, отбелязвайки, където е възможно и допустимо, че видеозаписът е за предпочитане пред писмения запис. Органите следва да гарантират сигурността на последващото боравене със и съхранение на записа или доклада.

Вж. **профила** на съответната договаряща страна.

- 74 Необходимо е да се организира наличието на оборудване за записване и/или присъствието на стенограф на изслушването.
- 75 Органите следва да гарантират сигурността и, ако е възможно, шифроването на живото предаване чрез видео връзка.

За повече информация относно шифроването вж. **B2.4**.

- 76 Доколкото е приложимо, участниците се насърчават да съобщават на съответните органи за проблеми или предизвикателства от практическо естество. По подобен начин органите се насърчават да бъдат проактивни в получаването на тази обратна връзка, за да се подобри още повече предоставянето на услуги за видео връзка.

182. Когато при събирането на доказателства се използват технологии за видео връзка, някои органи и участници са склонни да отдадат предпочитание на видеозаписа на производството пред традиционните техники за записване на ръка²²⁰. При това положение не е учудващо, че може да се изисква капацитет за правене на записи²²¹, като това трябва да се вземе предвид при организирането на видео връзката. Предвид посоченото, няколко отговарящи държави продължават да разчитат на писмените записи и смятат, че аудио или

²²⁰ Отговори на Китай (САР Макао) (с някои изключения, напр. показанията под клетва следва да бъдат записани на ръка, ако лицето, което ги дава, направи признание), Чешката република, Литва и Норвегия на част VII, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). Вж. също R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 22.

²²¹ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 118.

видео записването на свидетелски показания представлява специален начин или процедура (за искания по глава I), които трябва да бъдат одобрени от съдебно длъжностно лице на замолената държава с оглед на конкретния случай²²².

183. При производствата по глава I замоленият орган ще приложи законодателството на собствената си страна, когато определя как да се запише изслушването. Съдебният орган може също така да поиска изслушването да бъде записано в съответствие с член 9, параграф 2 от Конвенцията, който предвижда специален начин или процедура. Ако подобно искане бъде удовлетворено, моленият орган, стига да е необходимо, е длъжен да осигури оборудване за запис.
184. При производствата по глава II записването обикновено може да се използва в съответствие с процедурите в държавата на произход, освен ако не е забранено от правото на държавата на изпълнение или не е предмет на други условия, определени от тази държава. В някои отговарящи държави страните са свободни да направят аудио или видео запис на свидетелските показания по тази глава, стига да осигурят средствата за това²²³. Ако на основното място се използва съдебен стенограф, който да води протокол на ръка, той следва да е разположен по такъв начин, че да може ясно да вижда и чува видео връзката.
185. При изпълнението на искания по глави I и II е важно да се вземат предвид съответните правила и процедури, свързани със записа или със съставения протокол. Сигурността на действителното предаване на живо е от първостепенно значение (вж. **част Г** по-долу), но последващата сигурна обработка и съхранение на записите или на съставените протоколи също е от голямо значение²²⁴. Наред с това органите следва да обмислят как да включат или да добавят документи или други веществени доказателства към окончателния запис или протокол²²⁵. Такива записи или протоколи често се подчиняват на същите правила и процедури за записи или протоколи от изслушвания, при които не се използват видео връзка²²⁶. В други случаи може да има специфични изисквания за запис или протоколиране на разпит чрез видео връзка, в това число неговата обработка или съхранение²²⁷.
186. Прехвърлянето на техническо оборудване през граница може да доведе до разноси и до

²²² Отговори на Франция, Германия, Малта и Република Кория на част VII, въпрос f) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²²³ Отговори на Съединените щати и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част VII, въпрос g) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²²⁴ Съд в Индия е подготвил насоки, които да гарантират, че при обработката и съхранението на записа ще се прилагат подходящи мерки за сигурност. Вж. напр. Висш съд на Делхи, *Правилник на Висшия съд на Делхи*, 2018 г., приложение В „Guidelines for the Conduct of Court Proceedings between Courts and Remote Sites“, 6.9: „Шифрованото главно копие с хеш стойност се съхранява в съда като част от записа. Второ копие също трябва да се съхранява на друго безопасно място за [архивиране] в случай на [непредвидена] ситуация. Протокол с показанията, записани от съда, се дава на страните в съответствие с приложимите правила. На всяка от страните може да бъде разрешено да види главното копие на [аудио-визуалния] запис, съхраняван в Съда, като за целта се подава заявление, по което се произнася съдът с оглед подпомагане на интересите на правосъдието.“

²²⁵ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 87), стр. 19.

²²⁶ Наръчник за видеокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16).

²²⁷ В някои държави има процедури за обработката и съхранението на записа на свидетелските показания. Вж. отговорите на Хърватия, Литва, Словения, Швеция и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част VII, въпроси f) и g) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). В една държава на свидетелските показания автоматично се прави аудио запис от съда в съответствие с Гражданския процесуален кодекс на тази държава (вж. отговора на Португалия на част VII, въпрос g) от въпросника за профила на държавата (пак там).

митнически проблеми в държавата на изпълнение, ако не са получени всички необходими разрешителни²²⁸. Консултирайте се със съответната държава дали такова оборудване може да се внесе на нейна територия. Съответно може да е препоръчително да се наеме техническо оборудване в държавата на изпълнение.

187. По принцип посолствата и консулствата не са в състояние да предоставят стенографски/преводачески услуги или да предложат оборудване за видео/аудио запис. При това положение молещата страна следва предварително да предприеме всички необходими мерки²²⁹.

За повече информация специално относно разноските вж. **A2.11** (глава I) и **A3.10** (глава II).

188. Освен това действащите механизми и процедури по отношение на записването и протоколирането не трябва да бъдат ограничени само до същественото съдържание на събраните доказателства. Практически въпроси и в частност всякакви проблеми или предизвикателства също следва да се докладват заедно с общата информация за използването на видео връзка от конкретния орган или в конкретната юрисдикция. По този начин оперативните аспекти могат редовно да се коригират въз основа на практически опит и препоръки²³⁰.
189. Следователно за органите е от голяма полза да отчитат точно употребата и да подсигурят адекватен и достъпен механизъм за събиране на обратна връзка от участниците в изслушване чрез видео връзка, за да се преразгледат различните аспекти на процеса, включително самите технологии, използваните пространства, протоколите преди и след, както и цялостният осмислен опит, като крайната цел е да се работи за по-добро разпределение на ресурсите и по-ефективно протичане на производствата, включващи видео връзка²³¹.

²²⁸ D. Epstein и др. (цит. бележка 141), точка 10.25.

²²⁹ B. Ristau (цит. бележка 133), стр. 328. От полза може да бъде и организирането на архивиране на записа, което е ефективна гаранция срещу влошаване на качеството на звука или на видеото по време на предаването. Вж. напр. Министерство на правосъдието на Обединеното кралство, *Practice Direction 32 — Evidence* (цит. бележка 203), стр. 15.

²³⁰ M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 25.

²³¹ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 77.

Б7 Обстановка, разположение и протоколи

- 77 Във всички зали или пространства, които ще бъдат свързани по време на изслушването, следва да се оптимизират условията за използването на видео връзка, включително размера на помещението, разположението, достъпа, акустиката и осветлението.
- 78 Оборудването следва да бъде настроено по такъв начин, че да емулира „лично“ изслушване, като се гарантира подходящ брой камери и микрофони, така че всеки участник да може да бъде видян и чул с минимални затруднения или смущения.

- 190. Използваните помещения или пространства могат да окажат значително влияние върху начина на провеждане на изслушването и в крайна сметка — върху ефективността на производството. Опитът, който свидетелят натрупва при даването на показания чрез видео връзка от отдалечено място, е възможно да се различава съществено от този при даване на показания в съдебна зала, така че може да се окаже трудно да се създаде необходимата атмосфера²³². Независимо от това, докато се събират доказателствата, пространството на отдалеченото място следва във всяко едно отношение да се счита за продължение на самата съдебна зала²³³.
- 191. Изхождайки от идеята за продължение на съдебната зала, с проекта „Достъп до правосъдие“²³⁴ в Австралия се правят редица препоръки по отношение на обстановката, разположението и протоколите, тъй като те се отнасят до видео връзката. С проекта се препоръчва, че, за да се съхрани необходимата атмосфера на официалност, председателстващото длъжностно лице следва да гарантира, че лицето или лицата на отдалеченото място са информирани за очакванията по отношение на уместното поведение²³⁵.
- 192. В светлината на тези съображения за атмосферата и поведението, физическите зали често са толкова важни, колкото и използваната технология. Следователно изгледът на залата на отдалеченото място следва да бъде така организиран, че да се засили усещането на свидетеля за присъствие в обстановка на традиционна съдебна зала²³⁶. Поради това с проекта „Достъп до правосъдие“ допълнително се препоръчва, че, с оглед на постигането на оптимални условия и стига ресурсите и възможностите да позволяват, съдилищата и

²³² Например по дело *Campaign Master (UK) Ltd v. Forty Two International Pty Ltd (№ 3)* (2009) 181 FCR 152 Федералният съд на Австралия изразява опасения, че разрешаването на използването на технологии за видео връзка омаловажава някои важни последици, свързани с даването на показания в съдебна зала, като подчертава, че свидетелят може да не е напълно наясно с „тържествеността на случая и със задълженията си“.

²³³ Вж. напр. *Транс-тасманийския закон за съдопроизводството от 2010 г.* (Британската общност), член 59, както е посочено по-горе в бележка 141.

²³⁴ Вж. по-горе обсъждането в бележка 45.

²³⁵ Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 63—64.

²³⁶ Наръчник за видеокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 18.

другите доставчици на съоръжения следва да възприемат подход, който обединява техническите аспекти с архитектурата и физическата среда, а именно:

- залата за изслушвания и на двете места да е достатъчно просторна, за да побере всички участници и, доколкото е приложимо, представители на обществеността, които искат да присъстват;
- да се вземат под внимание допълнителни конструктивни фактори като подходящо осветление и декор, подходяща акустика, контролирана температура и разположение както на участниците, така и на оборудването; и
- да се отчетат преконфигурирането, адаптирането или най-малкото „фината настройка“ на пространството, независимо дали залите са проектирани с мисъл за използване на видео връзка²³⁷.

193. Опитът показва, че изискванията за осветление на пространствата, които ще се използват за видео връзка, са едни от най-обременителните от гледна точка на дизайна. Това е така, главно защото при пространствата на всяко от местата, между които се осъществява видео връзката, трябва да има комбинация от по-ярко осветление в определени зони, за да се видят съвсем ясно чертите на лицето и изразенията на участниците, но и от малко по-тъмно осветление за останалата част от обстановката, за да не се възпрепятства изгледът на екраните, показващи другите свързани места²³⁸. Поради това организаторите трябва да обмислят прилагането на директно осветяване на лицата на всички участници на всички места, като наред с това се гарантира, че обичайното осветление във всяко помещение е без отражения, сенки и отблясъци²³⁹.

194. От акустична гледна точка лицата, отговорни за съоръжението за видео връзка, следва да гарантират, че пространството е проектирано по такъв начин, че да се сведе до минимум проникването на шум и отвлечането на вниманието, като наред с това звукът да се ограничи в рамките на залата по причини на поверителността и личното пространство²⁴⁰. Освен това, за да се постигне максимална членоразделност на казаното по време на изслушването, следва да се вземат предвид и фактори като време на реверберация, звукопоглъщане и дифузия на звука²⁴¹.

195. Участниците следва да бъдат разположени в залата по такъв начин, че да са обърнати към камерата, когато говорят, което е наложително за насърчаване на добрата комуникация. Това ще помогне да се определи броят на необходимите камери и тяхното позициониране²⁴². Когато не се използва съдебна зала, може да се наложи лицето, което провежда изслушването, да определи къде да седят участниците. Ако присъства преводач, той следва да бъде разположен така, че да вижда ясно движенията на лицето и устните на говорещите.

196. Както е посочено в **A1** и обсъдено по-долу в **B1** (*Адекватност на оборудването*), основната цел на изслушването чрез видео връзка е да се направи така, че обстановката да наподобява в най-голяма степен личното изслушване, което е от особено значение,

²³⁷ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 53, 57, подточка vi.

²³⁸ J. R. Benya, *Lighting for Teleconferencing Spaces*, Lutron Electronics, Inc., 1998, цитирано в: M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 16.

²³⁹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 22; E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 122—123.

²⁴⁰ M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 18.

²⁴¹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 21—22.

²⁴² M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 12.

когато се обмисля разполагането на оборудването. Една отговаряща държава упоменава изрично в профила си, че участниците следва да могат „[...] ясно да виждат, чуват и разбират какво се случва [както] в съдебната зала, така и в помещението, в което се намира интервюираният“, като също така подчертава необходимостта всички участници да виждат както общия изглед на помещението, така и по-конкретните аспекти на комуникацията им, включително „вербална [комуникация], език на тялото, съответстващи изразения на лицето [и] жестове.“²⁴³ При това положение камерите следва да бъдат разположени по такъв начин, че да позволят на говорещите да застанат право срещу тях, поддържайки зрителен контакт²⁴⁴, което е важно при преценката на поведението и надеждността на говорещия²⁴⁵.

197. Също толкова важно е да има достатъчен брой видео монитори с необходимия размер, поставени така, че всички участници на едното място да могат да виждат говорещия на другото място от подобен ъгъл на гледане и от подобно разстояние. Участниците трябва да могат да видят свидетеля или експерта, а той трябва да е в състояние да види лицето, което задава въпросите и всеки друг, коментиращ показанията. Възприятията и възгледите са от особено значение, за да се създаде у участниците подходящо усещане за „присъствие“, като същевременно се гарантира обективност чрез показването им на екрана по идентичен начин²⁴⁶. Също така трябва да има достатъчен брой микрофони, разположени по такъв начин, че високоговорителите да се чуват ясно и да се сведат до минимум звуковите смущения²⁴⁷.
198. Въпреки че използваните пространства и обстановката са от най-голямо значение, може да има нужда и от специфични протоколи или указания от председателстващото длъжностно лице, включително във връзка с входовете и изходите, позиционирането на оборудването и контрола, както и с реда за изказване и разположението на местата за сядане²⁴⁸.

Б7.1 Контрол на камерите/звука

79 Препоръчва се удобен за ползване интерфейс, който да улесни работата с оборудването, с което за предпочитане е да борава председателстващото длъжностно лице.

199. В най-добрия случай председателстващото длъжностно лице следва да има пълен контрол върху оборудването по време на производството²⁴⁹, а при необходимост да разчита на съдействието на персонала за техническа поддръжка например да нагласи камерите или

²⁴³ Отговор на Литва на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁴⁴ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 120.

²⁴⁵ За обсъждане на отражението на технологиите за видео връзка върху преценката на надеждността на свидетеля вж. също така по-горе бележка 42.

²⁴⁶ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 19 и 21.

²⁴⁷ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 118.

²⁴⁸ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 8.

²⁴⁹ Пак там.

да регулира силата на звука според желаното, като в крайна сметка да гарантира, че всяко лице, което говори на едното от двете места, може ясно да бъде видяно и чуто. Препоръчва се, стига да е възможно, да се използва проследяваща камера, която може да бъде насочена към говорещия, както и друга камера, която може да даде общ изглед на залата за изслушване от противоположния край.

200. С цел улесняване на работата на председателстващото длъжностно лице, което последно има контрол върху видео/аудио системата по време на изслушването, се препоръчва боравенето да бъде възможно най-лесно и ограничено до необходимите основни опции²⁵⁰. Доколкото са налице различни изгледи на камерата или различни аудио настройки, за предпочитане е поредица от тези опции да бъдат зададени като стандартни конфигурации в системата преди изслушването²⁵¹.

За повече информация относно техническите изисквания във връзка с аудио и видео предаването вж. B2.5 и B2.6.

²⁵⁰ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16).

²⁵¹ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 57.

Б7.2 Протокол за говорене

80 За да се сведат до минимум прекъсванията поради възможни забавяния на връзката, органите могат да обмислят прилагането на протокол за говорене на участниците по време на изслушването, особено ако трябва да се използва устен превод.

201. Предвид допълнителната сложност на видео връзката в сравнение с традиционното лично изслушване, могат да са необходими допълнителни протоколи, за да се гарантира, че действителното изслушване ще протече гладко. При липса на официален протокол председателстващото длъжностно лице следва да напомни на участниците за аспектите, които заслужават допълнително разглеждане поради променените условия на видео връзката.
202. По-специално, когато се използват технологии за видео връзка, дори да са най-добрите, които съществуват в момента, обикновено има кратко забавяне между получаването на картината и придружаващия я звук²⁵². Това е така, защото аудио и видео сигналите се предават поотделно, което причинява цикли и смущения²⁵³. Може да е полезно участниците да бъдат предупредени за това, за да се сведе до минимум говоренето един през друг. Председателстващото длъжностно лице може да помисли за това да обясни в началото процедурата за прекъсване на другата страна или да възрази срещу поставянето на въпроси по време на изслушването. На участниците също следва да бъде напомнено да говорят директно в микрофоните²⁵⁴.
203. Тези аспекти са изключително важни, ако присъства преводач, тъй като може да има допълнителна нужда от прекъсване, за да се зададат въпроси или да се направят уточнения, като в този случай е особено полезно председателстващото длъжностно лице да координира реда, в който хората се изказват²⁵⁵. Когато се използва устен превод, участниците следва също така да са наясно, че трябва да говорят с подходящо темпо, да артикулират и проектират гласа си, както и да използват ясен език, който свежда до минимум жаргона, разговорните или други изрази, които могат да се изгубят при превода²⁵⁶.

²⁵² Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16).

²⁵³ M. Dunn и R. Norwick (цит. бележка 20), стр. 2.

²⁵⁴ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 8.

²⁵⁵ Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 11—12.

²⁵⁶ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15).

Б7.3 Протокол в случай на срыв в комуникациите

81 Всички участници следва да бъдат запознати с процедурата за уведомяване на председателстващото длъжностно лице за техническите затруднения, възникнали по време на изслушването, и с координатите за връзка на персонала за техническа поддръжка, включително, стига да е приложимо, със свързващата услуга, предоставена от трето лице.

204. По време на изслушването техническите специалисти следва да присъстват или поне да са „на повикване“ и да са на разположение за решаване на технически проблеми от всякакво естество при възникването им. В зависимост от вида на връзката може да се наложи персоналът да бъде както на основното, така и на отдалеченото място например или, в случай че се използва свързваща услуга, предоставяна от трето лице — до него да има достъп чрез тази услуга. Техниците и участниците също следва да могат да се свържат с бюро за помощ за външна техническа поддръжка, ако се налага допълнително съдействие.
205. Макар предварителната подготовка за непредвидени ситуации да е от съществено значение, участниците следва също така да бъдат информирани за подходящия протокол за докладване на председателстващото длъжностно лице на технически проблеми на всеки етап от изслушването и да останат нащрек за проблеми от всякакво естество²⁵⁷.
206. Ако изслушването е прекъснато от срыв в комуникациите между едното и другото място, който не може да бъде лесно преодолян, председателстващото длъжностно лице, стига правото, което регламентира протичането на производството да не предвижда друго, следва да има правомощието да реши дали да прекрати сесията чрез видео връзка или да я насрочи за по-късна дата²⁵⁸.

²⁵⁷ Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 8; E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 71.

²⁵⁸ Например с даването на разрешение или на разпореждане за използването на видео връзка в хода на производството, съдът може да установи протокол в случай на срыв в комуникациите, както е направено в окончателното разпореждане на районния съд на окръг Кънектикът (Съединени щати) по дело *Sawant v. Ramsey* (цит. бележка 55).

ЧАСТ В

**ТЕХНИЧЕСКИ
АСПЕКТИ И
АСПЕКТИ НА
СИГУРНОСТТА**

- B1** АДЕКВАТНОСТ НА ОБОРУДВАНЕТО
- B2** МИНИМАЛНИ ТЕХНИЧЕСКИ СТАНДАРТИ

207. Технологиите се развиват много по-бързо от правото, в резултат на което се проявяват несъответствия, изострящи проблемите за съвместимостта между системите в контекста на съвременното съдебно сътрудничество. В някои части на света технологичното развитие е трансформирало съдебните зали и системите за управление на делата в продължение на повече от десетилетие, като от проекта „Ръкостискане“ личи, че някои европейски държави вече са в състояние да „виртуализират“ изцяло съдебните производства в съответствие с националните си граждански процесуални кодекси²⁵⁹.
208. Целта на тази част от Ръководството е да се разгледат много от традиционните аспекти, свързани с отдаване на нужното внимание на технологиите и сигурността в контекста на трансграничното използване на видео връзки. С оглед на бързото им развитие представянето на технологиите не следва да се разглежда като изчерпателно, но е точно към датата на публикуване. Органите и ползвателите се насърчават, доколкото е възможно, да са в крак с това развитие, за да се гарантира поддържането на висококачествена инфраструктура. Ако трябва да бъдат внедрени нови съоръжения или технологии, Съветът на Европейския съюз препоръчва първо да се въведе в действие пилотна програма и, ако тя е успешна, изпълнението да се извършва на отделни етапи или фази²⁶⁰.

²⁵⁹ M. Davies (цит. бележка 15), стр. 205; проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 22.

²⁶⁰ Наръчник за видеоконферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 13.

B1 Адекватност на оборудването

- 82 Органите се насърчават да използват оборудване с възможно най-добро качество, за да се емулира лично изслушване в най-голяма степен.
- 83 Персоналът, който отговаря за организацията, следва да е наясно с технологичните възможности и съоръжения, включително с местата, които са оборудвани с необходимата технология.

- 209. Използването на технологии за видео връзка със сигурност има потенциала да предизвика революционни промени в начина за събиране на доказателства особено в трансгранични ситуации в много по-голяма степен, отколкото телефонните и аудио-базирани технологии някога биха могли. Това е така, защото видео връзката позволява не само вербалните доказателства да бъдат чути от разстояние, но и дава възможност за оценка на ключови аспекти на невербалната комуникация, включително езика на тялото и мимиките²⁶¹.
- 210. Както бе споменато по-горе (A1), основната цел на изслушването чрез видео връзка е да наподобява максимално личното изслушване. От това следва, че голямата ползност на видео връзката се подкопава, ако използваното оборудване не покрива съответстващите стандарти; основните предимства се губят и ограниченията се засилват²⁶².
- 211. Всъщност в профилите си някои отговарящи държави съобщават, че на практика има изискване видео и аудио записите да са с достатъчно добро качество, за да може председателстващото длъжностно лице ясно да вижда и чува лицето, което се явява чрез видео връзка, особено когато това лице е свидетел²⁶³.
- 212. Наред с уверението, че оборудването е с достатъчно *качество*, отговорните лица следва също така да гарантират, че на всеки етап от процеса персоналът има достатъчни *познания* за съществуващата технологична инфраструктура²⁶⁴. Например на лицата, които разглеждат исканията, може да им се наложи да се свържат с други служители, за да се реши дали искането за видео връзка може да бъде практически изпълнено предвид наличните съоръжения и инфраструктура в този конкретен орган или регион. Тези знания не само ще улеснят значително административния и юридическия персонал да избере и разпредели подходящите съоръжения, но също така ще подобрят сътрудничеството между органите, особено когато техническият персонал трябва да определи оперативната съвместимост на системите.

²⁶¹ M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 4.

²⁶² Както съдът, така и страните по делото понасят неблагоприятни последици, ако технологиите са дефектни или се повредят. Вж. напр. дело *Stuke v. ROST Capital Group Pty Ltd* (цит. бележка 55), по което Федералният съд на Австралия разсъждава върху невъзможността да се определи „дали забавянето в даването на отговор на въпрос от критично значение се дължи на уклончивост или несигурност от страна на свидетеля или просто на трудности с предаването.“

²⁶³ Вж. напр. отговорите на Австралия, Финландия, Унгария, Израел и Полша на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁶⁴ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190).

За повече информация относно техническата поддръжка и обучението на персонала вж. Б3.

213. В общи линии оборудването за видео връзка или ще бъде интегрирано на дадено място (т.е. фиксирано), или ще може да бъде транспортирано до различни местоположения (т.е. преносимо). Ако фиксираното оборудване обикновено се свързва с по-голяма функционалност, преносимото може да бъде по-рентабилно решение особено за места, където видео връзката не се използва често.

В1.1 Използване на лицензен софтуер

84

Основното предимство на това да се използва лицензен софтуер е наличието на техническа поддръжка, като практиката на органите потвърждава, че такава употреба е за предпочитане.

214. В профилите си по-голямата част от отговарящите държави посочват, че използват лицензен софтуер, който осигурява поддръжка по технически въпроси и въпроси на сигурността при събирането на доказателства чрез видео връзка²⁶⁵. Част от лицензния софтуер, който отговарящите държави използват, включва инфраструктурата на Cisco (включително Cisco Jabber)²⁶⁶, Lifesize²⁶⁷, Polycom²⁶⁸, Skype for Business²⁶⁹, Sony IPELA Video Communication System²⁷⁰, Tandberg²⁷¹, Telkom²⁷² и Vidyo Conference²⁷³. Една отговаряща държава отбеляза, че използва свободен софтуер²⁷⁴.

²⁶⁵ Т.е. 23 отговарящи държави. Вж. отговорите на Беларус, Босна и Херцеговина, България, Китай (САР Хонконг), Хърватия, Кипър, Чешката република, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Сингапур, Южна Африка и Швеция на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

²⁶⁶ Вж. напр. отговорите на Австралия (един щат), Босна и Херцеговина, Германия (някои федерални провинции), Норвегия и Швеция на част III, въпроси а) и б) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁶⁷ Отговор на Беларус и Германия (някои федерални провинции) на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁶⁸ Отговори на Австралия (един щат), Чешката република, Германия (някои федерални провинции), Малта и Сингапур на част III, въпроси а) и б) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁶⁹ Отговор на Израел на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷⁰ Отговор на Германия (някои федерални провинции) на част III, въпрос б) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷¹ Пак там.

²⁷² Отговор на Южна Африка на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷³ Отговор на Република Корея на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷⁴ Отговор на отговор на Венесуела на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там) (който сочи, че Венесуела използва софтуер Apache Openmeetings, версия 3.0.6).

215. Освен това може да се използва различен софтуер в зависимост от естеството на заявката, тъй като участващите органи и включените местоположения са различни в зависимост от това дали искането е по глава I или по глава II. Например една отговорила държава отбелязва, че макар обикновено да не използва лицензен софтуер по глава I, понякога това може да се случи по глава II²⁷⁵.

B1.2 Използване на търговски доставчици

85 Лицата, желаещи събирането на доказателства чрез използване на технологии за видео връзка, следва да проверят дали прибягването до общодостъпни търговски доставчици се допуска от съответните органи на държавите.

86 В случай че използват търговски доставчик за събиране на доказателства, участниците и органите се насърчават да осигурят прилагането на подходящи мерки за сигурност.

216. С нарасналото използване на леснодостъпни софтуерни приложения за незабавни съобщения, които позволяват аудио и видео предаване в реално време, възниква въпросът дали търговски доставчик като Skype може да се използва за събиране на доказателства чрез видео връзка и дали той осигурява достатъчно равнище на сигурност при предаването.
217. Някои отговарящи държави съобщават в профилите си, че използват търговски доставчици като Skype²⁷⁶ и Skype for Business²⁷⁷ или Polycom RealPresence (мобилен или настолен)²⁷⁸ за събиране на доказателства чрез видео връзка, докато други го допускат само по изключение и само ако е поискано от съда по произход²⁷⁹. Много отговорили държави не го допускат при никакви обстоятелства²⁸⁰.
218. Една от отговарящите държави посочва, че би било възможно доказателствата да се събират чрез търговски доставчик, стига защитената мрежа на съдилищата да е в състояние да приема IP връзки (тъй като в момента са разрешени само входящи ISDN повиквания),

²⁷⁵ Отговор на Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част III, въпрос а) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷⁶ Отговори на Австралия (един щат), Бразилия, Израел, Малта и Мексико на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷⁷ Отговори на Израел и Португалия на част III, въпроси а) и с) от въпросника за профила на държавата (пак там). В отговора на Португалия също така се посочва, че когато доказателствата могат да бъдат събрани чрез търговски доставчици, се препоръчва използването на Skype поради неговата оперативна съвместимост със Skype for Business.

²⁷⁸ Отговор на Сингапур на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁷⁹ Отговори на Финландия и Полша на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁸⁰ Отговори на Австралия (два щата), Беларус, Босна и Херцеговина, България, Китай (САР Хонконг), Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Германия, Гърция, Унгария, Латвия, Норвегия, Словения, Швеция и Швейцария на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

като това ще бъде по преценка на съдията за всеки отделен случай²⁸¹.

219. Някои от притесненията, изразени от отговарящите държави по отношение на използването на търговски доставчици, са следните: предпочита се защитена връзка, установена индивидуално между молещия и замоления орган²⁸²; търговският доставчик може да съхранява съдържанието на видео връзката — ситуация, която трябва да се избягва²⁸³; Skype или други търговски доставчици не са интегрирани в инфраструктурата за видеоконферентна връзка на съответните органи²⁸⁴.

²⁸¹ Отговор на Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там). За разглеждането на IP и ISDN (и двете са видове мрежи) вж. **B2.2**.

²⁸² Отговор на Полша на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁸³ Отговор на Китай (САР Хонконг) на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁸⁴ Отговор на Латвия на част III, въпрос с) от въпросника за профила на държавата (пак там).

B2 Минимални технически стандарти

- 87 Техническите стандарти за всяка система за видео връзка следва да се разглеждат цялостно, за да се гарантира, че всеки компонент поддържа ефективната работа на системата.
- 88 Измежду основните начини, чрез които може да се осъществи видео връзка, органите се насърчават да обмислят използването на мост за видеоконферентна връзка или на устройство многоточкова конферентна връзка (MCU), които или са вградени в системата или се използват чрез услуга на трето лице, за да се намалят опасенията от оперативна несъвместимост, особено когато трябва да се установи трансгранична връзка.

220. Макар да е важно компонентите да отговарят на най-високите възможни стандарти, както е при всеки тип технологична инфраструктура, технологията, позволяваща видео връзка, може да бъде толкова стабилна, колкото е най-слабото ѝ звено. При това положение е необходим цялостен подход при определяне на изискуемото качество и стандарти за всеки компонент.
221. Като отправна точка е важно да се отбележат четирите основни начина, по които може да се установи видео връзка, а именно: „директно“ между системите, чрез „мост“ за видеоконферентна връзка, чрез разпростиране на основната съдебна зала до отдалечената точка или обратно чрез свързване на отдалечената точка с основната система на съдебната зала. Всеки от тези начини има своите предимства, но използването им зависи главно от вида на системите и капацитета на всяко от включените местоположения.
222. Първо, за да се установи ефективна и директна видео връзка, оборудването на всяко място трябва да бъде оперативно съвместимо (напр. видът на мрежата и протоколите на кодека)²⁸⁵. За да се гарантира това и стига да е приложимо, използваното оборудване следва да съответства на стандартите, които са приети в индустрията, а именно — на тези, препоръчани от Сектора по стандартизация на далекосъобщенията на Международния съюз по далекосъобщения (ITU-T).²⁸⁶ Предимствата на това директно повикване в стил „точка до точка“ са, че функционалността и пълният набор от възможности на системите се запазват, като например използването на множество камери и/или екрани.
223. Второ, в случай че оборудването не е оперативно съвместимо, местата са свързани чрез различни мрежи или несъвместими протоколи или трябва да се свържат повече от две места, може да се наложи използването на свързваща услуга²⁸⁷. Както е посочено в речника на термините, мостът за видеоконферентна връзка (понякога наричан просто „мост“,

²⁸⁵ Вж. напр. **B2.1** и **B2.2**.

²⁸⁶ Стандартите на ITU-T се издават като „препоръки“ и могат да се намерят в списъка, озаглавен „Recommendations by series“, до който има достъп на следния адрес: < <https://www.itu.int/ITU-T/recommendations/index.aspx> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

²⁸⁷ Проект „Ръкостискане“, „Г2.1 Цялостен доклад от изпитването“, стр. 18—19.

известен още като устройство за многоточкова конферентна връзка (MCU) или „шлюз“) е комбинация от софтуер и хардуер, която създава виртуална заседателна зала, и действа като „мост“, който свързва обектите и позволява провеждането на разговори, когато е необходимо (напр. преобразуване на мрежовия сигнал, протоколи на кодеци или аудио/видео разделителна способност)²⁸⁸. „Мостът“ може или да бъде вграден в инфраструктурата за видео връзки на дадено място, или да бъде предоставен от трето лице, която може да предлага и допълнителни услуги като набиране на местата, наблюдение на връзката и следене за цялостното качество. При това положение някои органи могат да предпочетат мост, включен в собствената му инфраструктура, за да се избегнат евентуални проблеми със сигурността, когато трето лице предоставя свързваща услуга. Независимо от механизма за управление най-важното съображение е, че MCU трябва да бъде конфигуриран по такъв начин, че да позволява подходяща обработка на входящите и изходящите повиквания, стига практиките за сигурност или протоколите да го позволяват. Например препоръчва се MCU да бъде конфигуриран така, че да позволява директно набиране на крайната точка в чужбина и по подобен начин да позволява набиране от чуждестранни крайни точки²⁸⁹. По такъв начин ще се избегне ситуацията, при която устройствата на многоточкова конферентна връзка и на двата органа разрешават само входящи повиквания, с което по същество се създава задънена улица, тъй като нито един от двата MCU не може да установи връзка²⁹⁰.

224. Последните две опции работят по сходен начин, а третият вариант се изразява в това системата за видео връзка в съдебната зала да се „разпростре“ до отдалеченото място чрез връзка от разстояние, като приложение, което е инсталирано на отдалеченото място, набира вградения кодек на основната съдебна зала. Това обаче изисква съдебната зала не само да поддържа IP мрежови връзки, но и да бъде свързана с интернет, което може да породи опасения за сигурността у някои органи.
225. Напротив, четвъртият начин за установяване на видео връзка е отдалеченото място да се включи в системата за видео връзки на основната съдебна зала, но само като „спомогателен“ вход, който позволява на отдалеченото място да се свърже, като едновременно с това го разделя ясно и сигурно от системите за видео връзка на основните съдебни зали.
226. Независимо какви технологични решения се прилагат, по-долу се препоръчват „минимални“ технически стандарти, за да се осигури връзка с достатъчно качество, което в крайна сметка ще улесни предоставянето на достъп до правосъдие на участващите от разстояние в сравнение с тези, които се явяват лично.

²⁸⁸ Важно е да се отбележи, че ако мостът осигурява ефективна възможност за транскодиране, лицата ще бъдат свързани чрез моста за видеоконферентна връзка „при най-високата скорост и възможно най-доброто качество, което тяхната индивидуална система може да поддържа“ (в резултат на това участниците могат да се ползват от различни равнища на качеството на аудио и видео предаването). Ако не е осигурено ефективно транскодиране, мостът ще установи връзките на принципа на най-малкия общ знаменател (т.е. най-бавната връзка). За повече информация вж. Polycom, White Paper, *An Introduction to the Basics of Video Conferencing*, 2013 г., която може да бъде намерена на следния адрес: < <http://www.polycom.com/content/dam/polycom/common/documents/whitepapers/intro-video-conferencing-wp-engb.pdf> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

²⁸⁹ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 24.

²⁹⁰ Тестовите, проведени в рамките на проекта „Ръкостискане“, също показват, че ако и двете крайни точки на повикване за видео връзка се набират от MCU, може да възникнат проблеми като цикъл или прекратяване на връзката. Вж. проект „Ръкостискане“ (пак там), стр. 17—18.

B2.1 Кодек

89 Кодеците следва да съответстват на релевантните стандарти за сектора, за да се гарантира като минимум едновременно аудио и видео предаване.

227. Кодекът, на който се дава определение в речника на термините, е ключов компонент на системата за видео връзка и следва да е съвместим с другите ѝ компоненти. Системите за видео връзка обикновено включват както видео, така и аудио кодек, както и кодек за данни или текст.
228. От профилите на държавите е видно, че има разнообразие от кодеци²⁹¹. Повечето отговарящи държави посочват, че техните органи използват кодеците на Cisco, включително на Cisco Tandberg, или на Polycom²⁹². Както съобщават отговарящите държави, други кодеци, които се използват, са произведени от производители като Aethra²⁹³, Avaya²⁹⁴, AVer²⁹⁵, Google²⁹⁶, Huawei²⁹⁷, LifeSize²⁹⁸, Openmeetings²⁹⁹, Sony³⁰⁰, и Vidyo³⁰¹.
229. Независимо от избора на производител кодеците, които ще се използват, трябва да отговарят на стандартите на ITU-T или на еквивалентни стандарти. Стандартите на ITU-T за видео кодеци са определени в препоръки H.261, H.263, H.264 и H.265³⁰². Стандартите за аудио кодеци на ITU-T са описани в препоръки G.711, G.719, G.722, G.722.1, G.723.1, G.728 и G.729³⁰³. Други аудио кодеци, които отговарящите държави използват, включват: AAC-

²⁹¹ Вж. „Кратък обзор на отговорите“ (цит. бележка 4), част III, въпрос b).

²⁹² За кодеците на Cisco (и/или на Cisco Tandberg) вж. отговорите на Австралия (един щат), Беларус (определени съдилища), Босна и Херцеговина, България, Китай (САР Хонконг), Франция, Германия (на някои места), Латвия, Норвегия и Швеция в част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12). За кодеците на Polycom вж. отговорите на Австралия (един щат), Чешката република, Естония, Финландия, Германия (на някои места), Унгария, Малта, Сингапур, Словения и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹³ Отговори на Кипър и Румъния (вж. приложение II) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁴ Отговор на Китай (САР Хонконг) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁵ Отговор на България на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁶ Отговор на Венесуела на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁷ Отговор на Литва на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁸ Отговори на Беларус (някои съдилища) и Германия (на някои места) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

²⁹⁹ Отговор на Венесуела на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰⁰ Отговори на Хърватия и Германия (на някои места) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰¹ Отговор на Република Корея на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰² Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия H.

³⁰³ Пак там, серия G.

LD³⁰⁴, SPEEX³⁰⁵, HWA-LD³⁰⁶, Siren³⁰⁷, и ASAO³⁰⁸. Стандартът за кодек за данни (напр. за предаване на надписи или текст чрез видео връзка) е предмет на препоръка T.120³⁰⁹.

В2.2 Мрежи

- 90 Препоръчително е да се използва IP мрежа, а ISDN, ако е налице³¹⁰, да се прилага като резервно копие или в непредвидени случаи.
- 91 Органите се насърчават, доколкото е възможно, да оборудват мрежата с капацитет за множество точки.

- 230. Най-често използваните мрежи за предаване на видео връзки са цифрова мрежа с интеграция на услугите (ISDN) и интернет протокол (IP)³¹¹. ISDN, която първоначално е възприетото средство за видео връзка, осигурява цифрова комуникация по телефонна линия. За разлика от това, IP, който използва интернет за предаване, се превърна в преобладаващата мрежа за видеоконферентна връзка, тъй като обикновено осигурява по-голям широколентов достъп, позволявайки по-добро качество на видео и аудио предаването³¹².
- 231. Повечето отговарящи държави посочват в профилите си, че използват както IP, така и ISDN връзки за установяване на видео връзка³¹³. Някои от отговарящите държави съобщават, че

³⁰⁴ Отговори на Босна и Херцеговина, Литва, Румъния и Швеция на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³⁰⁵ Отговор на Република Корея на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰⁶ Отговор на Литва на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰⁷ Отговор на Сингапур на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³⁰⁸ Отговор на Венесуела на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там) (този конкретен кодек е известен още като „Nellymoser“).

³⁰⁹ Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия Т.

³¹⁰ През следващите години ISDN ще бъде премахната постепенно в големи части от Европа. Някои държави — членки на ЕС, вече са завършили миграцията от ISDN към мрежи, базирани на IP, а други се очаква да направят същото най-късно до 2025 г. Вж. Комитет по електронни съобщения (ECC) на Европейска конференция по пощи и далекосъобщения (CEPT), доклад № 265 на KEC: *Миграция от PSTN/ISDN към мрежи, базирани на IP, и регулаторни аспекти*, 2017 г., които могат да бъдат намерени на следния адрес: < <https://www.ecodocdb.dk/download/754b9fdf-e4c5/ECCRep265.pdf> > [последна справка на 4 март 2020 г.].

³¹¹ М. Е. Gruen и С. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 6—7. Вж. също така речника на термините.

³¹² Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 18.

³¹³ Отговори на Австралия (някои щати съобщават, че имат само ISDN или само IP), Бразилия, Китай (САР Хонконг), Хърватия, Кипър, Франция (в процес на преминаване от ISDN към IP със завършени вече 75 %), Германия, Република Корея (използваща асиметрична цифрова абонатна линия (ADSL) за свързване с доставчика на услуги), Латвия, Литва, Норвегия, Полша, Португалия, Сингапур, Словения, Швеция и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

използват изключително IP мрежата³¹⁴.

232. В контекста на ISDN няма нито един глобален стандарт и следователно технологията съществува в различни форми. Системите за видеоконферентна връзка обаче, които използват ISDN, автоматично се преобразуват в общ стандарт, който е установен с препоръка H.320 на ITU-T — всеобхватна препоръка за видео и аудио предаване чрез ISDN³¹⁵. За разлика от това преобразуването не е необходимо за IP, тъй като благодарение на интернет комуникациите стандартът е съвместим в световен мащаб. ITU-T е публикувал препоръка в тази връзка: H.323, която е стандарт, прилаган в много от отговорилите държави³¹⁶. Протоколът за започване на сесия (SIP) е алтернативен IP стандарт, който също се използва в много отговарящи държави³¹⁷.
233. Резултатите от проекта „Ръкостискане“ изтъкват няколко други важни аспекта, свързани с мрежовите параметри. Първо, софтуерът Gatekeeper в най-добрия случай следва да бъде включен в системата за видеоконферентна връзка, за да се управлява мрежата (включително префикс и набиране) и нейното взаимодействие със защитна стена³¹⁸. Второ, доколкото оборудването не е оперативно съвместимо или свързано с различни мрежи (т.е. ISDN към IP връзки), може да се наложи използване на свързваща услуга за видеоконферентна връзка (както е разгледано по-горе в точка 223)³¹⁹. Трето, такъв мост може да се окаже необходим и за координиране на използването на видео връзка с включване на три или повече отделни крайни точки или за управление на множество повиквания за видео връзка по едно и също време³²⁰. По-голямата част от отговарящите държави отбелязват в профилите си, че са възможни многоточкови конферентни връзки в рамките на системите на техните органи³²¹.

³¹⁴ Отговори на Беларус, Босна и Херцеговина, България, Чешката република (използва ISDN за тестване), Естония, Финландия, Унгария, Израел, Малта и Венесуела на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³¹⁵ Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия H.

³¹⁶ Отговори на Босна и Херцеговина, Китай (САР Хонконг), Кипър, Чешката република, Финландия, Франция, Германия (на някои места), Унгария, Израел, Малта, Португалия, Сингапур и Словения на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³¹⁷ Отговори на Босна и Херцеговина, Китай (САР Хонконг), Чешката република, Финландия, Франция, Германия (на някои места), Израел, Малта, Португалия (в развитие) и Швеция на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³¹⁸ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 25.

³¹⁹ Пак там. Вж. също така отговора на Обединеното кралство (Англия и Уелс) (използва защитена мрежа с „мостова връзка“) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³²⁰ Проекта „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 17. Вж. напр. отговорите на Латвия, Норвегия, Португалия и Швеция на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там), които препращат конкретно към MCU.

³²¹ Отговори на Австралия (два щата), Беларус, Бразилия (в повечето случаи), Босна и Херцеговина, Китай (САР Хонконг), Чешката република, Естония, Финландия, Франция (посредством свързваща услуга на Министерството на правосъдието), Германия (на някои места), Унгария, Израел, Република Корея (до 100 участници), Латвия, Литва (до 46 участници), Малта, Норвегия, Полша (не във всички съдилища), Португалия, Румъния, Сингапур, Словения (до 20 участници), Швеция (до 5 участници на устройство или повече чрез MCU) и Венесуела на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

В2.3 Честотна лента

- 92 Органите се насърчават да оборудват мрежата си с максимално възможния капацитет на честотната лента.
- 93 В зависимост от мрежата препоръчителната честотна лента в момента е минимум 1,5-2 мегабита в секунда за IP мрежи (или поне 384 килобита в секунда за ISDN мрежи).

234. Предоставянето на достатъчно широка честотна лента е едновременно един от най-важните и евентуално най-скъпите компоненти на доставката на услуги за видео връзка. Кодеците могат да осигурят адекватно качество на картината и звука само при достатъчно широка честотна лента. Системите за видео връзка следва да бъдат проектирани с оглед на това, като трябва да осигурят възможно най-големия капацитет на честотната лента, дори ако впоследствие тя бъде ограничена на практика от мрежовите или интернет честотните възможности³²². По същия начин, дори при системи с най-широките честотни ленти, следва да се има предвид надеждността и коефициентът на полезно действие на мрежовата връзка, тъй като най-малкото прекъсване или несъответствие може да попречи на способността на системата да предоставя възможно най-добрата услуга. Например тестовите, проведени в хода на проекта „Ръкостискане“, потвърждават, че капацитетът на честотната лента на ISDN връзка е много по-малък (т.е. с по-ниска скорост на предаване, която обикновено е около 384 килобита в секунда) от този на IP мрежова връзка (т.е. обикновено поне 1,5 мегабита в секунда)³²³, поради което такива системи следва да останат вторично или „резервно“ решение.
235. Днес по-голямата част от оборудването за видеоконферентни връзки позволява предаване с висока разделителна способност (HD) (обикновено 720—1080 линии на разделителната способност), а изискването за честотна лента за такова предаване за единично повикване от точка до точка е минимум 1,2—1,5 мегабита в секунда³²⁴. В този смисъл е логично, както отбелязват Gruen и Williams, повикванията между множество точки да изискват по-широка честотна лента, като по същество тя се разширява поне с броя на необходимите точки (напр. 5 мегабита в секунда за връзка с четири точки)³²⁵. Заключениета, направени в резултат на проекта „Ръкостискане“ по подобен начин препоръчват честотната лента на всяка система за видео връзка да бъде достатъчно широка, за да поддържа максималния

³²² Е. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 121; Федерален съд на Австралия (цит. бележка 15), стр. 2.

³²³ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 19.

³²⁴ М. Е. Gruen и С. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 8—9. Вж. също така отговорите на България, Китай (САР Хонконг), Естония, Франция, Германия, Унгария, Латвия, Малта, Норвегия, Полша, Португалия и Словения на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12), като всички посочени държави съобщават, че имат капацитет за висока разделителна способност (HD) или едновременно за висока и стандартна разделителна способност (HD/SD). Вж. също така отговорите на Беларус и Хърватия, които съобщават, че имат капацитет само за стандартна разделителна способност (SD), на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³²⁵ М. Е. Gruen и С. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 9.

брой необходими сесии, които да се предлагат едновременно през пиковите период³²⁶. Следва да се отбележи, че тези опасения могат отчасти да бъдат смекчени чрез използването на мост за видеоконферентна връзка (както е обсъдено по-горе в точка 223), въпреки че самият мост трябва да има достатъчно широка честотна лента.

236. Отговарящите държави съобщават в профилите си за широк набор от възможни честотни ленти и скорости на предаване дори в рамките на двата основни вида мрежова връзка³²⁷. Много от отговарящите държави съобщават за максимален капацитет от 2 мегабита в секунда или по-голям³²⁸, като най-големият капацитет на честотната лента, за който се съобщава, е 8 мегабита в секунда (за IP връзка)³²⁹. Както беше отбелязано по-горе, основният определящ фактор е видът на използваната мрежа, тъй като IP мрежовите връзки обикновено позволяват значително по-голям капацитет на честотната лента.

В2.4 Шифроване

- 94 Препоръчва се шифроване на сигнали според стандарта в индустрията, като практиката на органите потвърждава широката му употреба.
- 95 Ако се използва криптиране, то следва да бъде зададено на „автоматично“ или на „най-добрия опит“, за да се сведат до минимум проблемите със съвместимостта с другите видове шифроване.

237. Макар обикновено да са от по-съществено значение по наказателни дела, трансграничните предавания чрез видео по граждански и търговски дела следва също да бъдат защитени от незаконно прихващане от трети лица, като се използват средства, пропорционални на деликатността на въпроса³³⁰. Използването на защитна стена и/или на ISDN мрежа може да сведе до минимум риска от нелегален достъп до предаването, въпреки че IP връзките от известно време са предпочитани пред ISDN³³¹.
238. Която и мрежа да се използва, в рамките на проекта „Ръкостискане“ се стигна до заключението, че се препоръчват убедено допълнителни средства за свеждане до минимум на неоторизирания достъп, като например шифроване на действителните

³²⁶ Наред с това проектът препоръчва допълнителен буфер за IP връзки в рамките на „гарантираната приоритетна честотна лента“ (т.е. минималната честотна лента плюс 20 %). Вж. проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 323).

³²⁷ Вж. общо Краткия обзор на отговорите (цит. бележка 4), част III, въпрос b).

³²⁸ Вж. напр. отговорите на Беларус, Босна и Херцеговина, Китай (САР Хонконг), Чешката република, Франция, Унгария, Литва, Малта, Полша и Португалия на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³²⁹ Отговор на Литва на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (пак там).

³³⁰ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 15), стр. 19.

³³¹ Вж. напр. M. Reid, „Multimedia conferencing over ISDN and IP Networks using ITU-T H-series recommendations: architecture, control and coordination“, *Computer Networks*, том 31, 1999 г., стр. 234.

предадени сигнали³³². Повечето отговарящи държави съобщават в профилите си, че използват някаква форма на допълнителна сигурност или шифроване³³³. Най-често срещаният вид шифроване, за който се съобщава сред отговарящите държави, е този на AES (усъвършенстван стандарт за криптиране)³³⁴, който се използва в приблизително половината от въпросните държави³³⁵. Другите методи за шифроване зависят от вида на използваната мрежа и система, но като цяло са в съответствие със стандарта на ITU-T, съдържащ се в препоръка H.235³³⁶.

239. Освен това, за да се сведат до минимум проблемите със съвместимостта, породени от използването на различни методи за криптиране, се препоръчва също така настройката за шифроване „автоматично“ или „най-добър опит“ да бъде избрана на устройството³³⁷. В зависимост от използваните мрежи може да се наложи молещите и замолените органи даже да се споразумеят за определен начин на шифроване (напр. в случай на IP мрежа).

В2.5 Аудио (микрофони и говорители)

- 96 Органите се насърчават да инсталират допълнителна аудио система, която да повиши качеството на звука на съществуващото оборудване за видео връзка.
- 97 Препоръчва се залата за изслушването да бъде оборудвана с достатъчен брой микрофони и говорители, които да стигнат за всички участници.

240. Обикновено залата за изслушване следва да разполага с аудио система, свързана към оборудването за видео връзка, включително регулируема сила на звука и достатъчно високоговорители, за да се излъчва звукът ясно в цялата зала (т.е. да не се разчита само на високоговорителите, които обичайно се намират на видео дисплея)³³⁸. Доколкото е възможно, следва да бъдат осигурени микрофони на мястото на всеки участник в залата, който се изказва, но да са разположени по такъв начин, че да намаляват до минимум

³³² Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 323).

³³³ Т.е. 22 отговарящи държави. Вж. отговорите на Беларус, Босна и Херцеговина, България, Китай (САР Хонконг), Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия (на някои места), Унгария, Израел, Република Корея, Латвия, Литва, Малта, Норвегия, Португалия, Румъния, Словения и Швеция на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³³⁴ Вж. напр. Национален институт за стандарти и технологии (NIST) на Съединените щати, „Оповестяване на усъвършенствания стандарт на криптиране (AES)“, *публикация във връзка с Федералните стандарти за обработка на информация*, том 197, 2001 г.

³³⁵ Отговори на Беларус, Босна и Херцеговина, Китай (САР Хонконг), Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия (на някои места), Република Корея, Литва, Норвегия, Португалия, Румъния, Словения и Швеция на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³³⁶ Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия H. Вж. напр. отговорите на Литва (H.235), Португалия (H.235) и Румъния (H.233, H.234, H.235) на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³³⁷ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 204).

³³⁸ М. Е. Gruen и С. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 12.

разсейването или възпрепятстването³³⁹.

241. В крайна сметка, както е установено в резултат на всеобхватно проучване в една от договарящите страни, има пет ключови аспекта, които трябва да се имат предвид при избора на подходяща аудио система: артикулация; естествен тон; усилване (без обратна връзка); локализация на източника; и акустично удобство³⁴⁰.

В2.6 Видео (камери и екрани)

- 98 Доколкото е възможно, камерите следва да имат функции за панорама, накланяне и приближаване.
- 99 Препоръчва се камерите и екраните да могат да излъчват видео с висока разделителна способност (720 p), като поддържат разделителна способност от поне 1280 x 720 пиксела.
- 100 Участниците и органите се насърчават да проверяват за допълнителни изисквания преди изслушването (като оглед на цялата зала, възможности за разделен екран или камери за документи).

242. По отношение на възможностите на камерата, както беше отбелязано по-горе (Б7.1), се препоръчват разнообразни изгледи, включително отблизо или широкоъгълни, които се задават предварително, стига да са налични³⁴¹. Опитът на Европейския съюз показва, че, когато е възможно, камерите следва да имат необходимите функции за „панорама“, „накланяне“ и „машабиране“, като се има предвид необходимостта от запазване на пропорционален дисплей, както и възможността председателстващото длъжностно лице да изисква повече опции или изгледи в сравнение с останалите участници³⁴².
243. Като се има предвид, че, както отбелязват някои коментатори, на способността на председателстващите длъжностни лица да оценяват поведението и нюансите в него по време на производство чрез видео връзка се отдава особено значение³⁴³, както камерите, така и екраните следва да бъдат оборудвани по такъв начин, че да поддържат възможно най-висока разделителна способност. Последните тестове в рамките на Европейския съюз показват, че препоръчителните параметри за висока разделителна способност са минимум

³³⁹ E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 118. Вж. също така отговора на Унгария на част III, въпрос b) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12), която отбелязва, че има по два микрофона на комплект за осъществяване на видео връзка.

³⁴⁰ За цялостно обсъждане на това проучване, направено в Австралия, вж. E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 117.

³⁴¹ Пак там, стр. 58.

³⁴² Наръчник за видеокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 18—19. Вж. също така отговора на Германия на част III, въпрос e) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12); E. Rowden и др. (цит. бележка 45), стр. 120—121.

³⁴³ Вж. напр. R. A. Williams (цит. бележка 1), стр. 21.

720 p с разделителна способност от 1280 x 720 пиксела и честота на кадрите от 25—30 кадъра в секунда³⁴⁴. Съгласно препоръка H.265 на ITU-T по-новият стандарт, установен за високоефективно видео кодиране, поддържа резолюции до 8192 x 4320 пиксела (обхващащи и 4K, и 8K)³⁴⁵, но способността на системата за видеокоферентна връзка да използва такава ултрависока разделителна способност до голяма степен зависи от наличната честотна лента (вж. също **B2.3**)³⁴⁶.

244. Оптималният размер на екрана зависи от фактори като размерите на залата за изслушване и от това дали дисплеят е разделен или е на цял екран. По принцип е желателно изображението да е близо до естествения размер, което осигурява ясна видимост на лицето³⁴⁷. Екраните следва да имат минимална разделителна способност по стандарта WXGA (широк разширен графичен масив)³⁴⁸.
245. В зависимост от изискванията на председателстващото длъжностно лице, на страните, на лицето, което се разпитва или на други заинтересовани лица, за изслушването може да наложи използването на екрани с възможност за „разделен екран“. По-голямата част от отговарящите държави съобщават в профилите си, че имат капацитет за „разделен“ екран или за „множество“ екрани, което позволява няколко видео канала в рамките на едно предаване на видео връзка³⁴⁹. Показването на две (или повече) изображения се улеснява от стандарта, установен с препоръка H.239 на ITU-T³⁵⁰.
246. Много отговарящи държави посочват в профилите си, че камерата или камерите, които се използват, трябва да имат капацитета да заснемат изглед на цялата зала или всички участници и по-специално председателстващото длъжностно лице и лицето или лицата, които се явяват чрез видео връзка³⁵¹. Една от отговарящите държави също така съобщава, че камерата не трябва да се движи по време на изслушването, а времето трябва непрекъснато да се показва на екрана³⁵².
247. Както е отбелязано в **B4.1**, в някои случаи може да е желателно или необходимо да се използва камера за документи или друга възможност за презентация или споделяне на екрана, за да се позволи показването на документи или веществени доказателства. Тогава страните, които искат да се възползват от тези възможности за показване по време на производство, предавано чрез видео връзка, следва предварително да отправят подходящи запитвания до замоления орган.

³⁴⁴ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 323).

³⁴⁵ Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия H.

³⁴⁶ Проект „Ръкостискане“ (цит. бележка 190), стр. 27.

³⁴⁷ M. E. Gruen и C. R. Williams (цит. бележка 14), стр. 12.

³⁴⁸ Наръчник за видеокоферентни връзки при трансграничните производства (цит. бележка 16), стр. 19.

³⁴⁹ Вж. отговорите на Австралия (повечето щати), Беларус, Бразилия (в повечето случаи), Босна и Херцеговина, България, Китай (САР Хонконг) (само на едно място), Хърватия, Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия (на някои места), Унгария, Израел, Република Корея (с капацитет до 8 разделени екрана), Латвия (с капацитет до 16 разделени екрана), Литва, Малта, Норвегия (в зависимост от оборудването), Португалия, Румъния, Сингапур, Словения, Швеция и Венесуела на част III, въпрос б) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³⁵⁰ Вж. списъка „Recommendations by series“ (цит. бележка 286), серия H.

³⁵¹ Вж. напр. отговорите на Австралия, Финландия, Германия, Унгария, Португалия и Обединеното кралство (Англия и Уелс) на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (цит. бележка 12).

³⁵² Вж. отговора на Унгария на част III, въпрос е) от въпросника за профила на държавата (пак там).

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ I

**Събиране
на добри
практики**

ЧАСТ А ЗАПОЧВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВИДЕО ВРЪЗКА

А1 ПРЕДВАРИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ

А1.1 Правни основания

а. Използване на видео връзка съгласно вътрешното право

- 1 По силата на член 27 Конвенцията не е пречка за използване на вътрешното право за събиране на доказателства чрез видео връзка при по-малко ограничителни условия.
- 2 Първо, органите следва да проверят дали събирането на доказателства чрез видео връзка е допустимо по вътрешното право на държавата, в която протича производството.
- 3 Второ, органите следва да проверят дали събирането на доказателства чрез видео връзка не противоречи на вътрешното право на държавата, от която се събират доказателствата, включително че няма противоречие със съществуващи „клаузи за предотвратяване на прилагането на чуждестранно законодателство“ или с наказателното законодателство.

б. Използване на видео връзка съгласно други инструменти

- 4 Като се има предвид че Конвенцията не отменя действието на други инструменти (член 32), органите следва да проверят дали в конкретния случай други двустранни или многостранни актове не се ползват с примат.

в. Използване на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства

- 5 Нито духът, нито буквата на Конвенцията представляват пречка за използването на нови технологии, като тяхното прилагане може да бъде от полза за прилагането на Конвенцията.
- 6 Договарящите страни са разделени по въпроса за обвързващия характер на Конвенцията (т.е. дали тя трябва да се прилага винаги, когато се налага събиране на доказателства в чужбина — било то лично или чрез видео връзка). Въпреки различията в мненията Специалната държава да отдават приоритет на Конвенцията, когато се събират доказателства в чужбина (принцип на първото средство).
- 7 Прибягването до Конвенцията и до други приложими договори обикновено е съвместимо с клаузите за предотвратяване на прилагането на чуждестранно законодателство.

А1.2 Пряко или непряко събиране на доказателства

- 8 Договарящите страни не са на едно мнение относно това дали глава I от Конвенцията допуска пряко събиране на доказателства. Органите следва да проверят дали прякото събиране на доказателства се допуска от държавата, в която те се намират, преди да се изпрати съдебна поръчка за тази цел.
- 9 Съгласно глава II от Конвенцията специалният пълномощник може да събира доказателства в държавата на произход или в държавата на изпълнение при спазване на всички условия, определени в даденото разрешение. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила резерва по член 18 от Конвенцията.

- 10 Съгласно глава II от Конвенцията консултът може да събира доказателства чрез видео връзка от свидетели/вещи лица, които се намират на отдалечено място в държавата на изпълнение при спазване на всички условия, определени в даденото разрешение. Органите следва да проверят дали това е възможно в съответната договаряща страна.
- 11 Страните и представителите могат да присъстват чрез видео връзка независимо от това дали доказателствата се събират пряко или непряко.

A1.3 Правни ограничения при събирането на доказателства

- 12 Събирането на доказателства чрез видео връзка обикновено се ограничава до разпит на свидетел/вещо лице.
- 13 При разпита на свидетел чрез видео връзка обикновено се прилагат същите правни ограничения както при личното събиране на доказателства. Органите следва да направят справка с вътрешното право на съответната договаряща страна, за да проверят дали не са наложени никакви допълнителни ограничения.
- 14 Органите се насърчават да предоставят информация относно ограничения, предвидени в законодателството на техните държави, относно използването на видео връзка за събиране на доказателства (напр. чрез съобщаване за такива разпоредби в профила на държавата им).

A2 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА I

A2.1 Съдебни поръчки

- 15 Съгласно член 9, параграф 1 или член 9, параграф 2 от Конвенцията съдебни поръчки могат да се изпълняват чрез видео връзка.
- 16 В член 9, параграф 1 е предвиден обичайният начин или процедура за събиране на доказателства, напр. от свидетел/вещо лице, който се намира на място, което е отдалечено, но е на територията на самата замолена страна.
- 17 Изборът на видео връзка като специален начин или процедура по член 9, параграф 2 за събиране на доказателства може да доведе до разноски, включително във връзка с възможността да се иска тяхното възстановяване.

A2.2 Съдържание, форма и предаване на съдебната поръчка

- 18 Разрешение за осъществяване на видео връзка може да се иска или в самата съдебна поръчка, или впоследствие чрез неофициални средства за комуникация. Все пак е препоръчително това да стане в съдебната поръчка. Препоръчително е също така да се влезе в контакт с централния орган на замолената държава преди официалното предаване на съдебната поръчка, за да се потвърди възможността за използване на видео връзка.
- 19 Органите се насърчават да използват образеца на съдебна поръчка и, стига да е възможно и подходящо, да прибягват до електронни средства, за да ускорят предаването на съдебни поръчки и/или запитвания.

A2.3 Отговор на съдебна поръчка

- 20 Централните органи следва бързо да потвърждават получаването на съдебните поръчки и да отговарят на запитванията, отправени от молещите органи и/или заинтересованите страни, включително за използването на видео връзка.

A2.4 Уведомяване или призоваване на свидетели/вещи лица и на други участници

- 21 Процедурата за уведомяване или призоваване на свидетеля може да варира според това дали доказателствата се събират пряко или непряко. При процедурите по глава I обикновено замолената държава е тази, която извършва услуги или призовава експерта/вещото лице.
- 22 В случай че се иска пряко събиране на доказателства и преди предаването на съдебната поръчка, на молещите органи се препоръчва да гарантират, че свидетелят е съгласен да даде показания чрез видео връзка.

A2.5 Присъствие и участие при изпълнението на съдебна поръчка

а. Присъствие на страните и/или техните представители (член 7)

- 23 Присъствието *чрез видео връзка* на страните и техните представители подлежи на разрешение или на специален начин или процедура съгласно член 9, параграф 2 от Конвенцията.
- 24 В съдебната поръчка (в точки 13 и 14 на образеца) молещите органи следва да уточнят дали се иска присъствие на страните и техните представители чрез видео връзка, както и дали се налага кръстосан разпит.
- 25 Активното участие на страните и на техните представители в изслушването чрез видео връзка (т.е. не просто присъствие) се определя от законодателството на замолената държава. Вътрешното право на държавата може да допуска замоленият съд да упражни във всеки един случай дискреционните си правомощия в тази връзка.

б. Присъствие на представители на съдебната власт (член 8)

- 26 Проверете дали замолената държава е направила декларация по член 8 от Конвенцията.
- 27 Присъствието на представители на съдебната власт е възможно и без такава декларация, но при спазване на законодателството или практиките, установени в замолената държава.
- 28 Когато се иска разрешение от замолената държава, молещите органи следва ясно да уточнят, че присъствието на представители на съдебната власт ще се осъществи чрез видео връзка и да предоставят необходимите технически спецификации на оборудването ви за видео връзка.
- 29 Активното участие на представителите на съдебната власт в изслушването чрез видео връзка (т.е. не просто присъствие) се определя от законодателството на замолената държава. Вътрешното право на държавата може да допуска замоленият съд да упражни във всеки един случай дискреционните си правомощия в тази връзка.

A2.6 Мерки на принуда

- 30 За разлика от обикновените искания за съдебна помощ, свидетелят по принцип не може да бъде задължен да използва точно видео връзка за даване на показания.

A2.7 Клетва/потвърждение

- 31 Даването на показания под клетва или с потвърждение може да варира в зависимост от това дали доказателствата се събират пряко или непряко. В съответствие с член 9, параграф 2 от Конвенцията може да се изисква специална форма на клетвата или потвърждението.
- 32 Органите следва да проверят приложимите изисквания на вътрешното право на замолената държава, на молещата държава или на двете едновременно, за да гарантират допустимостта на дадените показания.

A2.8 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници

- 33 Установяването на самоличността на свидетеля/вещото лице може да варира според компетентността.
- 34 В случай че молещата държава трябва да установи самоличността на свидетеля/вещото лице, може да се наложи прилагането на по-строги процедури с оглед на използването на технологии за видео връзка и на разстоянието между молещия орган и свидетеля.

A2.9 Наказателни разпоредби

- 35 Даването на показания чрез видео връзка обикновено е доброволно по естеството си, въпреки че лъжесвидетелстването и неуважението към съда могат да бъдат санкционирани.
- 36 В някои случаи прилагането на наказателните разпоредби на две (или няколко) юрисдикции може да доведе до припокриване на компетентност или до пропуск.

A2.10 Права и други гаранции

- 37 Свидетел/вещо лице може да се позове на правата съгласно член 11 от Конвенцията.
- 38 Въпреки това, имайки предвид, че събирането на доказателства чрез видео връзка в много от случаите е доброволно, свидетелят/експертът не е длъжен да използва точно видео връзка, за да даде показания, и може да откаже да го направи, без да е необходимо да се позовава на право или задължение.

A2.11 Разноски

- 39 Използването на видео връзка при изпълнението на съдебна поръчка може да доведе до разноски в съответствие с член 14, параграф 2.
- 40 Преди да се поиска използването на видео връзка при изпълнението на съдебна поръчка, следва да се провери дали ще бъдат направени разноски както в молещата, така и в замолената държава, както и кой ще е отговорен за поемането им.

A3 ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВИДЕО ВРЪЗКА СЪГЛАСНО ГЛАВА II

A3.1 Консули и специални пълномощници

- 41 Важно е да се отбележи, че с декларация, направена по член 33, договарящите страни могат да изключат изцяло или отчасти прилагането на глава II. Органите следва да проверят дали съответната договаряща страна е направила такава декларация.
- 42 Сценарият, който най-често се развива по глава II, е специалният пълномощник, намиращ се в държавата на произход, да снее показания с видео връзка в държавата на изпълнение.
- 43 Когато е възможно на практика, страните, техните представители и/или представители на съдебната власт от държавата на произход могат да присъстват чрез видео връзка при събирането на доказателства от специалния пълномощник и/или консула, както и/или да участват в разпита на свидетеля. Подобно присъствие и участие се позволяват, ако са съвместими със законодателството на държавата на изпълнение и няма въпреки това да бъдат обвързани с условия, които се уточняват при даване на съгласието.

A3.2 Нужда от съгласие на държавата на изпълнение

- 44 Съгласно член 15 от Конвенцията съгласие *не е* необходимо, освен ако договарящата страна не е направила декларация. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила декларация по този член.
- 45 Освен ако договарящата страна не е направила декларация, съгласно членове 16 и 17 от Конвенцията се изисква разрешение, че доказателства могат да бъдат събирани без предварителното ѝ съгласие. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила декларация по тези членове.
- 46 Молбата за разрешение следва да уточнява, че доказателствата ще бъдат събирани чрез видео връзка, както и дали от държавата на изпълнение се изисква конкретно съдействие. За тази цел може да се използва образецът.
- 47 Консулите и специалните пълномощници трябва да се съобразят с условията, които държавата на изпълнение е уточнила при даване на съгласието си.

A3.3 Уведомяване на свидетеля

- 48 Наред с изискванията, предвидени в член 21, букви b) и c), за консула или специалния пълномощник е важно да уведоми свидетеля, че показанията ще бъдат снети чрез видео връзка.

A3.4 Явяване, присъствие и участие на страните, техните представители и/или представителите на съдебната власт

- 49 Стига да не противоречи на законодателството на държавата на изпълнение, присъствието и активното участие чрез видео връзка на страните, техните представители и представителите на съдебната власт се подчинява на същите правила както при личното събиране на доказателства в държавата на произход.
- 50 Представители на молещия съд могат да бъдат определени за специални пълномощници, които да разпитат чрез видео връзка лице, намиращо се в държавата на изпълнение, и могат да проведат изслушването в съответствие с вътрешното право на държавата на произход.

A3.5 Мерки на принуда

- 51 Свидетелят/експертът не е длъжен да даде показания, освен ако държавата на изпълнение не е направила декларация по член 18 и компетентният орган не е дал положително становище по молбата за оказване на помощ за събиране на доказателства с прилагане на принуда. Органите следва да проверят дали държавата на изпълнение е направила такава декларация.
- 52 Дори органът на някоя договаряща страна да принуди свидетеля да даде показания, той може и да не е в състояние да го застави да използва видео връзка за тази цел.

A3.6 Клетва/потвърждение

- 53 Консултът или специалният пълномощник има правомощието да снее показания под клетва или с потвърждение съгласно законодателството на държавата на произход, доколкото това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или не противоречи на разрешение, дадено от нея (член 21, букви а) и d).
- 54 В зависимост от национални или международни инструменти клетви/потвърждения, положени пред консули или специални пълномощници, могат да имат екстериториални последици в държавата на изпълнение.

A3.7 Установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице или на други участници

- 55 Консултът или специалният пълномощник е отговорен за установяване на самоличността на свидетеля/вещото лице в съответствие с правото на държавата на произход, освен ако това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение или с условията, съпътстващи нейното съгласие.

A3.8 Наказателни разпоредби

- 56 Национални и/или международни инструменти и всякакви други приложими споразумения уреждат възможното припокриване при прилагането на различни наказателни разпоредби или правораздавателните празноти между тях.

A3.9 Права и други гаранции

- 57 В член 21 от Конвенцията са предвидени няколко гаранции, които се дават на свидетеля, включително: начина, по който се снемат показанията, езика, на който следва да бъде направено искането до свидетеля и информацията, която трябва да се съдържа в него.

A3.10 Разноски

- 58 Използването на видео връзка може да доведе до допълнителни разноски. Правото на държавата на произход определя дали те трябва да се поемат от страните.

ЧАСТ Б ПОДГОТВЯНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗСЛУШВАНИЯ ЧРЕЗ ВИДЕО ВРЪЗКА

- 59 Доколкото е възможно, органите се насърчават да разпространяват публично и за предпочитане онлайн обща практическа информация и/или насоки в помощ на участниците, които подготвят предаването или изпълнението на искане чрез използване на видео връзка. Доколкото е възможно, органите се приканват да споделят тази информация с Постоянното бюро, за да бъде тя публикувана на уебсайта на ХКМЧП. По-конкретна и чувствителна информация може да се предостави на заинтересованите страни при поискване.
- 60 Всички участници в подготовката и осъществяването на видео връзка носят отговорност за поддържането на ефективна комуникация.

Б1 Разглеждане на възможните практически пречки

- 61 Участниците, които се готвят да предадат искане за видео връзка, следва да направят запитване пред съответния орган, който да потвърди, че липсват практически пречки или ограничения за изпълнението на искането за използване на видео връзка при събирането на доказателства (особено по глава II).

Б2 Насрочване и тестване

- 62 Когато насрочват изслушване с използване на видео връзка, органите се насърчават да вземат предвид разликите между часовите зони и последиците от действия извън обичайното работно време като например евентуалното увеличаване на разносните и наличието на по-малоброен персонал за поддръжка.
- 63 Органите се насърчават също така да тестват връзката преди изслушването, както и да извършват редовна поддръжка на оборудването.

Б3 Техническа поддръжка и обучение

- 64 Органите се насърчават, доколкото е приложимо, да предоставят необходимите координати за връзка, за да осигурят на всеки участник в изслушване чрез видео връзка достъп до подходяща техническа поддръжка.
- 65 Препоръчително е всеки член на персонала, ангажиран с контрола или експлоатацията на оборудването за видео връзка, да е преминал поне през базово обучение.

Б4 Заявяване на подходящи съоръжения

- 66 Органите следва да потвърдят всички изисквания или ограничения във връзка със заявеното оборудване като вида на залата за изслушване (напр. съдебна зала, зала за конференции) или местоположението ѝ (напр. в сградата на съда, в дипломатическа/консулска мисия, в хотел).
- 67 Органите следва да проверят дали съоръженията трябва да се заявят предварително и се насърчават да използват онлайн средства за улесняване на процеса по заявяване.

Б4.1 Използване на документи и веществени доказателства

- 68 В случай че ще се използват документи или веществени доказателства, преди или по време на изслушването следва да се договорят и организират подходящи средства за официалното им споделяне и представяне.

Б4.2 Частни линии за комуникация

- 69 Допълнителните (поверителни) линии за комуникация могат да се окажат препоръчителни или необходими, ако например страна/свидетел и техен законен представител участват от различни местоположения.

Б4.3 Специални случаи

- 70 При специални обстоятелства и особено в случай на уязвими свидетели може да се наложат допълнителни участници или допълнителни защитни мерки/мерки за сигурност.

Б5 Използване на устен превод

- 71 Като се имат предвид предизвикателствата, които установяването на видео връзка поставя, е препоръчително, и, стига да е възможно, да се ангажират единствено устни преводачи с подходяща квалификация и опит.
- 72 Като отчитат изискванията, произтичащи от вътрешното право, и насоките, дадени от съда, участниците следва да решат дали да се използва консекутивен или симултанен превод, като в контекста на видео връзките първият принципно е за препоръчване, и къде да се намира преводачът (по-добре е да бъде на същото място като свидетеля).

Б6 Записване, протоколиране и преглед

- 73 Участниците следва да одобрят как ще се записва процедурата, отбелязвайки, където е възможно и допустимо, че видеозаписът е за предпочитане пред писмения запис. Органите следва да гарантират сигурността на последващото боравене със и съхранение на записа или доклада.
- 74 Необходимо е да се организира наличието на оборудване за записване и/или присъствието на стенограф на изслушването.
- 75 Органите следва да гарантират сигурността и, ако е възможно, шифроването на живото предаване чрез видео връзка.
- 76 Доколкото е приложимо, участниците се насърчават да съобщават на съответните органи за проблеми или предизвикателства от практическо естество. По подобен начин органите се насърчават да бъдат проактивни в получаването на тази обратна връзка, за да се подобри още повече предоставянето на услуги за видео връзка.

Б7 Обстановка, разположение и протоколи

- 77 Във всички зали или пространства, които ще бъдат свързани по време на

изслушването, следва да се оптимизират условията за използването на видео връзка, включително размера на помещението, разположението, достъпа, акустиката и осветлението.

- 78 Оборудването следва да бъде настроено по такъв начин, че да емулира „лично“ изслушване, като се гарантира подходящ брой камери и микрофони, така че всеки участник да може да бъде видян и чул с минимални затруднения или смущения.

Б7.1 Контрол на камерите/звук

- 79 Препоръчва се удобен за ползване интерфейс, който да улесни работата с оборудването, с което за предпочитане е да борава председателстващото длъжностно лице.

Б7.2 Протокол за говорене

- 80 За да се сведат до минимум прекъсванията поради възможни забавяния на връзката, органите могат да обмислят прилагането на протокол за говорене на участниците по време на изслушването, особено ако трябва да се използва устен превод.

Б7.3 Протокол в случай на срив в комуникациите

- 81 Всички участници следва да бъдат запознати с процедурата за уведомяване на председателстващото длъжностно лице за техническите затруднения, възникнали по време на изслушването, и с координатите за връзка на персонала за техническа поддръжка, включително, стига да е приложимо, със свързващата услугата, предоставена от трето лице.

ЧАСТ В ТЕХНИЧЕСКИ АСПЕКТИ И АСПЕКТИ НА СИГУРНОСТТА

В1 Адекватност на оборудването

- 82 Органите се насърчават да използват оборудване с възможно най-добро качество, за да се емулира лично изслушване в най-голяма степен.
- 83 Персоналът, който отговаря за организацията, следва да е наясно с технологичните възможности и съоръжения, включително с местата, които са оборудвани с необходимата технология.

В1.1 Използване на лицензен софтуер

- 84 Основното предимство на това да се използва лицензен софтуер е наличието на техническа поддръжка, като практиката на органите потвърждава, че такава употреба е за предпочитане.

B1.2 Използване на търговски доставчици

- 85 Привържениците на събиране на доказателства чрез използване на технологии за видео връзка следва да проверят дали прибягването до общодостъпни търговски доставчици се допуска от съответните органи.
- 86 В случай че използват търговски доставчик за събиране на доказателства, участниците и органите се насърчават да осигурят подходящите мерки за сигурност.

B2 Минимални технически стандарти

- 87 Техническите стандарти за всяка система за видео връзка следва да се разглеждат цялостно, за да се гарантира, че всеки компонент поддържа ефективната работа на системата.
- 88 Измежду основните начини, чрез които може да се осъществи видео връзка, органите се насърчават да обмислят използването на мост за видеоконферентна връзка или на устройство за многоточкова конферентна връзка (MCU), който или е вграден в системата или се използва чрез услуга на трето лице, за да се намалят опасенията от оперативна несъвместимост, особено когато трябва да се установи трансгранична връзка.

B2.1 Кодек

- 89 Кодеците следва да съответстват на релевантните стандарти за сектора, за да се гарантира като минимум едновременното аудио и видео предаване.

B2.2 Мрежи

- 90 Препоръчително е да се използва IP мрежа, а ISDN (ако е налична) следва да се прилага като резервна или в извънредни ситуации.
- 91 Органите се насърчават, доколкото е възможно, да оборудват мрежата с капацитет за множество точки.

B2.3 Честотна лента

- 92 Органите се насърчават да оборудват мрежата си с максимално възможния капацитет на честотната лента.
- 93 В зависимост от мрежата препоръчителната честотна лента в момента е минимум 1,5-2 мегабита в секунда за IP мрежи (или поне 384 килобита в секунда за ISDN мрежи).

B2.4 Шифроване

- 94 Препоръчва се шифроване на сигнали според стандарта в индустрията, като практиката на органите потвърждава широката му употреба.
- 95 Ако се използва криптиране, то следва да бъде зададено на „автоматично“ или на „най-добрия опит“, за да се сведат до минимум проблемите със съвместимостта с другите видове шифроване.

B2.5 Аудио (микрофони и говорители)

- 96** Органите се насърчават да инсталират допълнителна аудио система, която да повиши качеството на звука на съществуващото оборудване за видео връзка.
- 97** Препоръчва се залата за изслушването да бъде оборудвана с достатъчен брой микрофони и говорители, които да стигнат за всички участници.

B2.6 Видео (камери и екрани)

- 98** Доколкото е възможно, камерите следва да имат функции за панорама, накланяне и приближаване.
- 99** Препоръчва се камерите и екраните да могат да излъчват видео с висока разделителна способност (720 p), като поддържат разделителна способност от поне 1280 x 720 пиксела.
- 100** Участниците и органите се насърчават да проверяват за допълнителни изисквания преди изслушването (като оглед на цялата зала, възможности за разделен екран или камери за документи).

ПРИЛОЖЕНИЕ II

**Разяснителни
диаграми**

Използване на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства
Глава I

Непряко събиране на доказателства (възможна употреба на видео връзка съгласно членове 7, 8, 9)

Пряко събиране на доказателства (възможно в някои държави по силата на член 9, параграф 2)

Използване на видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства Глава II¹

Пряко събиране на доказателства от консул (членове 15, 16, 21)

Пряко събиране на доказателства от специален пълномощник (членове 17, 21)

¹ По силата на член 33 от Конвенцията договаряща страна може да изключи отчасти или изцяло прилагането на глава II. Декларациите или резервите, направени от отделните договарящи страни, могат да се видят в колоната, озаглавена „Res/D/N/DC“, в таблицата за състоянието за Конвенцията за събиране на доказателства.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

**Практически
примери**

I. Използване на видео връзка по силата на глава I от Конвенцията за събиране на доказателства

Пример (1)

- (i) Заведено е гражданско дело пред съд на държавата X.
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Председателят на съда в държавата X (молящата държава) предава съдебна поръчка до централния орган (определен съгласно Конвенцията за събиране на доказателства) на държавата У (замолената държава) за получаване на свидетелски показания чрез подходящия компетентен орган в държавата У.
- (iv) В съдебната поръчка молящият орган на държавата X иска прилагането на специален начин или процедура съгласно член 9 от Конвенцията, като изисква на представителите на страните да се разреши да задават последващи въпроси, а свидетелските показания да бъдат дословно записани. Замоленият орган на държавата У следва да изпълни искането по член 9, освен ако това не е несъвместимо със законите на замолената държава или не е невъзможно поради съществуващата вътрешна практика или поради практически трудности.
- (v) След предаването на съдебната поръчка страните по делото се съгласяват да се използва видео връзка, която им позволява да наблюдават в държавата X даването на свидетелски показания пред компетентния съдебен орган в държавата У. Молящият орган на държавата X тогава се свързва с централния орган на държавата У, който потвърждава, че съдебните органи в тази държава разполагат с необходимите средства и че свидетелят може да бъде разпитан чрез видео връзка.
- (vi) След това молящият орган на държавата X попълва незадължителното приложение към образеца за даване на показания чрез видео връзка и го предава на централния орган на държавата У.
- (vii) Централният орган на държавата У приема съдебната поръчка и я насочва към компетентния орган, като отбелязва, че тя следва да бъде изпълнена чрез подсигуряване на видео връзка.
- (viii) Компетентният съдебен орган установява, че свидетелят в държавата У е готов да даде показания, което означава, че съдебната поръчка може да бъде изпълнена без прилагането на мерки на принуда.
- (ix) Компетентният съдебен орган на държавата У изпълнява съдебната поръчка, като провежда разпита на свидетеля в съответствие със законодателството, начините и процедурите на своята страна (включително например полагането на клетва или даването на потвърждение), съобразявайки се с исканията на молящия орган на държавата X за прилагането на специални начини или процедури съгласно член 9.
- (x) Ходът на делото се излъчва чрез видео връзка в съдебна зала в държавата X, където присъстват страните и техните законни представители, като те имат право на това съгласно член 7.
- (xi) Въпреки че държавата У не е направила декларация по член 8 относно присъствието на представители на съдебната власт на молящия орган, вътрешните разпоредби на замолената държава допускат такова присъствие. Съответно съдията на държавата X също присъства на изслушването чрез видео връзка.
- (xii) Правото на държавата У не съдържа забрана за никое от специалните искания, отправени от държавата X, и, доколкото е възможно, те ще бъдат изпълнени.
- (xiii) В този случай е необходим устен превод. Постигнато е съгласие молящият орган на държавата X да осигури от националния си регистър квалифициран устен преводач, който да се присъедини към заинтересованите страни, техните представители и представителите на съдебната власт в държавата X.

- (xiv) Ако правото на държавата У не позволява на заинтересованите страни, техните законни представители и/или представителите на съдебната власт в държавата Х да участват активно в делото в съответствие с отправеното по член 9 искане за специален начин или процедура, законните представители на страните имат право да задават последващи въпроси, при условие че въпросите се отправят чрез председателя на съда в държавата У при използване на устния превод в държавата Х.
- (xv) В съответствие с искането по член 9 органът, който е най-компетентен за целта, разпорежда присъствието на съдебен стенограф, който да възпроизведе дословно съдебното заседание. Подготвеният дословен протокол от съдебното заседание след това се предава на молещия орган на държавата Х заедно с документите, които удостоверяват изпълнението в съответствие с член 13.
- (xvi) Замоленият орган принципно ще изпълни съдебната поръчка без възстановяване на разходи, с изключение на тези, предвидени в член 14, параграф 2 — хонорари на експерти и/или устни преводачи или разноски, направени във връзка с прилагането на специален начин или процедура. В този случай не е необходимо да се възстановява сумата, изплатена като хонорар на устния преводач, на държавата У, тъй като неговото участие е било организирано от органа в държавата Х. Исканията, направени от съдебния орган на държавата Х, за съдебен стенограф, който да състави дословния протокол като специален начин или процедура, вероятно ще доведат до допълнителни разноски, подлежащи на възстановяване. Тъй като използването на видео връзка не е било изискано по силата на член 9, а е било просто неофициално искане, отправено до централния орган на държавата У, може да се окаже, че според вътрешното право и процедури на замолената държава разноските, свързани с използването на средствата за видео връзка, не е задължително да бъдат възстановени. Въпреки това е възможно държавата У да счете, че неофициалното искане за използване на видео връзка все пак попада в приложното поле на член 9, параграф 2 и следователно разноските трябва да бъдат възстановени.

Пример (2)

- (i) В съд на държавата Х е заведено дело от областта на семейното право.
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Страните по делото се съгласяват да се използва видео връзка, която им позволява да наблюдават в държавата Х даването на свидетелски показания пред надлежния компетентен орган на държавата У.
- (iv) Председателят на съда в държавата Х (молещата държава) предава съдебна поръчка до централния орган (съгласно Конвенцията за събиране на доказателства) на държавата У (замолената държава) за получаване на свидетелски показания чрез подходящия компетентен орган на държавата У. Молещият орган на държавата Х иска в съдебната поръчка показанията да бъдат снети посредством видео връзка и да бъде изготвен видеозапис като специален начин или процедура съгласно член 9. Освен това молещият орган на държавата Х е поискал кръстосан разпит на свидетеля в допълнение към искането по член 9. Замоленият орган на държавата У следва да изпълни исканията по член 9, освен ако те не са несъвместими със законите на замолената държава или не са невъзможни поради съществуващата вътрешна практика или поради практически трудности.
- (v) Централният орган на държавата У приема съдебната поръчка и я насочва към компетентния съдебен орган, като отбелязва, че тя не е несъвместима с вътрешното право, а съдебният орган разполага с необходимото оборудване за осъществяване на видео връзката (и тя може да бъде записана). Следователно съдебната поръчка трябва да бъде изпълнена посредством свързване чрез видео връзка. Наред с това вътрешното законодателство на държавата У не е несъвместимо с искането за кръстосан разпит и такъв е възможен, въпреки че не се прибягва често до него.
- (vi) Съдебният орган на държавата У призовава свидетеля, който не се явява. В резултат на

това и в съответствие с член 10 съдебният орган прилага разпоредбите на вътрешното си законодателство, които му позволяват да издаде призовка, задължаваща свидетеля да даде показания, като при неявяване той ще понесе наказание. В резултат на призовката свидетелят се явява в съда.

- (vii) Държавата У е декларирала в съответствие с член 8 от Конвенцията за събиране на доказателства, че представители на съдебната власт от моления орган също могат да присъстват, ако компетентен орган е дал предварително разрешение за това. В този случай компетентният орган на държавата У (който съвпада с централния орган) е дал разрешение на представителите на съдебната власт на държавата Х да присъстват чрез видео връзка.
- (viii) Компетентният съдебен орган на държавата У провежда разпита на свидетеля в съответствие с начините и процедурите, прилагани в замолената държава, включително по отношение на прибягването до клетва или потвърждение.
- (ix) В съответствие с искането по член 9 за специален начин или процедура съдебното заседание също така се излъчва чрез видео връзка в съдебна зала в държавата Х, където присъстват страните и техните законни представители. Съгласно останалата част от искането по член 9 представителят на една от страните в държавата Х провежда кръстосания разпит, като задава въпросите си директно на свидетеля. Устен преводач, който се намира в държавата Х, превежда както въпросите на представителя, така и отговорите, дадени от свидетеля.
- (x) В съответствие с направеното по член 9 искане се изготвя видеозапис на съдебното заседание. След консултации с моления орган на държавата Х компетентният съдебен орган на държавата У разпорежда видеозаписът да бъде кодиран и да бъде изпратен по електронен път на моления орган по сигурен начин, който е съвместим със законодателството и на двете страни.
- (xi) Замоленият орган принципно ще изпълни съдебната поръчка без възстановяване на разходи, с изключение на тези, предвидени в член 14, параграф 2 — хонорари на експерти и/или устни преводачи или разноски, направени във връзка с прилагането на специален начин или процедура. В този случай, тъй като използването на видео връзката и последващия видеозапис са изискани по силата на член 9 като специални начини или процедури, е вероятно да се иска възстановяване и на разноските, свързани с използването на оборудването за видео връзка и за последващо шифроване/изпращане.

Пример (3)

- (i) В съд на държавата Х е заведено търговско дело.
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Законните представители на една от страните искат от съда да предаде съдебна поръчка за събиране на доказателства от свидетеля в държавата У чрез снемане на показанията с видео връзка.
- (iv) Съдът в държавата Х (в качеството си на молящ орган) предава съдебната поръчка на централния орган на държавата У (в качеството му на замолен орган), като добавя искане по член 9 за прилагане на специални начини или процедури за пряко събиране на доказателствата от молящата държава чрез видео връзка.

Пример 3А

- (v) По силата на вътрешното право на държавата У глава I от Конвенцията не допуска пряко събиране на доказателства. Специалните начини или процедури, предвидени в член 9, не могат да се приложат, сами по себе си, поради несъвместимост със законодателството на замолената държава.
- (vi) След като информира моления орган на държавата Х, замоленият орган на

държавата У (след обсъждане с молещия орган) действа по такъв начин, че да изпълни непряко съдебната поръчка, прилагайки законите и процедурите на своята държава. Компетентният орган на държавата У провежда разпита, като задава въпроси, предоставени от молещия орган на държавата Х (съставени най-вероятно от законните представители на страните).

Пример 3Б

- (v) По силата на вътрешното право на държавата У глава I от Конвенцията допуска пряко събиране на доказателства. Поради тази причина предвидените в член 9 специални методи и процедури следва да могат да се приложат.
- (vi) Замоленият орган на държавата У разглежда искането и дава разрешение за пряко събиране на доказателства, при условие че: свидетелят се намира в съдебна зала в държавата У; разпитът ще бъде проведен от съда на молещата държава; присъства представител на съдебната власт от държавата У, който да осъществи определени задачи и да наблюдава съдебното заседание.
- (vii) След обсъждане с молещия орган на държавата Х законните представители в тази държава правят необходимите практически уговорки относно условията на разрешението, дадено от замоления орган на държавата У. Това включва информиране на свидетеля, поддържане на контакт с държавата У с цел заявяване на съдебна зала за подходящ ден и час, както и уговаряне на присъствието на представител на съдебната власт от държавата У.
- (viii) В държавата Х се ангажира и устен преводач, който да подпомогне прякото събиране на доказателства.
- (ix) В началото на изслушването чрез видео връзка представителят на съдебната власт от държавата У установява самоличността на свидетеля.
- (x) След това представител на съдебната власт от молещия орган на държавата Х, както и присъстващият съдебен представител на държавата У информират свидетеля за правата, на които той може да се позове по време на изслушването в съответствие със законите и процедурите съответно на държавата Х и на държавата У.
- (xi) Доказателствата се събират съгласно законите и процедурите на държавата Х, а показанията се снемат пряко от съда на молещата държава Х.
- (xii) В съответствие с условията, определени от централния орган на държавата У, представителят на съдебната власт на тази държава отговаря за наблюдаването на съдебното заседание и в частност гарантира, че в нито един момент от даването на показанията спрямо свидетеля не е упражнена принуда и той не е насочван по друг начин.
- (xiii) Съдебен стенограф в държавата Х изготвя стенограма от снемането на показанията.

II. Използване на видео връзка по силата на глава II от Конвенцията за събиране на доказателства

Забележка: По силата на член 33 от Конвенцията за събиране на доказателства договаряща страна може да изключи отчасти или изцяло прилагането на глава II. Тези примери боравят с презумпцията, че държавата на изпълнение не е направила такова изключване, а държавата на произход не е направила резерва, като „не възразяващата“ държава на изпълнение все пак прилага принципа на взаимността в съответствие с член 33, параграф 3.

Пример (4)

- (i) Заведено е дело от областта на семейното право пред съд на държавата X (съд на държавата на произход).
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Тъй като свидетелят също така е гражданин на държавата X, страните и съдът на държавата на произход се споразумяват, че консул на държавата X (държавата на произход), който изпълнява функциите си в държавата У (държавата на изпълнение), ще снесе показанията от свидетеля.
- (iv) Страните изискват установяването на видео връзка, така че провежданият от консула разпит на свидетеля да бъде излъчван в съдебна зала в държавата X, където присъстват страните и техните законни представители.
- (v) Използването на видео връзка е изрично предвидено в законодателството на държавата X и едновременно с това не е забранено от законодателството на държавата У.
- (vi) Съгласно член 15 не се изисква разрешение от посочения от държавата У компетентен орган, тъй като свидетелят е гражданин на държавата X.
- (vii) Свидетелят е готов да даде показания и, бидейки гражданин на държавата X, говори свободно езика на съда на държавата на произход. В този случай не се налага нито прилагането на принуда, нито използването на устен превод.
- (viii) Държавата У обаче е голяма по територия и свидетелят се намира на място, значително отдалечено от града, където е консулт. Последният решава (след съгласуване със съда на държавата на произход), че е по-ефикасно да се осъществи видео връзка между три страни. По такъв начин биват свързани молещият съд на държавата X, консултът, който представлява държавата X и се намира в посолството/консулството в държавата У, и свидетелят, който също се намира в държавата У, но на различно и отдалечено място. Връзката е в присъствието на друго лице, компетентно да установи самоличността на свидетеля, и да гарантира, че той не е обект на влияние и/или принуда в нито един момент.
- (ix) Разпитът на свидетеля се провежда в съответствие със законодателството и процедурите на държавата на произход, доколкото това не е забранено от държавата на изпълнение.
- (x) Както е посочено в искането на страните и съобразно със законите на държавата X, страните, техните законни представители и/или представители на съдебната власт от държавата на произход присъстват на изслушването чрез видео връзка, доколкото това не е забранено от законодателството на държавата У.
- (xi) Консултът, оправомощен от държавата на произход, приема показанията под клетва и тържествените декларации, доколкото това не е несъвместимо със законодателството на държавата на изпълнение.
- (xii) В този случай разносните се поемат от страната, която иска събирането на доказателства.

Пример (5)

- (i) Заведено е гражданско дело пред съд на държавата X (съд на държавата на произход).
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Молещият съд на държавата X (държавата на произход) определя специален пълномощник, който да снесе показанията от свидетеля, намиращ се в държавата У (държавата на изпълнение).
- (iv) Страните по делото се споразумяват, че специалният пълномощник ще остане в държавата X и ще използва видео връзка, за да снесе показанията от свидетеля в държавата У, доколкото правото на държавата на произход предвижда използването на подобна технология.

- (v) Наред с това използването на видео връзка трябва да е разрешено от законодателството на държавата на изпълнение. В този случай правото на държавата У допуска използването на видео връзка за улесняване на събирането на доказателства.
- (vi) Държавата У е направила декларация по член 17, повтаряйки, че се изисква предварително разрешение от посочения от нея компетентен орган. Представителите на страните пристъпват към това да получат разрешение от компетентния орган на държавата У.
- (vii) Компетентният орган дава разрешение, при условие че преди снемането на показанията самоличността на свидетеля ще бъде потвърдена от длъжностно лице на компетентния орган.
- (viii) Специалният пълномощник прави необходимите практически уговорки, като наред с това изпраща искането на свидетеля и му съобщава деня, часа и мястото, както и всяка друга релевантна информация.
- (ix) Свидетелят е съгласен и готов да даде показания, което прави излишно разглеждането на въпроса, свързан с принудата.
- (x) В този случай както специалният пълномощник, така и свидетелят се нуждаят от устен превод. Специалният пълномощник организира присъствието на квалифициран устен преводач при свидетеля в държавата У.
- (xi) Специалният пълномощник провежда разпита на свидетеля в съответствие със законодателството и процедурите на държавата на произход, освен ако това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение. Разпитът се провежда чрез видео връзка от място в държавата Х, като на него присъстват и страните, и техните законни представители, за което имат право съгласно законодателството на държавата Х.
- (xii) Специалният пълномощник, упълномощен от правото на държавата Х в качеството ѝ на държава на произход, приема чрез видео връзка показанията под клетва и тържествените декларации, доколкото това не е несъвместимо със законодателството на държавата У като държава на изпълнение.
- (xiii) Участието на страните и на техните законни представители (включително кръстосан разпит или последващи въпроси) се определя по сходен начин с препращане към законодателството на държавата Х и доколкото не е несъвместимо с правото на държавата У.
- (xiv) Разноските във връзка с процедурата (включително разноски за устен превод и за наемане на помещение) обикновено се носят от страната, която е поискала събирането на доказателства.

Пример (6)

- (i) Заведено е търговско дело пред съд на държавата Х (съд на държавата на произход).
- (ii) Свидетел с местожителство в държавата У трябва да даде показания.
- (iii) Моленият съд на държавата Х (държавата на произход) определя специален пълномощник, който да снесе показания от свидетеля, намиращ се в държавата У (държавата на изпълнение).
- (iv) Специалният пълномощник е адвокат в държавата У, който говори свободно както езика на държавата Х, така и на държавата У.
- (v) Тъй като използването на технологии е предвидено в законодателството на държавата на произход, страните се обръщат към съда на тази държава с молба да разреши на специалния пълномощник да използва видео връзка за събиране на доказателства от свидетеля в държавата У, като процедурата се наблюдава от страните и от техните представители от местонахождението им в държавата Х.
- (vi) Наред с това използването на видео връзка трябва да е разрешено от законодателството

на държавата на изпълнение. В този случай правото на държавата У не съдържа забрана за използването на видео връзка.

- (vii) Държавата У не е направила декларация в съответствие с член 17. При липсата на декларация, която да дава принципно разрешение, в конкретния случай ще се изисква предварително разрешение от компетентния орган, посочен от тази държава.
- (viii) Компетентният орган дава разрешение, но го обвързва с условия, според които показанията трябва да бъдат снети в съдебна зала в държавата У в присъствието на представител на съдебната власт от тази държава.
- (ix) Специалният пълномощник прави необходимите практически уговорки, като наред с това изпраща искането на свидетеля и му съобщава деня, часа и мястото, както и всяка релевантна информация.
- (x) След като го информира, специалният пълномощник осъзнава, че свидетелят не желае да даде показания. Тъй като държавата У е направила декларация по член 18, специалният пълномощник може да допълни първоначалното искане с молба за помощ от страна на компетентния орган за събиране на доказателствата чрез принуда.
- (xi) Компетентният орган дава положително становище по молбата на специалния пълномощник и в съответствие с това прилага подходящите мерки на принуда, които са предписани от законодателството на неговата държава, за да осигури присъствието на свидетеля.
- (xii) След това специалният пълномощник провежда разпита на свидетеля в съответствие със законодателството и процедурите на държавата на произход, освен ако това не е несъвместимо с правото на държавата на изпълнение. Разпитът се провежда в съдебната зала на държавата У, като на него чрез видео връзка от държавата Х присъстват и страните, и техните законни представители, за което имат право съгласно законодателството на държавата Х.
- (xiii) Специалният пълномощник, упълномощен от правото на държавата Х в качеството ѝ на държава на произход, приема показанията под клетва и тържествените декларации, доколкото това не е несъвместимо със законодателството на държавата У като държава на изпълнение.
- (xiv) Участието на страните и на техните законни представители (включително кръстосан разпит или последващи въпроси) се определя по сходен начин с препращане към законодателството на държавата Х и доколкото не е несъвместимо с правото на държавата У.
- (xv) Тъй като в този случай специалният пълномощник говори свободно както езика на държавата Х, така и на държавата У, устен превод може и да не е необходим, но е вероятно да бъде използван заради лицата в държавата Х, които присъстват чрез видео връзка.
- (xvi) Разноските във връзка с процедурата (например разноските, направени за използване на съдебната зала, или за принудително призоваване на свидетеля) обикновено се поемат от страната, която е поискала събирането на доказателства.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Незадължителен формуляр за видео връзка

Предназначението на този формуляр е да се използва като приложение към препоръчителния образец на съдебна поръчка, който може да бъде намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП: < www.hcch.net >.

СЪДЕБНА ПОРЪЧКА —
НЕЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ФОРМУЛЯР ЗА СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА ЧРЕЗ ВИДЕО ВРЪЗКА

СЪДЕБНА ПОРЪЧКА —
НЕЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ФОРМУЛЯР ЗА СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА ЧРЕЗ ВИДЕО ВРЪЗКА

Хагска конвенция от 18 март 1970 г. за
събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела
Хагска конвенция от 18 март 1970 г. за
събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела

Технически параметри на устройството/устройствата за видео връзка
Технически параметри на устройството/устройствата за видео връзка

1.	Марка на устройството и модел <i>Марка и модел на устройството</i>	Въведете име на марката на устройството за видео връзка, което молещата държава да използва
2.	Вид на устройство за многоточкова конферентна връзка <i>Вид на устройство за многоточкова конферентна връзка</i>	Моля, отбележете, че се препоръчва устройство за многоточкова конферентна връзка. Моля, отбележете, че се препоръчва устройство за многоточкова конферентна връзка. ☐ Крайна точка ☐ Многоточкова конферентна връзка <i>Крайна точка</i>

3.	Вид мрежа <i>Вид мрежа</i> Примери за поредици от параметри IP и ISDN са дадени на стр. 3. Примери за поредици от параметри IP и ISDN са дадени на стр. 3.	Моля, обърнете внимание, че IP мрежата е препоръчителната мрежа. <i>Моля, обърнете внимание, че IP мрежата е препоръчителната мрежа.</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="667 436 1013 470">IP (SIP или H.323)</th><th data-bbox="1013 436 1353 470">ISDN</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="667 470 1013 1025"> IP адрес: <i>IP адрес:</i> Въведете IP адрес Име на хоста: <i>Име на хоста:</i> Въведете име на хоста (включително напълно квалифицирано име на домейна) Номер на разширението: <i>Номер на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо) </td><td data-bbox="1013 470 1353 1025"> Номер на ISDN: <i>Номер на ISDN:</i> Въведете номер на ISDN Номер на разширението: <i>№ на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо) </td></tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="667 1025 1353 1339"> Допълнителни забележки: <i>Допълнителни забележки:</i> Отбележете тук всички съответни коментари или забележки </td></tr> </tbody> </table>	IP (SIP или H.323)	ISDN	IP адрес: <i>IP адрес:</i> Въведете IP адрес Име на хоста: <i>Име на хоста:</i> Въведете име на хоста (включително напълно квалифицирано име на домейна) Номер на разширението: <i>Номер на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо)	Номер на ISDN: <i>Номер на ISDN:</i> Въведете номер на ISDN Номер на разширението: <i>№ на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо)	Допълнителни забележки: <i>Допълнителни забележки:</i> Отбележете тук всички съответни коментари или забележки	
IP (SIP или H.323)	ISDN							
IP адрес: <i>IP адрес:</i> Въведете IP адрес Име на хоста: <i>Име на хоста:</i> Въведете име на хоста (включително напълно квалифицирано име на домейна) Номер на разширението: <i>Номер на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо)	Номер на ISDN: <i>Номер на ISDN:</i> Въведете номер на ISDN Номер на разширението: <i>№ на разширението:</i> Въведете разширение (ако е приложимо)							
Допълнителни забележки: <i>Допълнителни забележки:</i> Отбележете тук всички съответни коментари или забележки								
4.	Виртуална зала (посредством устройство за многоточкова конферентна връзка) <i>Виртуална зала (посредством устройство за многоточкова конферентна връзка)</i>	Моля, попълнете само при използване на виртуална заседателна зала. <i>Моля, попълнете само при използване на виртуална заседателна зала.</i> Адрес/Име на хоста <i>Адрес/Име на хоста</i> Въведете адрес и/или име на хоста (включително напълно квалифицирано име на домейна) ПИН код <i>Код за достъп</i> Въведете ПИН код за достъп до виртуалната зала						
5.	Кодек <i>Кодек</i>	Въведете данни за използвания кодер-декодер.						

6.	Вид на шифроването <i>Вид на шифроването</i>	Въведете данни за вида на използваното шифроване (напр. AES, 3DES) и използваните битове (напр. 128 бита, 192 бита) Коя настройка ще се използва — „автоматично“ или „най-добрият опит“? Коя настройка ще се използва — „автоматично“ или „най-добрият опит“? ☐ Да ☐ Не <i>Да</i> <i>Не</i>
-----------	--	--

Данни за лицето (лицата) за контакт по технически въпроси*Данни за лицето (лицата) за контакт по технически въпроси*

Това са лицата за контакт в допълнение към тези, споменати в съдебната поръчка, по-специално по технически въпроси (ако е приложимо).

Това са лицата за контакт в допълнение към тези, споменати в съдебната поръчка, по-специално по технически въпроси (ако е приложимо).

7а.	Лице за контакт 1 <i>Лице за контакт 1</i>	7б.	Лице за контакт 2 <i>Лице за контакт 2</i>
	Име <i>Име</i> Длъжност <i>Длъжност</i> Адрес на електронна поща Телефон <i>Телефон</i> Езици <i>Езици</i>		Име <i>Име</i> Длъжност <i>Длъжност</i> Адрес на електронна поща Телефон <i>Телефон</i> Езици <i>Езици</i>

След приключване на Многоизмерната инициатива за подобряване на трансграничните видеоконферентни връзки (проект „Ръкостискане“) Съветът на Европейския съюз предостави следните примерни поредици, за да помогне на ползвателите с различните видове мрежови връзки:¹

След приключване на проекта „Ръкостискане“ (Многоизмерната инициатива за подобряване на трансграничните видеоконферентни връзки) Съветът на Европейския съюз предостави следните примерни поредици, за да помогне на ползвателите с различните видове мрежови връзки:

Примери за поредици от параметри и разделители за започване на видеоконферентна връзка

Примери за поредици от параметри и разделители за започване на видеоконферентна връзка

В зависимост от марките на включените устройства може да се наложи използването на различни поредици от параметри.

В зависимост от марките на включените устройства може да се наложи използването на различни поредици от параметри.

Използване на IP:

IP:

Име на хоста/IP адрес, последван от номер на разширението с разделител ## : 111.22.33.4##5656

Име на хоста/IP адрес, последван от номер на разширението с разделител ## : 111.22.33.4#5656

Име на хоста/IP адрес, последван от номер на разширението с разделител ## :

111.22.33.4##5656

Име на хоста/IP адрес, последван от номер на разширението с разделител ## :

111.22.33.4#5656

Използване на SIP:

SIP:

Номер на разширението, последван от име на хоста/IP адрес с разделител @ :

5656@videoconf.host.eu

5656@111.22.33.4

Номер на разширението, последван от име на хоста/IP адрес с разделител @ :

5656@videoconf.host.eu

5656@111.22.33.4

ISDN поредици:

ISDN поредици:

Номер на ISDN и номер на разширението заедно: + 43 1 0000895656

Номер на ISDN и номер на разширението, отделени с разделител # : + 43 1 000089#5656

Номер на ISDN и номер на разширението заедно: + 43 1 0000895656

Номер на ISDN и номер на разширението, отделени с разделител # : + 43 1 000089#5656

¹ проект „Ръкостискане“, „Г4: Формуляр за искане/потвърждаване на трансгранична видеоконферентна връзка“, стр. 20.

ПРИЛОЖЕНИЕ V
Текст на Конвенцията

КОНВЕНЦИЯ ЗА СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА В ЧУЖБИНА
ПО ГРАЖДАНСКИ ИЛИ ТЪРГОВСКИ ДЕЛА¹

(Сключена на 18 януари 1970 г.)

Държавите, подписали тази конвенция, желаейки да улеснят предаването и изпълнението на съдебни поръчки и да осигурят по-нататъшното сближаване на различните методи, използвани от тях за тази цел, загрижени за увеличаване ефективността на взаимното правно сътрудничество по граждански или търговски дела, решиха да сключат за тази цел конвенция и се споразумяха за следното:

ГЛАВА I — СЪДЕБНИ ПОРЪЧКИ

Член 1

По граждански или търговски дела съдебният орган на договаряща държава може в съответствие с нейното законодателство да поиска от компетентните органи на друга договаряща държава посредством съдебна поръчка да получи доказателства или да се извършат други съдебни действия.

Съдебната поръчка не може да се използва за получаване на доказателства, които не са предназначени за съдебно производство, което вече е започнало или предстои да започне.

Изразът „други съдебни действия“ не се отнася до връчването на съдебни актове, нито до мерките за обезпечение или изпълнение.

Член 2

Всяка договаряща държава определя централен орган, който поема задължението да получава съдебните поръчки, идващи от съдебен орган на друга договаряща държава, и да ги предава на компетентния орган за изпълнение. Централният орган е организиран в съответствие със законодателството на договарящата държава.

Съдебните поръчки се предават на централния орган на замолената държава без посредничеството на друг орган от тази държава.

Член 3

Съдебната поръчка съдържа следните данни:

- a) молещия орган, а при възможност и замоления орган;
- b) имената и адресите на страните по делото и на техните представители, ако има такива;
- c) естеството и предмета на делото и кратко изложение на фактите;
- d) доказателствата, които трябва да се получат, или другите съдебни действия, които трябва да се извършат.

¹ Конвенцията заедно със свързаните с нея материали може да бъде намерена в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП. За пълната история на Конвенцията вж. ХКМЧП, *Actes et documents de la Onzième session (1968 г.)*, том IV, *Obtention des preuves*, (219 стр.).

При необходимост съдебната поръчка съдържа още:

- e) имената и адресите на лицата, които трябва да бъдат разпитани;
- f) въпросите, които следва да бъдат зададени на разпитваните лица, или обстоятелствата, за които те трябва да бъдат разпитани;
- g) документите или други обекти на изследване;
- h) искане показанията да се дават под клетва или с потвърждение или да се използва някаква специална форма;
- i) искане за специален начин или процедура, които да се приложат в съответствие с чл. 9.

В съдебната поръчка се отбелязват, ако е необходимо, и сведенията, нужни за прилагането на чл. 11.

Не се изисква легализация или друга подобна процедура.

Член 4

Съдебната поръчка трябва да бъде съставена на езика на замоления орган или да се придружава от превод на този език.

Независимо от това всяка договаряща държава приема съдебни поръчки, съставени на френски или английски език или придружени от превод на един от тези езици, освен ако не се е противопоставила на това чрез резервата, предвидена в чл. 33.

Всяка договаряща държава, която има няколко официални езика и не може поради своето вътрешно законодателство да приема съдебни поръчки на един от тези езици за цялата си територия, трябва да определи чрез декларация езика, на който съдебните поръчки трябва да се съставят или превеждат, за да могат да се изпълняват в тези части от нейната територия, които тя е определила. В случай на неспазване на задължението, произтичащо от тази декларация, без оправдателни причини, разноските по превода на езика, който се изисква, са за сметка на молещата държава.

Всяка договаряща държава може чрез декларация да посочи езика или езиците, различни от тези, предвидени в предходните алинеи, на които трябва да се изготвят и изпращат съдебни поръчки до нейния централен орган.

Всеки превод, придружаващ съдебна поръчка, трябва да бъде заверен от дипломатически агент или консулско длъжностно лице, или от заклет преводач, или от друго лице, овластено да извършва това в една от двете държави.

Член 5

Ако централният орган прецени, че не са спазени разпоредбите на конвенцията, той уведомява незабавно за това органа на молещата държава, който му е изпратил съдебната поръчка, като посочва възраженията си по молбата.

Член 6

В случай че замоленият орган не е компетентен да изпълни съдебната поръчка, той незабавно я препраща служебно на компетентния орган на същата държава в съответствие с разпоредбите на законодателството на тази държава.

Член 7

Молещият орган трябва да бъде уведомен, ако поиска това, за датата и мястото на изпълнението, за да могат заинтересуваните страни, а при необходимост и техните представители да присъстват. Това съобщение се изпраща директно на страните или на техните представители, когато молещият орган е отправил такава молба.

Член 8

Всяка договаряща държава може да заяви, че представители на съдебната власт от молещия орган на друга договаряща държава могат да присъстват на изпълнението на съдебната поръчка. В този случай може да бъде поискано предварителното съгласие на компетентния орган, определен от деклариращата държава.

Член 9

Съдебният орган, който изпълнява съдебна поръчка, прилага законодателството на своята страна по отношение на начините и процедурата, които трябва да се приложат.

Независимо от това той може да се съгласи по искане на молещия орган да приложи специални начини или процедури, доколкото това не е несъвместимо със законите на замолената държава и прилагането им не е невъзможно поради съществуващата вътрешна практика или поради практически трудности.

Съдебната поръчка трябва да бъде изпълнена във възможно най-кратък срок.

Член 10

При изпълнение на съдебната поръчка замоленият орган прилага подходящите за случая мерки на принуда, предвидени в неговото вътрешно законодателство за такива случаи и в същия размер, какъвто е предвиден за изпълнение на поръчки, идващи от органи на неговата собствена страна, или на искания, отправени от заинтересувана страна по дело, водено в съдилищата на собствената му страна.

Член 11

При изпълнение на съдебната поръчка лицето, за което тя се отнася, може да откаже да даде показания, ако има това право или съществува забрана то да дава показания, установени във:

- a) закона на замолената държава; или
- b) закона на молещата държава и ако те са посочени в съдебната поръчка или при нужда са потвърдени от молещия орган по искане на замоления орган.

Освен това всяка договаряща държава може да декларира, че признава правото на отказ и забраните за даване на показания, съдържащи се в законодателството на други държави, извън молещата и замолената държава, до размера, посочен в декларацията.

Член 12

Изпълнението на съдебната поръчка може да бъде отказано само ако:

- a) изпълнението ѝ не влиза в правомощията на съдебната власт в замолената държава; или

b) замолената държава прецени, че засяга суверенитета или сигурността ѝ.

Изпълнението на съдебната поръчка не може да бъде отказано само на основание, че замолената държава претендира за изключителна юрисдикция по въпросното дело или че вътрешното ѝ законодателство не допуска използването на правните способности, посочени в молбата.

Член 13

Документите, удостоверяващи изпълнението на съдебната поръчка, се изпращат от замоления на молещия орган по същия път, по който молещият орган е изпратил съдебната поръчка.

Когато съдебната поръчка не е изпълнена изцяло или отчасти, молещият орган се уведомява незабавно за това по същия път, като се посочват и причините за неизпълнението.

Член 14

Изпълнението на съдебната поръчка не поражда задължение за възстановяване на такси или разноски от каквото и да е естество.

Независимо от това замолената държава има право да поиска от молещата държава възстановяването на суми, изплатени като хонорари на експерти и преводачи, и разноските, направени във връзка с прилагането на специална процедура, поискана от молещата държава, съгласно чл. 9, ал. 2.

Замоленият орган, чийто закон допуска страните да събират доказателства и който не е в състояние сам да изпълни съдебната поръчка, може да натовари с това овластено за целта лице, след като получи съгласието на молещия орган. При искане на съгласието замоленият орган посочва и приблизителния размер на разноските, свързани с участието на това овластено лице. Съгласието поражда за молещия орган задължението да възстанови разходите. Без дадено съгласие молещият орган не е длъжен да заплати разноските.

ГЛАВА II — СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА ЧРЕЗ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ АГЕНТИ ИЛИ КОНСУЛСКИ ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА ИЛИ ЧРЕЗ СПЕЦИАЛЕН ПЪЛНОМОЩНИК

Член 15

Дипломатически агент или консулско длъжностно лице на една договаряща държава може, без да прилага принуда, на територията на друга договаряща държава и в рамките на територията, на която изпълнява своите функции, да събира доказателства по граждански или търговски дела от лица, граждани на държавата, която той представлява, по дело, заведено пред съд в тази държава.

Всяка договаряща държава може да декларира, че доказателствата могат да се събират чрез дипломатически агент или консулско длъжностно лице само след получаването на съгласие за това в отговор на молба, отправена от него или от негово име до компетентния орган, посочен от деклариращата държава.

Член 16

Дипломатически агент или консулско длъжностно лице на договаряща държава може на територията на друга договаряща държава и в рамките на територията, на която изпълнява

функциите си, без прилагане на принуда да събира доказателства и от граждани на държавата, където е изпратен, или от граждани на трета държава във връзка с дело, заведено в държавата, която той представлява, ако:

- а) компетентният орган, посочен от държавата, в която е изпратен, е дал принципното си съгласие за това или разрешение за конкретния случай; и
- б) спазва условията, които компетентният орган е поставил при даване на съгласието.

Всяка договаряща държава може да направи декларация, че доказателства по този член могат да бъдат събирани без предварително разрешение.

Член 17

По граждански или търговски дела всяко лице, надлежно определено за целта като специален пълномощник, може без прилагане на принуда да събира на територията на договаряща държава доказателства във връзка с дело, заведено пред съд на друга договаряща държава, ако:

- а) компетентният орган, посочен от държавата, в която трябва да се съберат доказателствата, е дал принципното си съгласие за това или разрешение за конкретния случай; и
- б) спазва условията, които компетентният орган е поставил при даване на съгласието.

Всяка договаряща държава може да направи декларация, че доказателства по този член могат да бъдат събирани без предварително разрешение.

Член 18

Всяка договаряща държава може да направи декларация, че дипломатическият агент, консулското длъжностно лице или специалният пълномощник, който е бил овластен да събира доказателства съгласно чл. 15, 16 и 17, може да се обърне към компетентния орган, посочен от деклариращата държава, за подходяща помощ за събиране на доказателствата чрез прилагане на принуда. Декларацията може да съдържа всякакви условия, които деклариращата държава прецени, че трябва да постави.

Ако компетентният орган уважи молбата, той може да приложи всякакви подходящи мерки на принуда, които са предвидени в неговото вътрешно законодателство.

Член 19

Компетентният орган, давайки разрешението, посочено в чл. 15, 16 и 17, или уважавайки молбата по чл. 18, може да постави такива условия, каквито счете за подходящи, отнасящи се по-специално до часа, датата и мястото за събиране на доказателствата. Той може също така да поиска часът, датата и мястото да му бъдат съобщени достатъчно време преди това. В този случай представител на посочения орган може да присъства при събирането на доказателствата.

Член 20

При събиране на доказателства по всеки един от членовете на тази глава съответните лица могат да бъдат подпомагани от адвокати.

Член 21

Когато дипломатически агент, консулско длъжностно лице или специален пълномощник е

овластен съгласно чл. 15, 16 и 17 да събира доказателства:

- a) той може да събира всякакви доказателства, които не са несъвместими със законодателството на държавата, в която те се събират, или които не противоречат на разрешението, дадено в съответствие с посочените по-горе членове, както и да приема при същите условия показания под клетва и тържествени декларации;
- b) ако лицето не е гражданин на държавата, в която делото е заведено, искането до него да се яви или да даде показания трябва да бъде съставено на езика на мястото, където се събират доказателствата, или да се придружава от превод на този език;
- c) искането трябва да уведомява лицето, че то може да бъде подпомагано от адвокат и че във всяка държава, която не е направила декларация по чл. 18, то трябва да бъде информирано, че не е длъжно да се яви или да дава показания;
- d) доказателствата могат да бъдат събрани по начин, предвиден в закона, който се прилага в съда, където делото е заведено, при условие че този начин е допустим по законодателството на държавата, в която се събират доказателствата;
- e) лице, поканено да даде показания, може да се позове на правата и забраните, предвидени в чл. 11.

Член 22

Фактът, че събирането на доказателства съгласно разпоредбите на тази глава се е оказало невъзможно поради отказ на дадено лице да участва, не е пречка по-късно да се изпрати съдебна поръчка за същото действие в съответствие с разпоредбите на глава първа.

ГЛАВА III — ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Всяка договаряща държава може при подписването, ратификацията или присъединяването да направи декларация, че няма да изпълнява съдебни поръчки, които имат за предмет процедура за разглеждане на документи преди завеждане на делото, прилагана в държавите на Common law.

Член 24

Всяка договаряща държава може да посочи освен централен орган и други органи, като определи техните правомощия. Независимо от това съдебните поръчки могат при всички случаи да се изпращат до централния орган.

Федералните държави могат да посочат няколко централни органа.

Член 25

Всяка договаряща държава, в която действат няколко правни системи, може да определи органите на една от тези системи да имат изключителна компетентност за изпълнение на съдебни поръчки по тази конвенция.

Член 26

Всяка договаряща държава може, ако това се изисква от разпоредби на конституционното ѝ право, да покани молещата държава да възстанови разноските по изпълнението на съдебната поръчка във връзка с призоваването за явяване за даване на показания, обезщетенията, които се дължат на лицата, дали показания, както и разноските по съставяне на протокола с показанията.

Когато една държава се е възползвала от разпоредбите на предходната алинея, всяка друга договаряща държава може да я покани да заплати съответните разноски.

Член 27

Разпоредбите на тази конвенция не са пречка за договарящата държава:

- a) да декларира, че съдебни поръчки могат да бъдат изпращани до нейните съдебни органи и по други пътища, различни от тези, предвидени в чл. 2;
- b) да позволи в съответствие със своите закони или вътрешната практика всяко действие, предвидено в тази конвенция, да се изпълни при по-малко ограничителни условия;
- c) да позволи в съответствие със своите закони или вътрешната практика начини за събиране на доказателства, различни от тези, предвидени в конвенцията.

Член 28

Тази конвенция не е пречка договарящите държави да се споразумеят за отмяна действието на:

- a) разпоредбите на чл. 2 относно начините за предаване на съдебните поръчки;
- b) разпоредбите на чл. 4 относно употребата на езиците;
- c) разпоредбите на чл. 8 относно присъствието на представители на съдебната власт при изпълнението на съдебните поръчки;
- d) разпоредбите на чл. 11 относно правата и забраните за даване на показания;
- e) разпоредбите на чл. 13 относно предаването на документи, удостоверяващи изпълнението;
- f) разпоредбите на чл. 14 относно уреждане на разноските;
- g) разпоредбите на глава втора.

Член 29

Тази конвенция ще замести в отношенията между държавите, които са я ратифицирали, чл. 8 до 16 от конвенциите относно гражданския процес, подписани в Хага съответно на 17 юли 1905 г. и 1 март 1954 г., ако тези държави са страни по едната или и по двете посочени конвенции.

Член 30

Тази конвенция не е пречка за прилагането на чл. 23 от конвенцията от 1905 г. и на чл. 24 от конвенцията от 1954 г.

Член 31

Допълнителните споразумения към конвенциите от 1905 г. и 1954 г., сключени от договарящите държави, се считат за еднакво приложими към тази конвенция, освен ако страните не са се договорили друго.

Член 32

Без да се засягат разпоредбите на чл. 29 и 31, тази конвенция не отменя действието на конвенциите, по които договарящите държави са или ще бъдат страни и които съдържат разпоредби по материя, уредена в тази конвенция.

Член 33

Всяка държава може при подписване, ратификация или присъединяване да изключи отчасти или изцяло прилагането на разпоредбите на ал. 2 на чл. 4, както и на глава втора. Никакви други резерви не се приемат.

Всяка договаряща държава може по всяко време да оттегли резервата, която е направила. Действието на резервата спира на шестдесетия ден от декларацията за оттеглянето ѝ.

Когато някоя държава е направила резерва, всяка друга държава, засегната от резервата, може да приложи същото правило по отношение на държавата, направила резервата.

Член 34

Всяка държава може по всяко време да оттегли или измени направена от нея декларация.

Член 35

При депозиране на документите за ратификация или присъединяване или по-късно всяка договаряща държава посочва на Министерството на външните работи на Холандия органите, предвидени в чл. 2, 8, 24 и 25.

При нужда тя съобщава при същите условия:

- a) определените органи, към които дипломатическите агенти или консулските длъжностни лица ще могат да се обръщат съгласно чл. 16, както и органите, които могат да дават разрешенията или да оказват помощта, предвидени в чл. 15, 16 и 18;
- b) определените органи, които могат да дават на специалния пълномощник разрешенията, предвидени в чл. 17, или да оказват помощта, предвидена в чл. 18;
- c) декларациите, посочени в чл. 4, 8, 11, 15, 16, 17, 18, 23 и 27;
- d) всяко оттегляне на оправомощаването или промяна на определените органи и на декларациите, упоменати по-горе;
- e) всяко оттегляне на направените резерви.

Член 36

Трудностите, възникнали между договарящите държави във връзка с прилагането на тази конвенция, се уреждат по дипломатически път.

Член 37

Тази конвенция е открита за подписване от държавите, представени на Единадесетата сесия на Хагската конференция по международно частно право.

Тя подлежи на ратификация, като ратификационните документи се депозират в Министерството

на външните работи на Холандия.

Член 38

Тази конвенция влиза в сила на шестдесетия ден след депозирането на третия ратификационен документ, посочен в чл. 37, ал. 2.

За всяка държава, подписала и ратифицирала конвенцията по-късно, тя влиза в сила на шестдесетия ден след депозирането на нейния ратификационен документ.

Член 39

Всяка държава, която не е била представена на Единадесетата сесия на Хагската конференция по международно частно право, но която е член на конференцията или на Организацията на Обединените нации или на някоя от специализираните ѝ институции, или е страна по Статута на Международния съд, може да се присъедини към тази конвенция след нейното влизане в сила съгласно чл. 38, ал. 1.

Документите за присъединяване се депозират в Министерството на външните работи на Холандия.

Конвенцията влиза в сила за присъединилата се държава на шестдесетия ден от депозирането на документите ѝ за присъединяване.

Присъединяването ще породи действие само в отношенията между присъединилата се държава и договарящите държави, които са декларирали, че приемат присъединяването. Декларацията се депозира в Министерството на външните работи на Холандия. То изпраща по дипломатически път по едно заверено копие на всяка договаряща държава.

Конвенцията влиза в сила между присъединилата се държава и държавата, декларирала, че приема това присъединяване, шестдесет дни след депозиране на декларацията за приемане.

Член 40

Всяка държава може при подписването, ратификацията или присъединяването да заяви, че тази конвенция ще се прилага на цялата територия, която тя представлява в международните отношения, или върху една или няколко части от тази територия. Декларацията започва да действа от момента на влизане на конвенцията в сила за тази държава.

Всяко последващо разширение на териториалния обхват се съобщава на Министерството на външните работи на Холандия.

Конвенцията влиза в сила за териториите, посочени в разширението на обхвата, на шестдесетия ден след съобщението по предходната алинея.

Член 41

Конвенцията ще бъде в сила за срок пет години, считано от деня на нейното влизане в сила съгласно чл. 38, ал. 1, включително и за държавите, които са я ратифицирали или са се присъединили по-късно.

Действието на конвенцията се продължава мълчаливо за нов петгодишен срок, освен ако не бъде

денонсирана.

Уведомлението за денонсиране трябва да се депозира в Министерството на външните работи на Холандия най-късно шест месеца преди изтичането на съответния петгодишен срок.

Денонсирането може да се ограничи само до някои територии, на които конвенцията се прилага.

Денонсирането има действие само по отношение на държавата, изпратила нота за това. Конвенцията остава в сила за другите договарящи държави.

Член 42

Министерството на външните работи на Холандия уведомява с ноти държавите, посочени в чл. 37, както и държавите, присъединили се в съответствие с разпоредбите на чл. 39, за:

- a) подписване и ратификации, посочени в чл. 37;
- b) датата, от която тази конвенция влиза в сила съгласно разпоредбата на чл. 38, ал. 1;
- c) присъединяванията, посочени в чл. 39, и датите, от които те започват да действат;
- d) разширенията на обхвата на конвенцията, посочени в чл. 40, и датите, от които те влизат в сила;
- e) определените органи, резервите и декларациите, посочени в чл. 33 и 35;
- f) денонсирането, посочено в чл. 41, ал. 3.

В уверение на което, долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази конвенция.

Съставена в Хага на 18 март 1970 г. на френски и английски език, като и двата текста имат еднаква сила, в един екземпляр, който ще бъде депозирал в архивите на правителството на Холандия, а по едно заверено копие от него ще бъде изпратено по дипломатически път на всяка от държавите, представени на Единадесетата сесия на Хагската конференция по международно частно право.

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

**Релевантни
заклучения и
препоръки на
Специалната
комисия**

Заседание от 2003 г.

ЗиП № 4

СК изтъкна, че Конвенциите за апостила, доказателствата и връчването се прилагат в обстановка на важно развитие на технологиите. Въпреки че това развитие не можеше да бъде предвидено към момента на приемане на трите конвенции, СК подчерта, че съвременните технологии са неразделна част от днешното общество и използването им е факт. В тази връзка СК отбеляза, че духът и буквата на конвенциите не представляват пречка за използването на съвременните технологии и че тяхното прилагане може да бъде от полза за изпълнението на конвенциите. Семинарът, който се проведе преди СК (т.е. на 27 октомври 2003 г.), ясно показва начините, възможностите и предимствата от използването на модерните технологии по въпроси, попадащи в обхвата на конвенциите.

ЗиП № 42

СК изрази цялостната си подкрепа за използването на съвременните технологии за допълнително улесняване на ефективното прилагане на Конвенцията. СК отбеляза, че съгласно Конвенцията изглежда няма правни пречки пред използването на модерните технологии. Използването на някои техники обаче може да зависи от различни правни изисквания в различните държави (напр. получаване на съгласието на всички страни, които участват в изпълнението). В тази връзка СК препоръча на страните по Конвенцията да предоставят на Постоянното бюро актуална информация за правните изисквания относно специфичните техники.

ЗиП № 43

СК подчерта, че, когато се изисква специален начин или процедура за събиране на доказателства (член 9, параграф 2), изключението за начини, които са „несъвместими със законите на държавата на изпълнение или [...] прилагането им е невъзможно поради съществуващата вътрешна практика или поради практически трудности“, следва да се тълкува стеснително, за да се позволи във възможно най-голяма степен използването на съвременни информационни технологии.

ЗиП № 44

СК подчерта, че неофициалните контакти на ранен етап между съответните органи с цел координиране на връчването и изпълнението на съдебни поръчки може да бъде улеснено от използването на съвременни информационни технологии като имейл.

Заседание през 2009 г.

ЗиП № 44

СК насърчава по-добрата комуникация между централните органи и между молещите органи и съответния централен орган на всички етапи от изпълнението на дадена съдебна поръчка. Неофициалните контакти могат да се осъществят с всякакви подходящи средства, включително имейл и факс.

ЗиП № 55

СК припомня своите препоръки № 42 до 44 на от 2003 г. и отбелязва, че използването на видео връзки и сходни технологии за подпомагане на събирането на доказателства не противоречи на актуалната рамка на Конвенцията. В частност СК отбелязва, че:

- а. Конвенцията допуска присъствие на страните и техните представители (член 7) и не изключва присъствие на представители на съдебната власт от молещия орган (член 8) чрез видео връзка при изпълнението на съдебната поръчка от замолената страна в същата степен, както ако тези лица присъстваха физически.
- б. Конвенцията допуска използването на видео връзка за подпомагане на изпълнението на съдебни поръчки, доколкото правото на замолената страна го допуска (член 9, параграф 1).
- в. В съответствие с член 9, параграф 2 изпълнението на съдебна поръчка може да бъде подпомогнато от използването на видео връзка.
- г. Конвенцията допуска използването на видео връзка за подпомагане на събирането на доказателства от дипломатически агент, консулско длъжностно лице или специален пълномощник, при условие че подобна практика не е забранена в държавата, в която ще се събират доказателствата, и че е било дадено съответното разрешение (членове 15, 16, 17 и 21).

Заседание през 2014 г.

ЗиП № 9

СК отбелязва, че практическото прилагане на Конвенцията за събиране на доказателства би било допълнително улеснено от по-навременното изпълнение на съдебните поръчки и от по-добрата комуникация с централните органи, включително чрез имейл, на всички етапи от изпълнението на съдебната поръчка.

ЗиП № 10

СК приветства практиката, за която съобщават договарящите страни и чрез която централните органи:

- а. потвърждават бързо на молещия орган и/или заинтересованите страни получаването на съдебните поръчки;
- б. отговарят бързо на запитвания от молещите органи и/или заинтересованите страни за хода на изпълнението;
- в. предават на молещия орган и/или заинтересованите страни указания за стъпките, които да бъдат предприети за изпълнение.

ЗиП № 20

СК припомня, че използването на видео връзка за подпомагане на събирането на доказателства в чужбина е съвместимо с рамката на Конвенцията за събиране на доказателства (вж. ЗиП № 55 на СК от 2009 г.). СК признава, че член 17 не изключва разпит, проведен чрез видео връзка от представител на съда на държавата на произход или от друго надлежно определено лице в една договаряща страна, на лице, намиращо се в друга договаряща държава.

ЗиП № 21

В допълнение към предложението, направено от делегацията на Австралия, да се обмисли

факултативен протокол, който да улесни събирането на доказателства без принуда и чрез видео връзка съгласно Конвенцията за събиране на доказателства, както и с оглед насърчаване използването в още по-голяма степен на модерните технологии, СК препоръчва на Съвета да учреди на следващото си заседание Експертна група, която да проучи проблемите, които могат да възникнат в резултат на използването на видео връзка и на други съвременни технологии при събирането на доказателства в чужбина. СК също така препоръчва на експертната комисия да изследва съществуващите инструменти и актуални практики, да проучи възможните начини за решаване на проблемите, както и да прецени доколко факултативен протокол или друг инструмент е желателен или осъществим.

ЗиП № 39

СК насърчава предаването и получаването на поръчки с електронни средства, за да се улесни бързото изпълнение. Договарящите страни следва да обмислят въпросите на сигурността, когато правят преценка на електронното предаване.

**ИНДЕКС НА
ЦИТИРАНАТА
СЪДЕБНА
ПРАКТИКА**

Австралия

<i>Campaign Master (UK) Ltd v. Forty Two International Pty Ltd (No. 3)</i> (2009) 181 FCR 152	16, 66
<i>Federal Commissioner of Taxation v. Grbich</i> (1993) 25 ATR 516	60
<i>Kirby v. Centro Properties</i> [2012] FCA 60	19
<i>Stuke v. ROST Capital Group Pty Ltd</i> [2012] FCA 1097	16, 19, 62, 71
<i>Tetra Pak Marketing Pty Ltd v. Musashi Pty Ltd</i> [2000] FCA 1261	19

Канада

<i>Chandra v. Canadian Broadcasting Corporation</i> 2016 ONSC 5385	16
<i>Davies v. Clarington</i> 2011 ONSC 4540	16
<i>Paiva v. Corpening</i> [2012] ONCJ 88	16
<i>Slaughter v. Sluys</i> 2010 BCSC 1576	16

САР Хонконг (Китайска народна република)

<i>Raj Kumar Mahajan v. HCL Technologies (Hong Kong) Ltd</i> 5 HKLRD	119
<i>Skyrun Light Industry (Hong Kong) Co Ltd v. Swift Resources Ltd</i> [2017] HKEC 1239	15

Индия

<i>State of Maharashtra v. Dr Praful B Desai</i> AIR 2003 SC KANT 148	39, 46
<i>Twentieth Century Fox Film Corporation v. NRI Film Production Associates Ltd</i> AIR 2003 SC KANT 148 37	

Обединеното кралство

<i>Kimathi & Ors v. Foreign and Commonwealth Office</i> [2015] EWHC 3684 (QB)	62
<i>London Borough of Islington v. M, R</i> [2017] EWHC 364 (Fam)	57
<i>Rowland v. Bock</i> [2002] EWHC 692 (QB)	15

Съединените американски щати

<i>DynaSteel Corp. v. Durr Systems, Inc.</i> , No. 2:08-cv-02091-V, 2009 WL 10664458 (W.D. Tenn. 26 юни 2009 г.)	19
<i>In re Rand International Leisure Products, LLC</i> , No. 10-71497-ast, 2010 WL 2507634 (Bankr. E.D.N.Y. 16 юни 2010 г.)	15
<i>Sawant v. Ramsey</i> , No. 3:07-cv-980 (VLB), 2012 WL 1605450 (D. Conn. 8 май 2012 г.)	19, 70
<i>U.S. v. Philip Morris USA, Inc.</i> , No. CIV.A. 99-2496 (GK), 2004 WL 3253681 (D.D.C. 30 август 2004 г.) .	19

БИБЛИОГРАФИЯ

Хагска конференция по международно частно право:

- Отговори на въпросника за профила на държавата, които могат да бъдат намерени в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП под заглавието „Събиране на доказателства чрез видео връзка“.
- Кратък обзор на отговорите на въпросника за профила на държавата относно събирането на доказателства чрез видео връзка съгласно *Хагската конвенция от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела* (Конвенция за събиране на доказателства)“, който може да бъде намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП под заглавие „Събиране на доказателства чрез видео връзка“.
- Закljučения и препоръки, приети от Специалната комисия на заседанията ѝ през 2003 г., 2009 г. и 2014 г., относно практическото прилагане на Хагските конвенции за връчването, доказателствата и достъпа до правосъдие, които могат да се намерят в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП под заглавието „Специални комисии“.
- Закljučения и препоръки, приети от Съвета по общи въпроси и политика на заседанията му през 2015 г. и 2016 г., които могат да бъдат намерени на уебсайта на ХКМЧП под заглавието „Управление“, а след това — „Съвет по общи въпроси и политика“.
- Наръчник за доказателствата: Практически наръчник за прилагането на Конвенцията за събиране на доказателства, 3-о издание, Хага, 2016 г.
- Обяснителен доклад относно Конвенцията за събиране на доказателства от 1970 г. от Ф. В. АМРАМ, в *Actes et documents de la Onzième session (1968 г.)*, том IV, *Obtention des preuves à l'étranger*, Хага, 1970 г.
- *Доклад на Експертната група относно използването на видеовръзки и други съвременни технологии при събирането на доказателства в чужбина*, предварителен документ № 8 от 8 декември 2015 г., предоставен на вниманието на Съвета по общи въпроси и политика на заседанието му през 2016 г., който може да бъде намерен в раздела за доказателствата на уебсайта на ХКМЧП.

СЪВЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ — *Наръчник за видеоокоферентни връзки при трансграничните производства*; Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2013 г., който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.consilium.europa.eu/bg/documents-publications/publications/guide-videoconferencing-cross-border-proceedings/> >.

СЪВЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ — Съвета на Европейския съюз, *Многоизмерна инициатива за подобряване на трансграничните видеоокоферентни връзки (проект „Ръководство“)*; 2017 г., която може да бъде намерена на следния адрес: < https://beta.e-justice.europa.eu/69/EN/general_information >.

DAVIES, M. — Bypassing the Hague Evidence Convention: Private International Law Implications of the Use of Video and Audio Conferencing Technology in Transnational Litigation; (2007) *American Journal of Comparative Law* 55(2), стр. 206.

DUNN, M. & NORWICK, R. — *Report of a Survey of Videoconferencing in the Courts of Appeals*; Federal Judicial Center, 2006 г., който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.fjc.gov/sites/default/files/2012/VidConCA.pdf> >.

EPSTEIN, D., SNYDER, J. & BALDWIN IV, C.S. — *International Litigation: A Guide to Jurisdiction, Practice, and Strategy*; 4-то изд., Leiden/Boston, Martinus Nijhoff Publishers, 2010 г.

КОМИТЕТ ПО ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ (ЕСС) НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПОЩИ И ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ (СЕРТ) — доклад № 265 на КЕС: Миграция от PSTN/ISDN към мрежи, базирани на IP, и регулаторни аспекти; 2017 г., който може да бъде намерен на следния адрес: < <https://www.ecodocdb.dk/download/754b9fdf-e4c5/ECCRRep265.pdf> >.

ЕВРОПЕЙСКА СЪДЕБНА МРЕЖА ПО ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ ДЕЛА — *Using videoconferencing to obtain evidence in civil and commercial matters under Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001: A practical guide*; Брюксел, Комисия на Европейския съюз, 2009 г., което може да бъде намерено на следния адрес: < file:///C:/Users/II/Downloads/guide_videoconferencing_EU_en.pdf >.

ФЕДЕРАЛЕН СЪД НА АВСТРАЛИЯ *Guide on Videoconferencing*; 2016 г., което може да бъде намерено на следния адрес: < <http://www.fedcourt.gov.au/services/videoconferencing-guide> >.

ФЕДЕРАЛНА СЛУЖБА НА ПРАВОСЪДИЕТО НА ШВЕЙЦАРИЯ — *Guidelines on International Judicial Assistance in Civil Matters*; 3-о издание, Берн, януари 2013 г., стр. 20, което може да бъде намерено на следния адрес: < <http://www.rhf.admin.ch> >.

GRUEN, M. E. & WILLIAMS, C. R. — *Handbook on Best Practices for Using Video Teleconferencing in Adjudicatory Hearings*; Administrative Conference of the United States, 2015 г., което може да бъде намерено на следния адрес: < <https://www.acus.gov/report/handbook-best-practices-using-video-teleconferencing-adjudicatory-hearings> >.

МЕЖДУНАРОДЕН СЪЮЗ ПО ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ — *Standardization*; която може да бъде намерена на следния адрес: < <https://www.itu.int/ITU-T/recommendations/index.aspx?> >.

МЕЖДУНАРОДЕН СЪЮЗ ПО ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ — Y.1001: IP framework — *A framework for convergence of telecommunications network and IP network technologies*; 2000 г., която може да бъде намерена на следния адрес: < <https://www.itu.int/rec/T-REC-Y.1001-200011-I> >.

СЛУЖБА ЗА МЕЖДУНАРОДНА СЪДЕБНА ПОМОЩ НА САЩ МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО НА САЩ, OIIA Evidence and Service Guidance (11 юни 2018 г.), което може да бъде намерено на следния адрес: < <https://www.justice.gov/civil/evidence-requests> >.

POLYCOM — *An Introduction to the Basics of Video Conferencing*; White Paper, 2013 г., която може да бъде намерена на следния адрес: < <http://www.polycom.com/content/dam/polycom/common/documents/whitepapers/intro-video-conferencing-wp-engb.pdf> >.

REID, M. — *Multimedia conferencing over ISDN and IP Networks using ITU-T H-series recommendations: architecture, control and coordination*; (1999) 31 *Computer Networks*, стр. 234.

RIJAVEC, V., и др. (редактори) — *Dimensions of Evidence in European Civil Procedure*; The Netherlands, Kluwer Law International, 2016 г.

RISTAU, B. — *International Judicial Assistance (Civil and Commercial)*; Washington, D.C., International Law Institute, Georgetown University Law Center, том I, част V, редакция от 2000 г.

ROWDEN, E., и др. — *Gateways to Justice: Design and Operational Guidelines for Remote Participation in Court Proceedings*; Sydney, University of Western Sydney, 2013 г.

TORRES, M. — *Cross-Border Litigation: „Video-taking” of evidence within EU Member States*, (2018) 12

Dispute Resolution International 1, стр. 76.

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО — *Practice Direction 32 — Evidence*; което може да бъде намерено на следния адрес: < https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part32/pd_part32 >.

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРТИ И ТЕХНОЛОГИИ (NIST) НА СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ — *Announcing the Advanced Encryption Standard (AES)*; (2001 г.), том 197 публикация във връзка с *Федералните стандарти за обработване на информация*.

VAN RHEE, C.H. & UZELAC, A. (редактори) — *Evidence in Contemporary Civil Procedure*; Cambridge, Intersentia, 2015 г.

VILELA FERREIRA, N., и др. — *Council Regulation (EC) no 1206/2001: Article 17° and the video conferencing as a way of obtaining direct evidence in civil and commercial matters*; Centre for Judicial Studies (*Centro de Estudos Judiciários*), Lisbon, 2010 г.

WILLIAMS, R. A. — *Videoconferencing: Not a foreign language to international courts*; (2011 г.) *Oklahoma Journal of Law and Technology* 7(54).